

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
ODSJEK SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

**DEMOKRATSKA KONTROLA I NADZOR RADA
POLICIJE U KANTONU SARAJEVO
OGRANIČENJA I MOGUĆNOSTI**

- Magistarski rad -

Kandidat:

Muhamed Imširović

Broj indeksa: 670

Mentor:

Prof. dr. Mirza Smajić

Sarajevo, septembar, 2019. godine

Sadržaj

UVOD.....	4
I. TEORIJSKO-METODOLOŠKI DIO	6
1.1 Problem istraživanja	6
1.2 Predmet istraživanja.....	6
1.3 Pojemni sistem.....	6
1.4 Ciljevi istraživanja	8
1.5 Hipoteze	9
1.5.1 Glavna hipoteza	9
1.5.2 Pomoćne hipoteze	9
1.6 Način istraživanja	9
1.7 Osnovne metode naučnog saznanja	10
1.8 Metode prikupljanja podatka	11
1.9 Vremensko određenje predmeta istraživanja	11
<u>II. DEMOKRATSKA KONTROLA I NADZOR RADA POLICIJE U KOMPARATIVNOM PRAVU.....</u>	<u>12</u>
<u>2.1. Osnovni principi demokratskog rada policije.....</u>	<u>12</u>
2.2 Način regulisanja eksterne kontrole rada policije u zemljama Vijeća Evrope	13
<u>2.3. Mehanizam nadzora u četrdeset sedam zemalja članica Vijeća Evrope.....</u>	<u>16</u>
<u>III DEMOKRATSKA KONTROLA I NADZOR RADA POLICIJE U KANTONU SARAJEVO.....</u>	<u>45</u>
3.1. Unutrašnja kontrola rada policije.....	45
3.1.1. Organizaciona struktura policije.....	45
3.1.3. Pravni okvir za rad policije u Kantonu Sarajevo	51
3.1.4. Institucionalna (unutrašnja) kontrola u okviru MUP-a Kantona Sarajevo	58
3.2. Vanjska kontrola rada policije u Kantonu Sarajevo	66
3.2.1. Pravosudna kontrola	66

3.2.2. Nezavisni odbor Skupštine Kantona Sarajevo.....	72
3.2.3. Odbor za žalbe javnosti.....	74
3.2.4. Komisija za sigurnost Skupštine Kantona Sarajevo	79
3.2.5. Ombudsmen za ljudska prava u BiH	80
3.2.6. Mediji.....	82
3.2.7. Rad policije u zajednici i s nevladinim sektorom	83

IV ISTRAŽIVANJE POVJERENJA GRAĐANA U SIGURNOSNE INSTITUCIJE BIH.....86

4.1. Ciljevi istraživanja	86
4.2. Rezultati istraživanja.....	87

ZAKLJUČAK.....	90
Literatura.....	93
Izjava o plagijarizmu	100

UVOD

„Policija je odgovorna državi, građanima i njihovim predstavnicima. Ona se podvrgava djelotvornoj eksternoj kontroli“

U ovom radu riječ je o policiji i njenoj kontroli u demokratskom društvu. Osnovna uloga policije u demokratskom društvu je održavanje javnog reda i mira, zaštita i poštivanje osnovnih prava i sloboda građana, sprečavanja i borba protiv kriminala, te pružanje pomoći i servis građanima. Iako je na policiji zadatak borba protiv organizovanog kriminala i svih prijetnji po međunarodnu i nacionalnu sigurnost, policija mora da djeluje u skladu sa zakonom svoje države, međunarodnim standardima i da u svakom trenutku poštuje prava građana. Zbog specifičnih ovlaštenja policije koja idu do prava da u ekstremnim situacijama primjene smrtonosnu silu, policija mora da se u svakom trenutku pridržava kodeksa profesionalnog ponašanja, da ima integritet i odgovornost, da poštuje ljudska prava i slobode, bude efikasna, a njen rad mora biti nadziran i kontrolisan.

Kad je riječ o Kantonu Sarajevo, unutrašnja kontrola rada policijskih službenika se ostvaruje kroz rad Jedinice za profesionalne standarde i Odjeljenja za unutrašnju kontrolu u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo na čijem čelu je policijski komesar. Međutim, demokratski rad policije zahtjeva da policija bude odgovorna za svoje postupke pred zakonom, državom i cijelom javnošću kojoj služi, te u tom kontekstu javnost i zainteresirane skupine dovode u pitanje opravdanost ispitivanja odgovornosti pojedinih policijskih službenika samo od strane njihovih kolega iz drugih organizacionih jedinica, odnosno upozoravaju na pristranost u odlukama po zaprimljenim pritužbama. Zato se često u javnosti ističe kako su ključni uslovi za odgovornost održavanje efektivnih i efikasnih instrumenata unutrašnje i spoljašnje kontrole, kao i transparentnost i njegovanje kooperativnog odnosa između policije i javnosti.

Eksterna kontrola rada policije u Kantonu Sarajevo najkonkretnije se ostvaruje kroz rad Nezavisnog odbora Skupštine Kantona Sarajevo koji je nadležan da raspisuje i provodi konkurs za imenovanje policijskog komesara, zatim prati njegov rad i o tome izvještava Skupštinu Kantona Sarajevo, predlaže smjenu komesara i obavlja druge poslove propisane zakonima i poslovnikom. S druge strane, policijski komesar dužan je da

Nezavisni odbor redovno izvještava o svom radu i stavlja na raspolaganje sve tražene podatke i dokumentaciju iz nadležnosti odbora.

Pored ovog tijela, Komisija za sigurnost Skupštine Kantona Sarajevo ima nadležnosti koje se na izvjestan način dotiču rada policije, te u tom pravcu Komisija može tražiti određene informacije i dokumente od nadležnih institucija u cilju sagledavanja problematike sigurnosti, zatim u slučaju kršenja ili neprovođenja zakona nadležnih institucija, može tražiti svjedočenja, dokaze i dokumente, što ovu Komisiju na izvjestan način može dovesti u paralelizam sa radom organa gonjenja, zbog čega ovakav način kontrole i nadzora policije zahtjeva posebnu pažnju.

Također, jedan od osnovnih ciljeva rada policije je i unapređenje saradnje i stvaranje partnerskih odnosa između medija i policije. Sarađujući s medijima policija će prezentirati svoj rad onakvim kakav jest, učinit ga bliskim i pristupačnim medijima i građanima, pa će i ta vrsta demokratske kontrole rada policije od strane javnosti biti zasnovana na provjerenim i tačnim činjenicama.

Policija treba da sarađuje i sa nevladinim organizacijama, koje kroz svoj rad dolaze u kontakt sa marginaliziranim i ranjivim populacijama, a među kojima su nerijetko i počinioci krivičnih djela te maloljetnici. U tom pravcu bilo je primjera institucionalne saradnje između MUP-a Kantona Sarajevo i nevladinih organizacija kroz zaključivanje protokola o saradnji a sve u cilju zaštite ljudskih prava navedenih kategorija. Na ovaj način se također ostvaruje izvjesna kontrola rada policije od strane nevladinog sektora.

Ovaj rad ima za cilj da ukaže na mogućnosti i ograničenja u radu Nezavisnog odbora, Komisije za sigurnost Skupštine Kantona Sarajevo, medija i nevladinih organizacija koji vrše vanjsku kontrolu rada policije.

Kad je riječ o strukturi rada, u prvom dijelu će biti kratko riječi o ciljevima istraživanja i metodologiji izrade rada, a potom će se dati prikaz osnovnih principa kontrole rada policije, te uporedni prikaz ove materije u zemljama članicama Evropske Unije. Centralni dio rada je baziran na prikazu situacije u Kantonu Sarajevu i Bosni i Hercegovini po pitanju načina ostvarivanja kontrole nad radom policijskih službenika. Na kraju će se dati rezultati istraživanja, zaključci i preporuke za unapređenje ove materije.

I. TEORIJSKO-METODOLOŠKI DIO

1.1 Problem istraživanja

Problem istraživanja predstavljaju slučajevi i pojave dovođenja u sumnju zakonitog postupanja policije, njihove nezavisnosti i integriteta, te odgovor na pitanje da li su unutrašnji i vanjski mehanizmi kontrole njihovog rada efikasni i dovoljni. Cilj rada je da prikaže koji su načini demokratske kontrole rada policije u uporednopravnim sistemima, u Kantonu Sarajevu, na kojim načelima se ta kontrola treba zasnivati i koji su njeni efekti. Ključni uvjet za takvu odgovornost su uspostavljanje djelotvornih instrumenata unutarnjeg i vanjskog nadzora i kontrole nad radom policijskih službenika, ali i transparentnost i njegovanje kooperativnog odnosa između policije i javnosti.

1.2. Predmet istraživanja

Zakonito i profesionalno obavljanje policijskih poslova definiše ukupan kredibilitet policije i povjerenje javnosti u njen rad. Budući da policajci imaju znatna ovlaštenja, u javnosti se često pretpostavlja da se tim ovlaštenjima može lako manipulirati u vlastitu korist, pa čak i u političke svrhe. Predmet ovog istraživanja jeste sagledati stanje i perspektive unutar Kantona Sarajevo vezano za načine kontrole rada policije, te utvrditi da li postoje načini i potreba za unapređenjem postojećih mehanizama kontrole rada policije i da se da prijedlog mjera za unapređenje kontrole rada policije.

1.3. Pojmovni sistem

S obzirom na složenost materije koja se obrađuje u ovom istraživanju postoji potreba da se odredi da su ključni pojmovi u ovom radu: policija, kontrola, nezavisnost, integritet, Kanton Sarajevo.¹

---

¹ Detaljno u: Beridan, Izet, Tomić Ivo, Kreso Muharem 2001. *Leksikon sigurnosti* (drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje), DES, Sarajevo.

Nadzor i kontrola ‘Nadzor’ je termin koji obilježava proces (kontinuirano trajanje: nadgledanje, praćenje), dok bi ‘kontrolu’ trebalo terminološki razumijevati samo kao dio tog procesa (povremene aktivnosti: provjera, pregled stanja). Inače, niz *kontrola* kao određenih aktivnosti u okviru *nadzora* kao procesa predstavlja samo jedan od oblika prikupljanja podataka u uspješnom nadgledanju određenih komponenata sistema nacionalne sigurnosti.

Demokratski nadzor i kontrola nad policijskim strukturama može biti *spoljna (civilna)* i *unutarnja (interna)*. Nosioци demokratske civilne (odnosno vanjske/spoljne) kontrole su: Izvršna vlast; Zakonodavna vlast; Sudska vlast; Javnost i civilno društvo. *Internu kontrolu* su, prema važećim zakonima, dužne provoditi komponente sistema sigurnosti unutar sebe samih.

Kanton Sarajevo (KS) jedan je od deset federalnih jedinica F BiH Grada Sarajeva sa četiri općine (Stari grad, Centar, Novo Sarajevo i Novi grad) i pet susjednih općina (Hadžići, Ilidža, Ilijaš, Vogošća i Trnovo). KS ima vlastitu zakonodavnu vlast (Skupština KS), izvršnu vlast (Vlada KS) i sudsku vlast. Sudska vlast je organizirana po principu općinskih i kantonalnih sudova. Drugi je najnaseljeniji kanton (prema popisu iz 2013. godine ima 413.593 stanovnika) i sedmi po površini (1276.9 km²) u F BiH. Na osnovu članova V-1.4. i IX-3(4) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Skupština Kantona Sarajevo je 11. marta 1996. godine donijela Ustav Kantona Sarajevo. Ustavom je određena organizacija i status Kantona Sarajevo, nadležnosti i struktura vlasti. Teritorij Kantona obuhvata područja općina Centar Sarajevo, Hadžići, Ilidža, Ilijaš, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Trnovo i Vogošća. Kanton Sarajevo posjeduje zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Zakonodavnu vlast u Kantonu vrši Skupština Kantona.

Policija - (*grč. politeia - uređen državni život*) ustanova određena za čuvanje javnog reda i mira u državi.”, „Služba i organizacija u okviru državnog aparata, zadužena za staranje o javnom redu i poretku. Uobičajni zadaci policije su prevencija i suzbijanje krivičnih djela, prikupljanje dokaza protiv njih, staranje o poštivanju propisa koji se odnose na javni red i mir, vođenje evidencije o prestupnicima, o tzv. sumnjivim

licima, izdavanje legitimacionih i drugih isprava građanima i kontrola na toj osnovi, regulisanje saobraćaja na javnim putevima i u gradovima, itd. Savremene države u interesu unutarnje nacionalne sigurnosti formiraju različite vrste policija, agencija, direkcija, službi, inspeksijskih i drugih organa kojima se, u skladu sa sigurnosnom politikom i zakonima te državne definiraju zadaci, nadležnosti, ovlašćenja, njihova organizacija, ljudski i materijalni kapaciteti. Priroda poslova ovih organa najčešće se prepoznaje i iz samoga njihova naziva. Različite vrste policija su najčešće: policija za očuvanje javnog reda i mira, saobraćajna policija, granična policija, kriminalistička policija, sudska policija, carinska policija, policija za zaštitu objekata i ličnosti, specijalne policije za različite specijalne zadatke.”

Integritet: „Integritet (lat. integritas), znači potpunost, nedijeljivost, bespriječnost, poštenje. Kada se govori o integritetu osobe, tada se misli na ponašanje, i ponajviše, na ono što je u pozadini tog ponašanja, na ono što potiče takvo ponašanje. Imati integritet znači imati bezuvjetnu i nepokolebljivu obvezu prema vlastitim moralnim vrijednostima i dužnostima. Imati integritet znači biti svjestan svoje potpunosti kao ljudskog bića kao i raznolikosti između drugih ljudi.

Policijski integritet: Integritet policije znači da policija djeluje u okviru svojih zakonskih ovlašćenja, u skladu s utvrđenim međunarodnim i domaćim standardima i postupcima, i na pravedan i pošten način koji je u skladu sa očekivanjima zajednice.

1.4. Ciljevi istraživanja

Društveni ciljevi istraživanja se ogledaju u potrebi i interesu svih građana, koji s pravom očekuju od države da preduzme potrebne mjere s ciljem prevencije i smanjenja negativnih pojava u policiji i da im omogući nivo sigurnosti neophodan za razvoj demokratije, vladavine prava i punu zaštitu ljudskih prava u skladu sa domaćim zakonima i međunarodnim humanitarnim pravom.

Naučni cilj ovog istraživanja je utvrditi stanje i efikasnost postojećih mehanizama demokratskog nadzora i kontrole nad radom policije u Kantonu Sarajevo.

1.5 Hipoteze

1.5.1. Glavna hipoteza

Izgradnja policijskog integriteta i kontrola rada policije u Kantonu Sarajevo determinisana je stepenom demokratizacije društva, odnosno stepenom povjerenja u institucije sigurnosti i policije na drugoj strani.

Demokratski nadzor i kontrola nad radom policije u Kantonu Sarajevo nisu u potpunosti adekvatni i efikasni što pridonosi pojavi nezakonitog, neprofesionalnog ili neetičnog postupanja policije.

1.5.2. Pomoćne hipoteze

Kontrola rada unutar policije u Kantonu Sarajevo mora se uskladiti sa savremenim metodama koje se primjenjuju u razvijenim zemljama.

Podaci o radu nadzornih tijela nad policijom Kantona Sarajevo, te statistički podaci o pritužbama na rad policijskih službenika, posebno za koruptivna ponašanja nisu u potpunosti transparentni i dostupni javnosti.

U cilju izgradnje i očuvanja policijskog integriteta, kao i prevencije negativnih pojava u MUP-u Kantona Sarajevo moraju se primjeniti sve raspoložive mjere kako bi policija bila nezavisna u radu i profesionalna, a slučajevi u kojim će se utvrditi odgovornost policijskih službenika zbog kršenja pravila službe svesti na minimum.

Većina građana Kantona Sarajevo su mišljenja da su policijski službenici skloni nezakonitom ponašanju, dok korupciju uglavnom vezuju za davanje mita policijskim službenicima za određene postupke (ustupke).

1.6. Način istraživanja

Tema je u dovoljnoj mjeri istraživačka i podesna za naučnu obradu, te će se najvećim dijelom zasnivati na građi dobivenoj na osnovu ličnih istraživanja primarnih izvora, dok će se literatura o predmetu istraživanja koristiti kao dopuna ličnih istraživanja.

Istraživanje će podrazumjevati pretraživanja relevantnih domaćih i stranih pravnih izvora, sudske prakse, izvještaja VSTV-a o radu sudova i tužilaštava, vladinih i nevladinih organizacija koje su pratile suđenja u predmetima gdje se sudilo policijskim službenicima, kompariranje zakonskih rješenja iz regiona i zemalja *common law* i *civil law* sistema.

Da bi se ostvarili ciljevi rada koristiće se normativna i komparativna metoda. Normativna će biti bazirana na utvrđivanju pravnog osnova, zakonskih rješenja koja regulišu ovu oblast, a komparativna će se oslanjati na upoređivanje regulisanja ove tematike u zemljama u inostranstvu.

Način istraživanja sadrži osnovne i bitne odlike o tome kako će se istraživati prethodno određen predmet istraživanja, kako će se istraživanjem ostvariti društveni ciljevi i kako će se provjeriti (potvrditi, dokazati, opovrgnuti ili izmijeniti) hipoteze te upotpuniti naučni fond. Predmet ovog istraživanja jeste sagledati stanje unutar policije na području Kantona Sarajevo vezano za korupciju i poštivanje ljudskih prava. Shodno tome ovo istraživanje je teorijsko-empirijsko. Istraživanje je teorijsko jer se oslanja na razna teorijska saznanja o pojavi korupcije, a empirijsko je zato što istražuje društvenu stvarnost i promjene odnosno reforme koje je potrebno uraditi u svrhu smanjenja posljedica negativnih slučajeva iz prakse.

1.7 Osnovne metode naučnog saznanja

Analiza, apstrakcija, dedukcija.

Općenaučne metode koje će biti korištene u ovom istraživanju su:

- *Hipotetičko – deduktivna* općenaučna metoda – ova metoda se primjenjuje jer se njen predmet odnosi na društvenu stvarnost i jer ona počiva na selektivnom i provjeravanom, potvrđenom društvenom iskustvu u raznim vremenima, na raznim mjestima i od mnoštva subjekata“.

- *Metoda kvalitativno-kvantitativne analize* sadržaja dokumenata primijenjena je za analizu sadržaja zakona i podzakonskih propisa koji uređuju djelokrug rada i nadzor i kontrolu nad radom policije u Kantonu Sarajevo kao i analizu podataka o (ne)zakonitosti rada policijskih službenika.

- *Komparativna metoda* – za društvene nauke bitno je da su suštinski opći predmeti komparacije sve društvene pojave, ali i ne sve međusobno, već samo one kod kojih se mogu utvrditi određeni kvaliteti između kojih postoji određeni stepen mogućnosti konstatovanja istosti, sličnosti i različitosti.

1.8. Metode prikupljanja podatka

Metode prikupljanja podataka koje će biti korištene u ovom radu su:

1. *Metoda analize sadržaja dokumenata* – kao jedna od glavnih metoda pribavljanja podataka u društvenim naukama uz aktiviranje misaonih i čulnih sposobnosti koje će pomoći da se otkriju, definiraju i analiziraju podaci.
2. *Metoda ispitivanja* - Kao metodu ispitivanja koristit ćemo statističke metode na osnovu kojih ćemo komparirati prikupljene podatke u svrhu donošenja zaključaka. Prezentovanje statističkih rezultata uz pomoć grafikona i tabela.

1.9 Vremensko određenje predmeta istraživanja

Vremensko određenje predmeta istraživanja odnosi se na period od 2015.-2018. godine. Prostorno određenje predmeta istraživanja obuhvatiti će prostor Kantona Sarajevo.

II. DEMOKRATSKA KONTROLA I NADZOR RADA POLICIJE U KOMPARATIVNOM PRAVU

2.1 Osnovni principi demokratskog rada policije

Policajci su najvidljiviji dio strukture vlasti. Pojam „policija“ u XIV vijeku u Francuskoj, Njemačkoj i nekim drugim državama označava ukupnu državnu djelatnost, i/ili, uže posebno uređeni državni poredak. U evropskim državama pojam „policija“ ušao je u širu upotrebu u XVIII vijeku, pri čemu je u apsolutističkim monarhijama sa razvijenijom državnom organizacijom pod njim podrazumijevana cijela unutrašnja uprava (svi budući upravni resori, sem vojnog i resora spoljnih poslova) i unutrašnji državni poslovi, osim vojske i sudstva. Sa razvojem upravnih funkcija buržoaskih država i diferenciranjem većeg broja upravnih resora, pojam policije se postepeno sužava, tako da u XVIII i dijelom u XIX vijeku obuhvata još uvijek relativno široko područje unutrašnje uprave, da bi pri kraju XIX vijeka, u funkcionalnom smislu, uključivao uglavnom poslove održavanja javnog reda i mira i suzbijanja kriminaliteta. Ovo se događa u vrijeme konačnog razdvajanja policijske djelatnosti od djelatnosti ostalih resora unutrašnje uprave².

Osnovne dužnosti policije su da:

- održavaju javni red i mir;
- štite i poštuju osnovna prava i slobode pojedinca;
- spriječite i bore se protiv kriminala; i
- pruže pomoć i služe građanima.

Policajci će poboljšati legitimnost države ukoliko u svom svakodnevnom radu pokažu da odgovaraju na potrebe i očekivanja javnosti i koriste autoritet države u interesu građana.

Demokratska policija podrazumjeva da policija bude i da samu sebe smatra odgovornom za građane, njihove predstavnike, državu i zakon.

---

² Detaljno u Gaćinović, Radoslav 2015. “Koreni nastanka policije u modernoj državi”, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, 67-82. *Kriminalističko-policijska akademija, Beograd*, str. 67-82

Osnovna odlika demokratske policije jeste razumjevanje da je potrebna saglasnost naroda. Preduslovi za dobijanje podrške naroda su omogućiti transparentnost tokom policijskih operacija, održavanje komunikacije i međusobnog razumjevanja sa građanima kojima policija služi i koje štiti. Policija će ojačati legitimitet države ukoliko u svom svakodnevnom radu pokaže da odgovara na potrebe i očekivanja javnosti i da koristi autoritet države u interesu građana.³

Najčešće se kod demokratske kontrole rada policije kao pitanja koja treba nadzirati izvana, spominju policijska etika i ljudska prava.

Kad je riječ o policijskoj etici tema se svodi na pitanje korupcije u policiji, a kad je riječ o poštivanju ljudskih prava, kontrola se posmatra kroz ulogu policije vezano za probleme diskriminacije, policijske istrage, podršku žrtvama i svjedocima krivičnih djela, hapšenje i zadržavanje, održavanje javnog reda i čuvanje demokratskih sloboda, korišćenje sile, tortura, prinudni nestanci i ostali vidovi okrutnog ili degradirajućeg ponašanja.

Pored nadzornih institucija, koje se ogledaju kroz rad pravosuđa, nevladinih organizacija, Skupštine Kantona, te drugih tijela i komisije, važno je naglasiti značaj partnerstva između policije i javnosti koji se ostvaruju kroz javno objavljivanje izvještaja, stvaranje foruma za otvorene diskusije, projekte rada policije u lokalnoj zajednici, približavanje manjinskim zajednicama, saradnju policije sa građanskim društvenim grupama, što sve na neki način doprinosi demokratizaciji rada policije.

2.2 Način regulisanja eksterne kontrole rada policije u zemljama Vijeća Evrope

Vijeće Evrope je razvilo standarde u pogledu nadzora nad radom policije kroz potpunu zabranu mučenja ili neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, što je propisano članom 3 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Međutim, bez obaveze država da istraže takva postupanja, malo je vjerovatno da bi ti standardi bili izrađeni ili provedeni u praksi. Država ima obavezu da preduzme mjere kako bi spriječila ili kaznila povredu koju su učinili njeni predstavnici. Evropski sud za ljudska prava je ustanovio niz obaveza prema kojima države članice treba da preduzmu

---

³ Vidjeti Bejli, Demokratizacija policije u inostranstvu, str. 14

mjere kako bi se osigurao nadzor nad radom policije.⁴ Taj nadzor podrazumjeva materijalne i proceduralne obaveze države. Materijalne se ogledaju u tome da država treba da preventivno osigura pravila ili standarde za uređivanje policijskog djelovanja ili dobru opremljenost mjesta za pritvor. S druge strane, proceduralne mjere su korektivnog karaktera i treba da omoguće pravo podnosiocu pritužbe na djelotvornu istragu po pitanju njegovih tvrdnji. Zahtjev da države EU provedu djelotvornu istragu su jasno utvrđeni u nekoliko presuda ESLJP⁵, kao i obaveza da se istraže slučajevi mučenja.

Sud je izradio pet ključnih načela za djelotvornu istragu pritužbi protiv policije, koji uključuju povrede iz člana 2 i 3. EKLJP:

- **nezavisnost**, nema institucionalnih niti hijerarhijskih veza između istražitelja i službenika koji su predmet pritužbe, što rezultira stvarnom i praktičnom nezavisnošću;
- **adekvatnost**, istraga treba biti u stanju sakupiti dokaze kako bi se utvrdilo da li je ponašanje policije protiv koje je podnijeta pritužba bilo nezakonito i kako bi se identifikovali i kaznili oni koji su odgovorni;
- **bez odlaganja**, istragu treba provesti bez odlaganja i u najkraćem roku kako bi se održalo povjerenje u vladavinu prava;
- **javna kontrola**, postupci i donošenje odluka trebaju biti otvoreni i transparentni kako bi se osigurala odgovornost
- **učešće žrtava**, podnositelj pritužbe treba biti uključen u postupak podnošenja pritužbe kako bi zaštitio svoje legitimne interese.

Najvažniji pravni izvori koji regulišu osnovna načela nadzora nad radom policije su: Konvencija UN-a protiv torture i drugih surovih, neljudskih i ponižavajućih postupanja i kažnjavanja, EKLJP, presude ESLJP, izjave i tumačenja koje je utvrdio Evropski komitet za sprečavanje mučenja i neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT), Evropski policijski etički kodeks i dr.

---

⁴ Izvještaj o nadzoru nad radom policije u zemljama Vijeća Evrope septembar 2015, ažurirano 2017. godine, objavljeno <https://rm.coe.int/police-oversight-mechanism-in-coe-member-states-bih-srp-cro/168078a7a4>

⁵ Labita protiv Italije (26772/95) od 6.4.2000., Asesenov protiv Bugarske (90/1997/874/1086) od 28.10.1988. i dr.

Prema EU zakonodavstvu ključni principi demokratske kontrole policije pod kojima treba da rade organi koji nadziru rad policije su:

1. Organ treba biti dovoljno odvojen od policijske hijerarhije koja je predmet njegovog zadatka;
2. Njima trebaju upravljati i kontrolisati ga lica koja nisu trenutno u policijskoj službi;
3. Uopšteno govoreći, on treba imati ovlaštenje i nadležnost da se po vlastitom nahođenju, obrati široj javnosti u vezi sa aspektima svog posla;
4. Da bi vršio svoje funkcije djelotvorno, treba mu obezbijediti adekvatna finansijska i materijalna sredstva, i treba ga finansirati država;
5. Njegova zaduženja trebaju biti jasno utvrđena u ustavnom, zakonodavnom ili drugom formalnom tekstu, koji precizira njegov sastav, ovlaštenja i sferu nadležnosti;
6. Njegovim istraživanjima moraju se obezbijediti sva policijska ovlaštenja kako bi im se omogućilo vršenje pravičnih, nezavisnih i djelotvornih istraga, naročito ovlaštenje za dobijanje svih informacija koje su neophodne za vršenje djelotvorne istrage;
7. Organi za nadzor nad radom policije i policija trebaju proaktivno osigurati da pripadnici šire javnosti postanu svjesni uloge i funkcionisanja organa za nadzor i i svojih prava da podnesu pritužbu;
8. Organ za nadzor nad radom policije će imati adekvatna ovlaštenja da vrši svoje funkcije i po potrebi treba imati ovlaštenja da istraži, zahtjeva istragu ili prati istragu:
  - ozbiljnih incidenata koji su rezultat djelovanja policijskih službenika;
  - upotrebu smrtonosne sile od strane policijskih službenika ili službenih lica koja provode zakon i smrtnih slučajeva u pritvoru;
  - tvrdnji da su policijski službenici i službena lica koja provode zakon koristili mučenje ili svirepe, neljudske ili ponižavajuće postupke ili kazne ili
  - tvrdnji ili pritužbi o povredi dužnosti policijskih službenika ili službenih lica koja provode zakon.

Ključna načela kod sistema podnošenja pritužbi su da podnosiocima pritužbi treba dati jasna objašnjenja kriterijuma za prihvatanje pritužbi, podnosilac treba biti obavješten o rješavanju svoje pritužbe i mora mu se omogućiti da ospori način na koji je njegova pritužba rješena.

Ključna načela za djelotvornu istragu u slučajevima smrtnog slučaja ili mogućeg zlostavljanja podrazumjevaju da istragu vode oni koji nisu učestvovali u tim događajima, da nisu iz iste službe kao lica koja su predmet istrage, a ako organ koji provede istragu da neke preporuke treba osigurati njihovo djelotvorno provođenje. U 47 država članica Vijeća Evrope postoje različiti mehanizmi nadzora u radu policije. Istraživanje o postojećim mehanizmima nadzora u tih 47 država su proveli Jedinica za saradnju u pitanjima krivičnog prava Generalnog direktorata za ljudska prava i vladavinu prava pri Vijeću Evrope 2017. godine. Prema tim podacima u državama postoje različita tijela koja se bave eksternom kontrolom rada policije i to najčešće: državni ombudsmen (Švedska, Sjeverna Irska, Hrvatska i brojne druge zemlje), Federalni biro za borbu protiv korupcije (Austrija), pravobranioci, Savjet za građansku kontrolu rada policije (Crna Gora), Visoki komesar za ljudska prava (Rusija), Nezavisna komisija za pritužbe protiv policije (Engleska i Vels), te razne posebne istražne komisije, nezavisne komisije i tijela pri policiji koje su specijalizirane za odlučivanje po pritužbama na rad policijskih službenika⁶.

2.3. Mehanizmi nadzora u četrdeset sedam zemalja članica Vijeća Evrope

Albanija

Zaštitnik građana Ombudsmen (PAO) Republike Albanije bavi se pritužbama protiv policijskih službenika. PAO biraju tri petine svih članova Skupštine na period od pet godina, sa pravom na ponovni izbor.

Kancelariju zaštitnika građana je podržavao Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u: obuci, promovisanju partnerstava i saradnji sa, na primjer Međunarodnim koordinacionim odborom za domaće institucije za ljudska prava (ICC); Kažnjavanje

---

⁶ Vidjeti opširnije u tabeli ispod koja je sastavni dio Izvještaja, gdje je propisan pravni osnov, funkcije i nadležnosti svih tijela koja vrše nadzor u 47 zemalja članica Vijeća Evrope, pristup 17.6.2019. godine

(„SPT“); procjena rada PAO kako bi se identifikovale dodatne oblasti u kojima je potrebna podrška i kako bi se obuhvatile ranjive grupe.

Institucija zaštitnika građana je ustanovljena 1998. godine. Albanski parlament je usvojio Zakon o zaštitniku građana u februaru 1999. godine. U slučajevima kada je nadležnost PAO ograničena, preporuke se daju odgovarajućim nadležnim organima⁷.

Andora

Državni Ombudsman je nadležan da prima i rješava pritužbe protiv policije. Ombudsman je nezavisan od vlade. Ombudsman se bira konsenzusom svih političkih partija.

Glavna funkcija Ombudsmana je da brani i nadgleda poštivanje i primjenu ustavnih prava i sloboda i osigura da javni sektor poštuje ustavna načela. Godišnji izvještaj se podnosi parlamentu sa preporukama zasnovanim na radu ombudsmana tokom cijele godine.

Armenija

Državni Ombudsman (Zaštitnik ljudskih prava (HRD)) je nadležan da rješava pritužbe protiv policije. Tokom istrage pritužbi protiv policije HRD ima pravo da traži pomoć nadležnih državnih agencija ili njihovih službenih lica. Agencija ili službeno lice čiji su postupci/odluke sporni ne može pružati ovu vrstu pomoći. Posebna istražna služba (SIS) je posebna interna agencija koja je specijalizovana za preliminarnu istragu slučajeva u kojima se sumnja da su javni službenici počinili krivična djela zloupotrebe. HRD se postavlja u skladu sa zakonom i nezavisan je od političke kontrole. HRD može da naloži nadležnim državnim agencijama da sprovedu stručno ispitivanje, i pripreme zaključke po pitanjima koja su predmet razjašnjenja tokom istrage pritužbi.⁸

---

⁷ Op.cit. Izvještaj str. 15

⁸ Op.cit. str. 16.

Austrija

Austrijski državni odbor Obudsmara (AOB) je nadležan za rješavanje pritužbi protiv policije. Ima tri člana koje austrijski parlament (Državno vijeće) bira na period od šest godina i ima pravo na još jedan ponovni izbor. U početku njihovog izbornog perioda, tri člana odbora se dogovaraju u vezi sa podjelom dužnosti. Poslovnik Austrijskog odbora Ombudsmara uređuje organizaciju do detalja. AOB ima 90 zaposlenih, od kojih je oko polovine imenovano pravnim ekspertima za sprovođenje istrage. Pritužbe mogu da se podnesu lično (ugovoreni sastanci), telefonom, pismom, faksom, elektronskom poštom ili upotrebom elektronskog formulara za pritužbu. Federalni biro za borbu protiv korupcije (BAK) je nezavisna agencija Ministarstva unutrašnjih poslova koja se bavi pitanjima policijske povrede dužnosti. Ima oko 53 stalno zaposlena lica angažovana na istražnim poslovima i njega osniva centralna vlada.

On ispituje vršenje dužnosti uprave koja ima direktnu vlast i upotrebe sile, posebno tokom deportacija i demonstracija. AOB ne radi u dvije federalne oblasti u kojima ombudsmeni sa lokalnim sjedištem imaju nadležnost. Istraga pritužbe se ne može nastaviti ukoliko se očekuje pokretanje upravnog ili pravnog postupka. BAK ima nadležnost u slučajevima koji su u vezi sa pitanjima krivičnog prava, sačinjavanje prijedloga za strukturna poboljšanja, prevencijom i stručnog usavršavanja ili obuke. On nije nadležan za istragu navoda o pokušajima podmićivanja izvana.⁹

AOB je zakonski ovlašten u pogledu interne strukture i funkcionisanja. AOB prati sve institucije u kojima sloboda jeste ili bi mogla biti uskraćena ili ograničena. BAK ima zakonski mandat da prati pristup zasnovan na 4 stuba: Prevencija, Obuka, Sprovođenje zakona i Saradnja.

Obim operacija BAK-a je ograničen na:

- (1) službena lica sa policijskom ili administrativnom nadležnošću;
- (2) službena lica i zaposlene u drugim ministarstvima;
- (3) lokalne organe; i širu javnost po pitanjima istrage u borbi protiv korupcije.

---

⁹ Op.cit. str. 17.

Azerbejdžan

Nadzor obavlja Služba za internu istragu (IID), koja je posebna jedinica unutar Ministarstva unutrašnjih poslova (MIA). IID je direktno podređen Ministru. On sprovodi interni nadzor u pogledu poštovanja zakona u organima unutrašnjih poslova.

Trenutno ne postoje drugi mehanizmi nadzora iako krivična djela koja je počinila policija mogu da se prijave Kancelariji javnog tužioca Republike Azerbejdžan.

Službenici MIA nadgledaju poštovanje zakona, ljudskih prava i građanskih sloboda u izvršenju svojih dužnosti i sprovođenju istraga po pritužbama, kompletiranju predstavlki i izvještaja u vezi sa učešćem službenika MIA u aktivnostima koje nisu u skladu sa mandatom njihove kancelarije, kršenju zakona i nezakonitim aktivnostima. Nema eksternih mehanizama nadzora predviđenih zakonom. 2013. godine, uz podršku Vijeća Evrope, predstavnici iz Azerbejdžana su bili prisutni na prezentaciji u Tbilisiju, Gruzija, s ciljem da se promoviše uspostavljanje nezavisnog, eksternog nadzora nad radom policije.

Nema izvještaja o bilo kakvom daljem napretku po pitanju nastojanja da se promoviše eksterni nadzor.¹⁰

Belgija

-(Comité P)“ (Stalni odbor za nadzor nad radom policije)-

Belgijski federalni Ombudsman upućuje relevantne pritužbe protiv policije „Odboru P (Comité P)“ (Stalni odbor za nadzor nad radom policije). Pritužbe mogu da se podnesu pomoću online formulara za pritužbe ili podnošenjem popunjenog obrasca na papiru Odboru P. Pritužbe na rad policije koje se podnose direktno federalnom ombudsmanu se upućuju nadležnom organu (Odbor P).

Odbor P prati: lokalnu i federalnu policiju; koordinaciono tijelo za analizu prijetnje (OCAM); službe čije osoblje nosi zvanje sudskoj policajca ili službenika; i lica sa pojedinačnom odgovornošću za otkrivanje i izvještavanje o krivičnim djelima. Odbor P ne prati sudske ili upravne organe osim da ispita način na koji su političke odluke koje su ti organi donijeli sprovedene od strane policijskih snaga ili službi koje imaju policijska ovlaštenja. Odbor P nije, u principu, ombudsman i nije ustanovljen da rješava pojedinačne probleme sa kojima se suočavaju podnosioci pritužbi. Pojedinačni

---

¹⁰ Op.cit. str. 19.

prigovori u kategoriji kršenja saobraćajnih propisa, krivičnih djela koja uključuju policiju, sprovođenje policijskog posla ili narušavanje etike i građansko-pravnih stvari se podnose drugim organima. Odbor P je uspostavljen zakonom kao način eksternog praćenja policijskih snaga i obavještajnih službi.

-Generalni inspektorat federalne i lokalne policije –

Inspektorat ima ovlaštenja internog nadzora i praćenja; istražna ovlaštenja i inspeksijska ovlaštenja.

Na federalnom policijskom nivou, Generalni inspektorat predstavlja službu za interno praćenje za službenike federalne policije. Odbor „P“ vrši ulogu nadzora, ispitujući rad tih službi.¹¹

Bosna i Hercegovina

Institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine (BiHO) je nadležna za postupanje po pritužbama protiv policije. Pritužbe mogu da se podnesu u pisanom obliku, poštom, faksom, elektronskom poštom ili lično. Pritužbe moraju da budu potpisane od strane podnosioca pritužbe ili ovlaštenog zastupnika.

BiHO može da odbije da analizira anonimne pritužbe koje smatra zlonamjernim, neosnovanim, one koji ne sadrže nikakvu stvarnu pritužbu, one koji bi izazvale štetu trećim licima ili one koje

su podnijete više od 12 mjeseci nakon incidenta koji je bio povod za pritužbu.

Rad BiHO je utemeljen Opštim Okvirnim Mirovnim Sporazumom za Bosnu i Hercegovinu.

Trenutno, BiHO funkcioniše na osnovu Ustava i Zakona o Ombudsmanu, koji pruža nezavisnost i infrastrukturni okvir za zaštitu i promovisanje ljudskih prava i osnovnih sloboda¹².

---

¹¹ Op.cit. str. 19.

¹² Op.cit. str. 20.

Bugarska

Državni Ombudsman je nadležan za rješavanje pritužbina rad policije. Sporazum o saradnji postoji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova o saradnji, dijeljenju informacija i zajedničkim akcijama koje se odnose na istrage koje sprovodi ombudsman i naknadne istrage.

Ombudsman je uspostavljen zakonom kao nezavisan u obavljanju svog posla i podložan je jedino Ustavu, zakonu i međunarodnim sporazumima koji su ratifikovani i na snazi u Republici Bugarskoj.¹³

Hrvatska

Pučka pravobraniteljica (op. prev. državni ombudsman) je nadležna za postupanje po pritužbama zbog nepravilnosti u radu policije, kao i pritužbe u kojima je bilo navodne diskriminacije. Ostale pritužbe na rad policije rješava Ministarstvo unutrašnjih poslova (MoI). Civilno vijeće za nadzor različito nazivan, „Odbor za rješavanje pritužbi protiv policije“ ili „Vijeće za nadzor nad policijskim postupanjem prema građanima“ ili „Komisija za pritužbe protiv policije“ radi ali njegov trenutni status nije poznat.

Pučka pravobraniteljica/ Ombudswoman pokreće istrage na osnovu pritužbi. Javna tijela su obavezna da pruže informacije o datom slučaju.

Ured Ombudsmana je ustanovljen 1993. godine. Ombudsman može da daje mišljenja, preporuke ili upozorenja nadležnom organu i po potrebi može da podnese izvještaj o nekom problemu hrvatskom Saboru. Pritužbe pokrenute u vezi sa postupanjem policijskih službenika između 2012. i 2015. godine su kao što slijedi 2012: 53, 2013: 186, 2014: 179 i 2015: 204.

1990. godine prvi Ustav Republike Hrvatske je uveo instituciju Ombudsmana u hrvatski politički i pravni sistem. On je definisao Ombudsmana kao povjerenika hrvatskog Sabora za zaštitu ljudskih prava u slučajevima nepravilnog postupanja. Tokom debate po pitanju civilne kontrole ovlaštenja policije u aprilu 2014. godine, predsjedavajući saborskog odbora za ljudska prava je navodno rekao da „Zakon o policiji treba dopuniti kako bi se ojačao rad odbora koji rješava pritužbena postupanje policije zbog mnogih

---

¹³ Op.cit. str. 21.

pritužbi koje su podnijeli građani“ (Hrvatska novinska Agencija HINA 1. april 2014. godine.).¹⁴

Kipar

Građani imaju pravo da iznose tvrdnje ili podnesu pritužbe Nezavisnom organu za istragu navoda i pritužbi protiv policije (IAIACP). IAIACP se sastoji od pet članova koje je imenovalo Vijeće ministara na period od pet godina. Ombudsman, (Povjerenik za upravu) je nadležan da rješava pritužbe protiv policije u slučajevima nepravilnog postupanja.

IAIACP je uspostavljen Zakonom o policiji 9(I)2006. On preduzima istragu po pritužbama i navodima koji su podnijeti u pisanom obliku ili na koje je pažnja skrenuta na drugi način. Takođe istražuje sve pritužbe koje mu je dodijelio Državni tužilac Republike, ili Ministar pravde i javnog reda.¹⁵

Češka Republika

Javni pravobranilac (Češki ombudsman) može da rješava pritužbe protiv policije, osim u situacijama u kojim policija sprovodi istragu u krivičnim postupcima. Specijalizovani organ za pritužbe o krivičnim djelima policijskih službenika je Inspekcija ministra unutrašnjih poslova.

Javni pravobranilac štiti lica od postupanja organa i drugih institucija koje vrše državnu upravu ako je postupanje: protivzakonito; ne krši zakon, ali je inače neispravno ili nekorektno; ako su ti organi neaktivni. Pravobranilac može da sprovede nezavisna ispitivanja ali ne može da zamijeni aktivnosti državne uprave i ne može da otkáže ili izmijeni njene odluke. Pravobranilac može da ispituje na sopstvenu inicijativu (na primjer na osnovu informacija u medijima). Pravobranilac je ovlašten da rješava pritužbe protiv aktivnosti policije Češke Republike, sa izuzetkom istraga gdje policija učestvuje u krivičnim postupcima.

Pravobranilac je uspostavljen zakonom i ima ovlaštenje da uđe u objekte u kojima lica jesu ili bi mogla biti zadržana na osnovu odluke ili naredbe organa vlasti (npr. suda)

---

¹⁴ Op.cit. str. 21.

¹⁵ Op.cit. str. 22.

uključujući policijske ćelije, zatvore i azilantske centre kako bi izvršio sistematične preventivne posjete.¹⁶

Danska

Nezavisni organ za pritužbe protiv policije (IPCA) rješava povredu dužnosti od strane policije i istražuje krivične slučajeve protiv policijskih službenika. IPCA je nezavisna i od policije i od tužilaca. Nju vode Vijeće za pritužbe protiv policije i izvršni direktor. Vijeće je organ upravljanja Vlasti. Članove Vijeća bira ministar pravde na četiri godine i oni imaju pravo na jedan reizbor. Svakodnevnom aktivnostima se upravlja u skladu sa uputstvima i smjernicama koje izdaje Vijeće. IPCA zapošljava nekoliko istražitelja kao i pravno i administrativno osoblje. Pritužbe mogu da se podnesu direktno IPCA, telefonom, lično, pismom ili elektronskom poštom.

IPCA je ustanovljena zakonom kroz Akt parlamenta (br. 404) od 21. aprila 2010. godine. Zakon je stupio na snagu 1. januara 2012. godine.

Estonija

Kancelar pravde je nadležan da rješava pritužbe protiv policije. Kancelara postavlja parlament (Riigikogu) na prijedlog predsjednika Republike na period od sedam godina. Kancelar podnosi godišnji izvještaj Parlamentu o svojim aktivnostima. Pritužbe mogu da se podnesu lično, online, putem elektronske pošte ili na drugi način u pisanom obliku. Kancelarija savjetuje podnosiocima pritužbi da dođu lično kako bi bolje razjasnili razloge podnošenja pritužbi.

Uloga kancelara je opšta i uključuje nadzor nad policijom kao javnim zvaničnikom. Od značaja za nadzor nad policijom, dužnost Kancelara je da osigura da: organi i službena lica koja vrše javnu službu ne krše ustavna prava i slobode pojedinaca, zakone i druge pravne propise; i, prema licima koja se drže u pritvoru se ne postupa na ponižavajući, surov ili neljudski način.

Kancelar kombinuje funkciju državnog organa za peticiju i zaštitnika ustavnosti. Kancelar može da odbaci peticiju ukoliko je ona sačinjena više od godinu dana nakon što je lice postalo svjesno incidenta.

---

¹⁶ Op.cit. str. 23.

Kancelar pravde je ustanovljen Ustavom. Nije dio zakonodavnih, izvršnih ili sudskih ovlaštenja, niti je politički ili organ koji sprovodi zakon¹⁷.

Finska

Parlamentarni ombudsman Finske je nadležan za rješavanje pritužbi protiv policije. Ombudsman i Zamjenici se biraju na period od četiri godine, koji može da obnovi, Eduskunta, parlament Finske. Ombudsman podnosi Eduskunta godišnji izvještaj o aktivnostima i poštovanju zakona iz protekle godine. Kancelar pravde je takođe nadležan ali manje specijalizovan od Ombudsmana.

Ombudsman osigurava da javni organi i službena lica poštuju zakon i ispunjavaju svoje dužnosti tokom vršenja svojih funkcija i poštovanje ustavnih i ljudskih prava.

Dva Zamjenika Ombudsmana djeluju nezavisno i sa istim ovlaštenjem kao i Ombudsman.

Kancelar pravde podnosi izvještaj Vladi i Parlamentu.

U suštini, pritužba može da se podnese i Kancelaru pravde i Ombudsmanu. Međutim, Kancelar pravde je izuzet iz ispitivanja pitanja koja se tiču institucija u kojima se ljudi zadržavaju protiv svoje volje ili u kojima su ljudi lišeni slobode. Kancelar pravde upućuje pritužbe koje se tiču ovih pitanja Ombudsmanu.

Ombudsman i Kancelar pravde ne istražuju pitanje istovremeno. Ako je pritužba poslana i jednom i drugom, uopšteno njega istražuje onaj koji ga je prvi primio.¹⁸

Francuska

Pravobranilac (DR) je nadležan za rješavanje pritužbi protiv policije. Svako fizičko ili pravno lice može da uputi slučaj DR direktno i besplatno. Zaštitnik prava je jedinstven organ koji obuhvata nekoliko već postojećih organa za nadzor, s ciljem da se pojednostavi pristup mehanizmima podnošenja pritužbi. Pritužbe mogu da se upute direktno DR bilo online ili poštom. DR nadgleda zaštitu prava i sloboda, promoviše jednakost i osigurava bolji pristup pravima. Prethodni mehanizmi nadzora su privukli mnogo kritike organizacija kao što je Amnesty International. Autonomiju i nezavisnost DR garantuje zakon koji propisuje:

---

¹⁷ Op.cit. str. 24.

¹⁸ Op.cit. str. 25.

- DR neće prihvatati uputstva bilo kog organa, lica ili interesne grupe;
- dužnosti DR ne mogu da se okončaju prije vremena, osim u slučaju neočekivane prepreke koju su utvrdili najviši sudovi Francuske;
- sudski postupci ne mogu da se pokrenu protiv DR i on(a) ne može da bude uhapšen(a) ili da mu (joj) se sudi na osnovu mišljenja ili djela koji su u vezi sa vršenjem dužnosti;
- dužnosti DR ne mogu da se kombinuju sa izbornim mandatom ili bilo kojom državnom službom ili profesionalnom aktivnošću.

DR je nezavisni upravni organ sadržan u Ustavu (2008) i utvrđen Organskim i Običnim zakonima od 29. marta 2011. godine.

Gruzija

Ne postoje eksterni nezavisni mehanizmi za istragu pritužbi protiv policije. Građani imaju pravo žalbe na postupanje policijskih službenika višem službenom licu, punomoćniku ili sudu.

Državni tužilac je nadležan za rješavanje prigovora protiv policije koji uključuju krivična djela i građani mogu da podnesu prigovor ovoj kancelariji. Postoji interni nadzor koji vrši Opšta služba za inspekcijske poslove nad aktivnostima službenika Ministarstva unutrašnjih poslova (MIA) uključujući policijske službenike. Opšta služba inspekcije je direktno odgovorna MIA i odgovorna je za sprovođenje istrage o prekršajima koje je počinila policija i za sprovođenje disciplinskih mjera. Javni branilac (Ombudsman) sprovodi eksterni nadzor MIA.

Odjeljak 57(1) Zakona o policiji iz 2013. godine države Gruzije navodi da aktivnosti policijskih službenika kontroliše Opšta služba za inspekcijske poslove.¹⁹

Njemačka

Federalne strukture znače da svaka „zemlja“ vodi svoje sopstvene policijske snage i strukture. Nema eksternih, nezavisnih mehanizama nadzora koji rješavaju pritužbe protiv policije.

Regionalni odbor za peticije je nadležan da rješava pritužbe protiv policije ali ovo nisu eksterni organi nadzora. Odbor za peticije Bundestaga (Federalni parlament) rješava pritužbe protiv Federalne policije, ali opet ovo ne predstavlja eksterni, nezavisni nadzor.

---

¹⁹ Op.cit. str. 26.

Odbor za peticije ima za cilj da utvrdi uticaj pravnih propisa i predloži izmjenu propisa Bundestagu kako bi preduzeo mjere za rješavanje određenog problema.

Kako bi omogućili Odboru za peticije da pripremi odluke o pritužbama, Federalna vlada i organi su obavezni da podnesu dokumente, pruže informacije i odobre pristup prostorijama.

Sudovi i upravni organi su obavezni da pruže administrativnu pomoć Odboru za peticije i članovima koje je on odredio.

Prema Federalnom zakonu svako lice ima pravo da samostalno ili zajedno sa drugima uputi pisani zahtjev ili pritužbu nadležnim organima i zakonodavcima.²⁰

Grčka

Državni ombudsman je nadležan za rješavanje pritužbi protiv policije. Prigovori mogu da se podnesu lično, u pisanom obliku ili online korištenjem standardnog obrasca. Pritužbe telefonom se takođe mogu prihvatiti. Policijski odjel Unutrašnjih poslova je specijalizovani organ zadužen da obezbijedi integritet i profesionalizam grčke policije sprovođenjem internih istraga. Međutim, ovo nije nezavisni, eksterni nadzorni organ.

Grčki Ombudsman posreduje između javne uprave i građana kako bi pomogao građanima u djelotvornom ostvarivanju njihovih prava. Zadatak Grčkog Ombudsmana je:

- da štiti i promoviše prava djece
- da promoviše jednako postupanje i bori se protiv diskriminacije u javnom sektoru koja se zasniva na rasnoj, etničkoj, religijskom ili drugom uvjerenju, onesposobljenosti, starosti ili seksualnoj orijentaciji
- da prati i promoviše primjenu jednakih mogućnosti za muškarce i žene i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama nedostupno.

Ombudsman istražuje pritužbe o neefikasnosti, nepoštenju i nepravilnom postupanju; sumnje na kršenje ljudskih prava državljana čije države nisu članice EU; diskriminaciju na osnovu spolne pripadnosti i starosti; zloupotrebu od strane policije uključujući odbijanje da se podnese policijski izvještaj, fizičke povrede, kršenje lične slobode itd.

Ombudsman je uspostavljen zakonom (Ustav Grčke iz 2001. godine). Kao posrednik, Grčki Ombudsman daje preporuke i prijedloge državnoj upravi. Ombudsman ne izriče sankcije niti poništava nezakonite postupke državne uprave.²¹

---

²⁰ Op.cit. str. 28..

Mađarska

Od 2008. godine novi Organ za pritužbe protiv policije, „Nezavisni odbor za pritužbe protiv policije (IPCB)“ je nadležan za rješavanje pritužbi protiv policije. Pritužbe mogu da budu podnesene lično, elektronskom poštom, faksom, u pisanom obliku ili online.

Povjerenik za osnovna prava je organ poput ombudsmana koji je odgovoran za zaštitu svih osnovnih prava i svih ranjivih grupa, a takođe je nadležan za rješavanje svih pritužbi protiv policije koji uključuju nepravilno postupanje. Ciljevi IPCB su:

Da poboljša dobrobit lica i društva i da ponovo pridobije njihovo povjerenje; i da uređuje i prati postupke policije u pogledu potpunijeg sprovođenja vladavine prava.

Povjerenik za osnovna prava može da pokrene postupak po pitanju pritužbe po službenoj dužnosti i može da predloži korektivne mjere nadležnom organu.

IPCB može da istraži pritužbe protiv policije koji uključuju nezakonitu prinudu, nedjelovanje ili druge policijske aktivnosti. Pritužbe mogu da se podnesu u roku od 20 dana od povrede prava ili od trenutka kada je podnosilac pritužbe postao svjestan toga.

Pritužbe treće strane mogu da se podnesu ukoliko za to imaju ovlaštenje. Podnosioci pritužbi mogu da pristupe odluci u datom slučaju tako što će kontaktirati Državnu upravu policije nakon ispitivanja i pravnih zaključaka koje je definisao Odbor. Povjerenik nema ovlaštenje da donosi pravno obavezujuće odluke, niti može da pokrene sudske postupke u pojedinačnim slučajevima.

IPCB je uspostavljen mađarskim zakonom u skladu sa Osnovnim zakonom Mađarske; naredbama uredbe (pravilnikom) policijske službe; i Rezolucijom Parlamenta iz 2014. godine o izboru članova Nezavisnog odbora za pritužbe protiv policije IPCB izradio Povelju Nezavisnog odbora za pritužbe protiv policije.

Island

Ombudsman Althinga je nadležan za rješavanje pritužbi protiv policije.

Uloga Ombudsmana Althinga je da prati rad državne uprave i lokalnih organa i štiti prava građana. Ombudsman ima za cilj da osigura da se poštuje načelo jednakosti i da se upravljanje po drugim pitanjima sprovodi u skladu sa zakonom i dobrom upravnom praksom.

---

²¹ Op.cit. str. 28.

Ombudsman Althinga prati rad državne uprave i lokalnih organa, kao i aktivnosti privatnih organa ukoliko im je zakonom dato ovlaštenje da odlučuju po pitanju prava i obaveza pojedinaca.

Pritužbe mogu da se podnesu Ombudsmanu na odluke, postupke i postupanja službenih lica ministarstava i službi vlade i drugih organa koji su zaposleni u državnoj upravi. Ovo takođe može da se primijeni na privatne organe ukoliko ih je zakon ovlastio da odlučuju o pravima i slobodama pojedinaca.

Ombudsman Althinga je uspostavljen zakonom, i bira ga Althing na period od četiri godine. Ombudsman je nezavisna služba.²²

Irska

Komisija Ombudsmana Garda Síochána (GSOC) rješava pritužbe protiv policije (Garda Síochána) u Irskoj.

GSOC je osnovan 2007. godine kako bi vršio efikasan, pravedan i nezavisan nadzor nad policijskim poslom u Irskoj. Njegova vizija je da bude pokretač konstantnog unapređivanja odgovornosti policije. Njegova glavna uloga je da rješava pritužbe na postupanje članova Garda Síochána.

GSOC je uspostavljen zakonom (Zakon o Garda Síochána iz 2005. godine i Zakon o Garda Síochána (izmjena i dopuna) iz 2015. godine). U krivičnim istragama, službenici GSOC-a imaju sva ovlaštenja, imunitet i privilegije povjerene, i sve dužnosti nametnute, svim članovima Garda Síochána. GSOC nema ovlaštenja da naredi da Garda Síochána pokrene postupak pred sudom u ime Direktora javnog tužilaštva (DPP). Međutim, nakon krivične istrage, izvještaj o istrazi može da se pošalje DPP uz preporuku, DPP donosi odluku na osnovu izvještaja o istrazi da li da krivično goni ili ne. U disciplinskim istražnim postupcima, odgovornost GSOC-a je da istraži i pošalje izvještaj o istrazi sa preporukom Komesaru Garde; Komesar Garde donosi odluku po pitanju bilo kog narušavanja discipline i primjene bilo kakvih sankcija.²³

---

²² Op.cit. str. 31.

²³ Op.cit. str. 31.

Italija

Ne postoji državni ombudsman. Cijeli niz regionalnih ombudsmana rješava pritužbe protiv lokalne policije.

Latvija

Državni Ombudsman može da rješava slučajeve protiv policije, kada je pritužba u vezi sa nepravilnim postupanjem. Ombudsman se bira na period od pet godina i preuzima svoje dužnosti nakon polaganja zakletve. Ombudsman je nezavisan u svom djelovanju i uređen je samo zakonom. Nezavisna služba Valsts Policija u okviru policije rješava pritužbe protiv pojedinačnih policijskih službenika. Međutim, ovo nije eksterni, nezavisni organ nadzora.

Aktivnosti Ombudsmana su uređene Zakonom o Ombudsmanu koji je usvojen 2006. godine, a stupio je na snagu 2007. godine. Funkcije su definisane na sljedeći način:

- da štiti prava i zakonske interese lica u situacijama kada država i opštinski organi krše ljudska prava definisana Ustavom i međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima;
- da osigura jednako postupanje i sprečavanje diskriminacije;
- da procijeni i promovise poštovanje načela dobre uprave u vladi.

Lihtenštajn

Ne postoje nezavisni mehanizmi nadzora niti mehanizmi za podnošenje pritužbi. Pritužbe koje su u vezi sa nepravilnim postupanjem mogu da se podnesu protiv policijske službe koja, tokom žalbenog postupka može da bude saslušana pred Vladom ili na Upravnom sudu. Služba za savjetovanje i pritužbe u Kancelariji Vlade može da vrati natrag pitanja datom organu bez formalnog zaduženja.

Nacionalni preventivni mehanizam Lihtenštajna (NPM) ima ovlaštenja da sprovede posjete i inspekciju policijskog pritvora.²⁴

---

²⁴ Op.cit. str. 34.

Litvanija

Kancelarija Ombudsmana Seimas (Jednodomni parlament Litvanije). Seimas postavlja dva Ombudsmena na period od pet godina na prijedlog predsjednika Seimas-a Republike Litvanije. Njihovo osoblje se uglavnom sastoji od državnih službenika.

Seimas imenuje jednog Ombudsmana Seimas-a zaduženog za istragu aktivnosti državnih službenih lica institucija i agencija; i jednog Ombudsmana Seimas-a za istragu aktivnosti službenih lica opštinskih institucija i agencija.

Policijski posao je jedno od nekoliko pitanja koje rješava ova kancelarija. Ona istražuje pritužbe o zloupotrebi službe od strane službenih lica u državnim institucijama, agencijama i opštinskim agencijama ili druga kršenja ljudskih prava i sloboda u sferi javne uprave. Izjava o misiji ove službe glasi „Pažnja i podrška svakom licu, zaštita ljudskih prava i sloboda unapređenjem stepena poštovanja prema njima, promovisanjem ličnog i javnog dijaloga kako bi državni organi služili ljudima na ispravan način“.

Luksemburg

Generalni policijski inspektorat (IGP) je eksterni nadzorni organ nad svim službenim licima policije u Velikom Vojvodstvu Luksemburg. Oformljen je 2000. godine nakon formiranja jedinog policijskog organa. Osoblje Generalnog policijskog inspektorata se sastoji od civilnih i privremeno premještenih policijskih službenika i organ je pod upravom državnog ministra. Oje formalno nezavisna struktura od policije.

Sveobuhvatna misija je da prati rad policije - ovo uključuje procjenu kvaliteta usluga i krivične istrage koje uključuju nekog člana policije. Pored toga, organizacija se konsultuje sa policijom i drugima u vezi sa policijskim pitanjima i pruža obuku.

Odgovornosti Generalnog inspektorata policije su definisane izmijenjenim Zakonom o policiji i Generalnom inspektoratu policije iz 1999. godine.²⁵

Malta

Inspektor za pritužbe u kancelariji Povjerenika Sporazum o učinku za više policijske službenike. Utvrđen 2014. godine.

---

²⁵ Op.cit. str. 35.

Članovi javnosti mogu da ulože pritužbu u bilo kojoj policijskoj stanici, sjedištu ili u lokalnoj kancelariji vijeća (Lokalna vijeća u Malti su osnovni oblik vlasti koji kontroliše neke aspekte života u zajednici). Ovo je zakon koji omogućava vladi da prati i procjenjuje učinak viših službenika tako što će dati da ih preispituju članovi vlade na trogodišnjoj osnovi.

Inspektor radi u skladu sa članom 101. Krivičnog zakonika koji navodi da je svako ko, sa namjerom da povrijedi bilo koje lice, optužuje takvo lice pred nadležnim organom za krivično djelo za koje zna da je to lice nevino, odgovorno u krivičnom postupku. Utvrđen u Ministarstvu unutrašnjih poslova - nalazi se u Prilogu dokumenta koji uređuje uslove službe za policijsku službu (2014).²⁶

Republika Moldavija

Narodni pravozastupnik (Ombudsman). Sastoji se od četiri parlamentarna pravozastupnika koji imaju jednak status i tim pomoćnog osoblja. 2006. godine savjetodavni odbor je formiran kako bi pružio pomoć u podršci pravozastupnicima u njihovom zadatku da izrade nacionalni preventivni mehanizam protiv mučenja.

Institucija parlamentarnih pravozastupnika - Centar za ljudska prava Moldavije (CHRM) je institucija slična evropskim i međunarodnim institutima Ombudsmana koja radi od aprila 1998. godine u skladu sa Zakonom o parlamentarnim pravozastupnicima br. 1349- XIII od 17. oktobra 1997. godine. Temelj ovog zakona je činjenica da je ombudsman nesudski mehanizam za zaštitu ljudskih prava u Republici Moldaviji.²⁷

Monako

Generalni inspektorat policije je odgovoran, između ostalog, za sprovođenje internih istraga sa ciljem da se poštuje policijska etika.

Interna organizacija je odgovorna za rješavanje pritužbi javnosti na ponašanje i postupke policije.

---

²⁶ Op.cit. str. 35.

²⁷ Op.cit. str. 35.

U skladu sa Naredbom br. 765 od 13. novembra 2006. godine o organizaciji i radu Direktorata javne bezbjednosti, Generalni inspektorat policije podnosi izvještaj direktno Savjetniku vlade za unutrašnje poslove i postupaju po njegovim uputstvima ili po uputstvima Ministra države, kao i po uputstvima Kancelarije glavnog tužioca u kontekstu sudskih istraga.²⁸

Crna Gora

Savjet za građansku kontrolu rada policije Zakonski je propisan i osnovan 2005. godine. Od 2010.-2015. godine Savjet se sastojao od četiri pojedinca i pomoćnog osoblja. Trenutno dva državna službenika rade sa upitima javnosti o specifičnim pitanjima u vezi sa informacijama - rad policije je tema njihovog posla. NVO kao što je MANS (mreža za afirmaciju sektora nevladinih organizacija) i SEMI Sektor krim policije, Služba za internu kontrolu Policije (DICP) i Odbor za etiku. Uprava za antikorupcijsku inicijativu (DACI).

DICP ima ovlaštenja i za represivne i za preventivne mjere. Ključni fokus je borba protiv uočene korupcije unutar policije.

U Crnoj Gori pravo građana „da znaju“ se garantuje Ustavom i Zakonom o slobodnom pristupu informacijama (FAI) kao i ratifikovanim međunarodnim sporazumima. Prvi Zakon o FAI je usvojen 2005. godine. Ovaj proces je završen u julu 2012. godine usvajanjem novog Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

NVO imaju predstavnike u državnoj Komisiji za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.

DICP podnosi mjesečne izvještaje i objavljuje ih na početnoj web stranici Ministarstva unutrašnjih poslova. Pored toga, DICP je uređen zakonom o unutrašnjim poslovima u kom se navodi da „internu kontrolu sprovodi policijski službenik koji je ovlašten da vodi unutrašnje poslove“.

Uprava za antikorupcijsku inicijativu (DACI) je osnovana Dekretom Vlade Crne Gore 2001. godine. U skladu sa izmjenama Dekreta o organizaciji javne uprave i načinu rada u Crnoj Gori iz 2007. godine (Sl. Glasnik Crne Gore 16/07) njemu se povjerava sljedeće:

---

²⁸ Op.cit. str. 37.

- Promotivne-preventivne aktivnosti, kao što su podizanje nivoa svijesti javnosti o problemu korupcije i sprovođenju istraživanja o obimu, manifestacijama, uzrocima i mehanizmima pojave korupcije;
- Saradnja sa nadležnim organima u svrhu izrade i sprovođenja zakonskih i programskih dokumenata o važnosti sprečavanja i supresije korupcije;
- Saradnja sa nevladinim i privatnim sektorom u svrhu supresije korupcije;
- Saradnja sa vladinim tijelima u postupcima u kojima postoje optužbe za korupciju koje je Uprava primila od građana i drugih subjekata;
- Predlaganje Vladi da zaključi i primijeni evropske i druge antikorupcijske i međunarodne standarde i instrumente;
- Praćenje sprovođenja preporuka Grupe država Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije (GRECO);
- Koordinacija aktivnosti koje rezultiraju primjenom Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije,
- Vršenje ostalih poslova koji proističu iz članstva u Paktu za stabilnost Jugoistočne Evrope, u drugim međunarodnim organizacijama i institucijama, te drugi poslovi koji su delegirani u nadležnost Uprave.²⁹

Holandija

Sistem ombudsmena u Holandiji je uspostavljen Wet Nationale Ombudsmen (Aktom o nacionalnom ombudsmenu) 4. februara 1981. godine. On je izveden iz nordijskog sistema ombudsmena. Postojanje ombudsmena je, od 1999. godine, garantovan ustavom (čl. 78 a Grondwet (Holandski ustav). Policijski odbor za pritužbe je osnovan 1994. godine. Ako je pojedinac nezadovoljan odlukom on može da podnese pritužbu službi Ombudsmana.³⁰

Norveška

Norveški Biro za istragu policijskih pitanja. Osnovan u januaru 2005. godine. Norveška Policija – pojedinac podnosi pritužbu šefu policije u oblasti u kojoj se incident desio.

---

²⁹ Op.cit. str. 37.

³⁰ Op.cit. str. 41.

Glavna misija je da se istraže slučajevi gdje postoji pitanje da li su članovi policije ili kancelarije tužioca počinili krivično djelo. Jedinica nije dio policije, već nezavisna organizacija kojom upravlja Ministarstvo pravde. Teret dokazivanja je na pripadniku javnosti ukoliko smatraju da je policija napravila greške ili da zaslužuje kritiku zbog nečeg što je uradila.

Šef policije će razmotriti pritužbu. Nakon što je istraga završena, šef policije će donijeti odluku o slučaju i pojedincu poslati odgovor sa obrazloženjem svoje odluke. Vrijeme koje je potrebno da bi se obradio slučaj ne treba da pređe jedan mjesec. U odgovoru će biti navedeno da li se šef policije slaže ili se ne slaže sa pritužbom.

Norveški Istražni biro za policijska pitanja je istražna i jedinica za krivično gonjenje. Zakon o krivičnom postupku uređuje aktivnosti Biroa, vođenje i obrada slučaja se sprovodi na dva nivoa. Direktor Biroa ne učestvuje niti izdaje uputstva niti smjernice za rad istražnih jedinica.

Pritužba će se rješavati u skladu sa uputstvima za vođenje istrage, a koja se tiču neprihvatljivog postupanja na dužnosti u norveškoj policijskoj službi, utvrđenim od strane Ministarstva pravde u decembru 2005. godine³¹.

Poljska

Povjerenik za zaštitu prava građana (CCRP)

Odbor za ljudska prava (HRC)

CCRP je ustavom, zakonom zaštićen organ, nezavisan od ostalih institucija i suveren u svom djelovanju. Osnovni zadatak Povjerenika za zaštitu prava građana je da štiti slobode i prava građana kao što je utvrđeno u Ustavu i drugim pravnim aktima. Svako ima pravo da podnese zahtjev Povjereniku za zaštitu prava građana za pomoć u zaštiti svojih sloboda ili prava koji su prekršili javni organi - uključujući policiju.

Od značaja za nadzor nad policijom HRC rješava pitanja u vezi sa poštovanjem zakona i vladavinom prava, sudovima, tužiocima, notarskom službom, advokatskim i pravnim službama, zatvorskim sistemom, radom advokatskih i savjetodavnih udruženja, te pitanjima koja se tiču poštovanja ljudskih prava.

Povjerenik može da pruži pravni savjet kojim se ukazuje na moguće pravne lijekove, ipak oni ne mogu da djeluju u ime podnosioca tužbe.

---

³¹ Op.cit. str. 44.

Pojedinačnu pritužbu prema HRC može da podnese bilo koji pojedinac koji tvrdi da su njegova/njena prava prema Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima prekršena.

Ustavni organ osnovan 1987. godine i ponovo potvrđen u Ustavu iz 1997. godine. Pritužba mora da bude u vezi sa kršenjem prava koje se desilo poslije 7. februara 1992. godine, tj. datuma ratifikacije Protokola od strane Poljske (osim ako kršenje prava nije bilo inicirano drugim događajima prije ovog datuma ili ukoliko posljedice tih događaja ne predstavljaju kršenje).³²

Portugal

Opšti inspektorat unutrašnjih poslova (IGAI). IGAI vodi glavni inspektor, a pomažu mu zamjenik glavnog inspektora i pomoćno osoblje.

Ombudsman Portugala– osnovan 1976. godine. Službeno lice postavlja Parlament, većinom od dvije trećine prisutnih članova, pod uslovom da ona prelazi apsolutnu većinu članova na punovažnim funkcijama. Mandat je na četiri godine, sa samo jednim reizborom.

Glavna djelatnost Ombudsmana je da brani i promoviše prava, slobode i legitimne interese građana osiguravajući, putem neformalnih sredstava, pravdu i zakonitost vršenja javne uprave - ovo uključuje posao policije i širi krivičnopravni sistem.

Ombudsman je izuzet od građanske i krivične odgovornosti za preporuke, ispravke ili mišljenja koja upućuje ili mjere koje poduzima u okviru vršenja svojih dužnosti.³³

Rumunija

Rumunski Ombudsman (Zastupnik građana) – pored ombudsmana ovdje je i osoblje koje čini otprilike 99 službenika. Institucija zastupnika građana je autonomni organ, nezavisan od bilo kog organa javne vlasti i njegov je cilj da brani prava i slobode pojedinaca u njihovom odnosu sa organima javne vlasti (uključujući policiju i širi krivičnopravni sistem). Glavne dužnosti Zaštitnika građana uključuju, rješavanje peticija/pritužbi; rad na pitanjima koja mogu biti ustavno sporna; da obavještava Ustavni sud o neustavnosti zakona, prije njihovog proglašenja; dostavlja izvještaje u

---

³² Op.cit. str. 46.

³³ Op.cit. str. 47.

dva Doma aParlamenta, jednom godišnje ili na zahtjev - ovi izvještaji mogu da sadrže preporuke za izmjenu pravnih propisa ili druge mjere za zaštitu prava i sloboda građana; dostavlja izvještaje predsjednicima dva Doma Parlamenta ili, po potrebi, Premijeru ako tokom njegove/ njene istrage budu otkriveni propusti u pravnim propisima ili ozbiljni slučajevi korupcije ili kršenja državnih zakona. Osnovana Ustavom iz 1991. godine, revidiranim 2003. godine, Institucija zaštitnika građana ima glavnu ulogu u odbrani prava i sloboda pojedinaca u njihovom odnosu sa javnim upravnim organima. Od 2004. godine, pritužbe pojedinaca u vezi sa mogućim kršenjem osnovnih prava i sloboda od strane policijskih organa se ispituju ili rješavaju unutar specijalizovane službe „Vojska, sudstvo, policija, zatvori“, i to koordinira zamjenik Ombudsmana.³⁴

Ruska Federacija

Visoki komesar za ljudska prava (ruski Ombudsman) – prvi put izabran 1998. godine u skladu sa federalnim ustavnim zakonom. Sada postoje regionalni ombudsmeni u okviru centralne kancelarije u svim regionima federacije. U centralnoj kancelariji je otprilike 200 uposlenih. Interna revizija ruske policije Služba istražnog odbora - osnovana 2011. godine.

Centralna Istražna služba je u sklopu odbora - odgovorna je za istragu posebno važnih slučajeva koji uključuju krivična djela protiv lica i javne bezbjednosti zajedno sa slučajevima koji obuhvataju krivična djela protiv države i privrede. Ombudsman nema pravo da predlaže izmjene zakona ili da traži mišljenja ili tumačenja postojećih zakona od ustavnog suda. Zakonik o krivičnom postupku Ruske Federacije (2001) Odbor je podređen Predsjedniku Rusije.³⁵

San Marino

Policijska služba - pod Državnim sekretarom za spoljne poslove i Državnim sekretarom za unutrašnje poslove. Oformljena u svrhu jačanja koordinacije između agencija za sprovođenje zakona San Marina i sprovođenja smjernica za policiju koje je izdao Državni kongres (Vlada) u pogledu javnog poretka i javne bezbjednosti – kako bi se

---

³⁴ Op.cit. str. 49.

³⁵ Op.cit. str. 50.

povećala djelotvornost svih policijskih snaga na teritoriji i potaklo efikasno djelovanje u borbi protiv kriminala putem odgovarajuće organizacije resursa koji su dostupni u policijskoj službi. Koordinator policijske službe je povjeren zadatak utvrđivanja grešaka, neefikasnosti, nedostataka i izvršenje odluka koje je donijela Policijska služba djelujući direktno i obavještavajući Državne sekretare koji podnose izvještaje, o mjerama koje su lično usvojene i koje se smatraju bitnim, hitnim i neophodnim u svrhu javnog poretka, javne bezbjednosti i sprečavanja i borbe protiv kriminala. Koordinator može da se osloni na osoblje policijskih snaga koje je odabrano da saraduje sakomandirima različitih policijskih snaga. Od koordinatora Policijske službe se zahtijeva da podnese Državnom kongresu, preko Državnih sekretara koji podnose izvještaje, prijedloge za reorganizaciju i uređenje Policijske službe i svake policijske snage, kao i korisne prijedloge za sprečavanje i suzbijanje kriminala i osiguravanje javnog poretka i javne bezbjednosti.³⁶

Srbija

Ministarstvo unutrašnjih poslova - Biro za pritužbe i predstavke

Ombudsman – postoji na lokalnom, pokrajinskom i republičkom nivou. Na pokrajinskom nivou (2002), Ombudsman se bira glasovima dvotrećinske većine poslanika u skupštini - izabran je na period od šest godina i ima pravo na reizbor najviše dva puta zaredom. Ombudsman ima pet zamjenika.

Od 2011. godine, Ombudsman je postao Nacionalni preventivni mehanizam za sprečavanje mučenja u skladu sa Opcionim protokolom konvencije za sprečavanje mučenja i drugog neljudskog i ponižavajućeg postupanja.

Ombudsman je sadržan u Ustavu. Služba Ombudsmana nema ovlaštenje da kontroliše rad Narodne skupštine, Predsjednika Republike, Vlade Srbije, Ustavnog suda, sudova i kancelarije javnog tužioca.³⁷

Republika Slovačka

Nadležni organ je Ministarstvo unutrašnjih poslova Preko Sektora kontrole i Inspekcijske službe. Ovo tijelo je formirano 1. septembra 2007. godine spajanjem dvije

---

³⁶ Op.cit. str. 51.

³⁷ Op.cit. str. 52.

jedinice: Interne inspekcijske službe Ministarstva unutrašnjih poslova i Kancelarije policijske inspekcijske službe. Sektor kontrole i Inspekcijske službe istražuju „nezakonite aktivnosti“ članova policijskih snaga - građani imaju pravo da podnesu pritužbe koje se tiču nepravilnog postupanja policije; pretjeranog fizičkog nasilja i nezakonitog ponašanja policijskih službenika.

Sektor kontrole i Inspekcijske službe su „odvojena jedinica“ ministarstva, koja je „nezavisna od uprave i struktura policije“ i „podređena je Ministru unutrašnjih poslova”.³⁸

Slovenija

Ministarstvo unutrašnjih poslova preko Odjeljenja za policijske interne istrage Ombudsman za ljudska prava Može da istraži pritužbe protiv policije ali samo da to bude krajnja mjera nakon što su iscrpljene sve druge mogućnosti. Ombudsmena predlaže Predsjednik Republike, a bira ga Nacionalna skupština glasovima dvotrećinske većine na period od šest godina, uz mogućnost još jednog mandata.

Civilni nadzor u rješavanju pritužbi o zlostavljanju koje vrše pripadnici policije je uveden Zakonom o policiji iz 1998. godine i pojačan je zakonima iz 2013. godine, te novim Zakonom o organizaciji i radu policije gdje je postupak postupanja po pritužbama na rad policijskih službenika važan.

Zakon omogućava Ombudsmanu ili bilo kom drugom da pokrene postupke protiv kršenja ljudskih prava.³⁹

Španija

The Defensor del Pueblo (Zaštitnik građana) je nadležan da postupa po pritužbama protiv policije i to je organ tipa ombudsmana. Mandat je pet godina i Zaštitnik građana ne prima naređenja, niti prima uputstva od bilo kog organa. Zaštitnik građana mora da vrši svoju funkciju nezavisno i nepristrasno, autonomno i po sopstvenom nahođenju i uživa nepovredivost i imunitet u vršenju svoje službe. Cjelokupno osoblje Zaštitnika građana se sastojalo od 168 ljudi 1. decembra 2014. godine. Svaki građanin može da zahtijeva intervenciju Zaštitnika građana, koja je besplatna, da istraži bilo koju navodnu

---

³⁸ Op.cit. str. 53.

³⁹ Op.cit. str. 54.

povredu dužnosti javnih organa i/ ili njenih predstavnika. Služba Zaštitnika građana može takođe da pokrene postupak po službenoj dužnosti u slučajevima na koje im je skrenuta pažnja bez podnošenja bilo kakve pritužbe. Visoki povjerenik parlamenta je odgovoran za zaštitu osnovnih prava i građanskih sloboda građana praćenjem aktivnosti upravnih i organa javne vlasti.

Zaštitnik građana ima sopstveno osoblje koje slobodno bira u skladu sa načelima osnovanosti i nadležnosti, težeći tome da da prioritet javnim zvaničnicima (član 31.3 Pravilnika o organizaciji i radu Ombudsmana, koji su odobrili Odbori kongresa zamjenika i Senat).⁴⁰

Švedska

Parlamentarni Ombudsman Nadležan da postupa po pritužbama protiv policije. Broj pritužbi usmjerenih protiv policije tokom fiskalne godine 2015-16. je iznosio 1.003.

Švedska policija –Služba za posebne istrage (SU) Služba je nezavisna organizacija Policije Švedske.

Četiri Parlamentarna Ombudsmena (JO) postavlja direktno Riksdag. Ombudsmeni su potpuno nezavisni u donošenju odluka i odgovaraju direktno Riksdagu. Svake jeseni oni podnose godišnji izvještaj Riksdagu, koji sadrži izvještaj o radu obavljenom tokom prethodne radne godine sa statističkim podacima i odabirom specifičnih odluka. SU istražuje, pridržavajući se direktiva Kancelarije Specijalnog tužioca, pritužbe podnijete protiv policijskih službenih lica ili policijskih kadeta.

Parlamentarni Ombudsmeni imaju ovlaštenje da daju izjave ukoliko su preduzete mjere od strane organa javne vlasti ili javnih zvaničnika u sukobu sa postojećim ili drugim zakonom ili su netačne ili neodgovarajuće na neki drugi način.

Ombudsmeni imaju pravo da izdaju savjetodavna mišljenja s namjerom da promovišu jednoobraznu i odgovarajuću primjenu zakona. U ulozi vanrednog tužioca, ombudsmeni mogu da pokrenu sudske postupke protiv službenog lica koje je, nepoštujući obaveze svoje službe ili svog mandata, počinilo krivično djelo, ukoliko se ne radi o krivičnom djelu kršenja Zakona o slobodi štampe i pravu na slobodu izražavanja. Ombudsmeni mogu da prijave državnog službenika zbog neizvršavanja dužnosti. Ombudsmeni mogu da preporučie promjene zakona ili Riksdagu ili Vladi.

---

⁴⁰ Op.cit. str. 55.

Ombudsmeni mogu da upute slučaj redovnom nadzornom organu na pokretanje postupka.

U slučajevima na kojima rade posebni istražitelji uvijek je tužilac taj koji odlučuje da li istraga treba da se otvori ili ne. Tužilac zatim vodi istrage u slučajevima u kojima je krivična istraga već započela.⁴¹

Švajcarska

Ne postoji Državni Ombudsman. Lokalni Ombudsmeni, kao što su oni u gradu Cirihi ili u kantonima, nadležni su da postupaju po pritužbama protiv policije u toj oblasti. To je izborna funkcija koja traje tokom perioda od četiri godine. U Cirihi izborno tijelo je Gradski parlament Ciriha (Gemeinderat). U kantonima izborno tijelo je Vijeće kantona. Službe ombudsmena u gradu ili kantonu djeluju kao medijator između građana i civilne vlasti. Kada se podnese pritužba, one procjenjuju da li su dati organi postupali u skladu sa svojim dužnostima i zakonom, navode svoje mišljenje o tom pitanju i - po potrebi - teže da nađu zadovoljavajuće rješenje za obje strane.

Službe ombudsmena u gradu ili kantonu su odgovorne za sva pitanja koja su u vezi sa organima ili kancelarijama gradske ili kantonske uprave. Služba Ombudsmana može da se konsultuje u bilo kojoj fazi postupka. Služba Ombudsmana nema, međutim, pravo da se miješa u tekuće zakonske postupke.

Službe Ombudsmana u gradu ili kantonu procjenjuju da li su dati organi postupali u skladu sa svojim dužnostima i zakonom i teže iznalaženju pravednog rješenja.

Sa svoje strane, službe Ombudsmana su obavezne da zadrže povjerljivost. One nisu ovlaštene da donose odluke ili izdaju uputstva. Umjesto toga, one daju preporuke. Iznošenje problema službi Ombudsmana - bilo pisanim ili usmenim putem - neprodužava bilo koji rok propisan zakonom.⁴²

Bivša jugoslovenska Republika Makedonija (FYROM)

Sektor za unutrašnju kontrolu i profesionalne standarde Ministarstvo unutrašnjih poslova. Ombudsman Republike Makedonije – Ombudsman se bira na period od osam godina i ima mogućnosti reizbora samo jedanput. Zamjenici, koje bira Parlament

---

⁴¹ Op.cit. str. 55.

⁴² Op.cit. str. 57.

Republike Makedonije, pomažu Ombudsmanu. Parlament Republike Makedonije bira i opoziva Ombudsmana i njegove zamjenike većinom glasova od ukupnog broja članova parlamenta, što znači da je potrebna većina glasova od ukupnog broja članova parlamenta koji pripadaju nevećinskim zajednicama u Republici Makedoniji.

Osnovana 2003. godine i nalazi se u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova. U vezi sa policijskim poslom, služba posebno postupa u slučajevima kršenja prava u postupcima za dobijanje i prestanak državljanstva Republike Makedonije; zloupotrebu i prekoračenje službenih ovlaštenja od strane policije i odbijanje prava na odbranu u policijskim postupcima; kršenja prava u postupcima privremenog hapšenja; kršenja prava u postupcima izdavanja ličnih dokumenata, putnih dokumenata; pogrešnog postupanja u krivičnim optužbama koje su podnijeli građani; kršenje i odlaganje postupaka za registraciju motornih vozila; kršenja prava osuđenih i pritvorenih lica u popravnim i zatvorskim ustanovama i drugim ustanovama u kojima su lica sa ograničenom slobodom kretanja.⁴³

Turska

Javna institucija za praćenje (KDK) – osnovana 2013. godine. Trenutno ima otprilike 60 službenika. Drugačije poznata kao Ombudsman koji se imenuje svake 4 godine. Služba je nadležna za istragu pritužbi protiv turske Žandarmerije, kao i turskih Oružanih snaga (TSK).

Služba Ombudsmana je javna institucija koja analizira vršenje administrativne prakse ili aktivnosti (kao što su aktivnosti koje sprovodi lokalna administracija, državna privredna preduzeća, itd.) po prijemu pritužbe.

Služba Ombudsmana će preispitati pojedinačne pritužbe koje se zasnivaju na Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima (ECHR) i članovima Ustava. Sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava (ECtHR) je važna smjernica u njihovom preispitivanju jer je Turska strana potpisnica ECHR.

KDK može da provjerava turske Oružane snage (TSK) u mnogo oblasti osim u slučajevima rata, vojnih vježbi i protivterorističkog djelovanja. Jedino ograničenje koje im zakon nameće u pregledu TSK je u vezi sa „isključivo vojnim pitanjima“.

---

⁴³ Op.cit. str. 58.

Zakon broj 6328, zakon ne dozvoljava KDK da pokreće istragu na sopstvenu inicijativu. Oni ne mogu automatski da djeluju istragom kršenja interesa između uprave i pojedinca. Pojedinci moraju da im podnesu peticiju u kojoj navode pritužbu protiv kršenja prava između uprave i njih.⁴⁴

Ukrajina

Državni istražni biro (još uvijek nije operativan). Direktora Državnog istražnog biroa će imenovati Kabinet ministara Ukrajine na prijedlog Premijera Ukrajine.

Usredsređenost na pritužbe koje su podnesene protiv policijskih službenika u slučajevima zlostavljanja i mučenja.⁴⁵

Ujedinjeno Kraljevstvo

Engleska i Vels Nezavisna komisija za pritužbe protiv policije (2004). Predsjedavajući, deset operativnih povjerenika i četiri povjerenika koji nemaju izvršnu funkciju nadgledaju IPCC. Predsjedavajućeg imenuje kraljica, a povjerenike javnost. Nije dozvoljeno da su predsjedavajući i povjerenici radili za policiju u bilo kom svojstvu prije imenovanja na ovu funkciju. Glavni izvršni direktor koji vodi oko 400 uposlenika pruža podršku komisiji. IPCC je izvršno javno tijelo koje nije podijeljeno na odsjeke, koje finansira Ministarstvo unutrašnjih poslova.

IPCC nadgleda sistem podnošenja pritužbi protiv policije u Engleskoj i Velsu i utvrđuje standarde po kojima bi policija trebalo da rješava pritužbe. Komisija nije dio policije.

Policijske snage postupaju po većini pritužbi protiv policijskih službenika i policijskog osoblja.

U maju 2000. godine, vlada je sprovedla konsultacije u vezi sa novim sistemom podnošenja pritužbi. Izdala je kratak dokument pod nazivom, „Izvodljivost nezavisnog sistema sprovođenja istrage po pritužbama protiv policije“. Ove konsultacije su kulminirale Zakonom o reformi policije iz 2002. godine, kojim je osnovan IPCC: IPCC je postao operativan u aprilu 2004. godine.⁴⁶

---

⁴⁴ Op.cit. str. 59.

⁴⁵ Op.cit. str. 60.

⁴⁶ Op.cit. str. 60.

Škotska

Povjerenik za policijske istrage i reviziju - Uslov za imenovanje Povjerenika je da oni ne smiju biti, niti da su bili član posebnog policijskog organa.

Uloga PIRC je da preduzme nezavisne istrage najozbiljnijih incidenata koji uključuju policiju i da obave nezavisnu kontrolu načina na koji policijski organi rade u Škotskoj reagujući na pritužbe javnosti. Povjerenik zapošljava oko 50 osoba.

Sprovode nezavisne istrage najozbiljnijih slučajeva koji uključuju policiju. Postupa po pritužbama (preispituju način na koji je policija postupala po pritužbama javnosti) i vrše nezavisnu kontrolu načina na koji policijski organi koji rade u Škotskoj reagujući na pritužbe javnosti.

Sporazum o saradnji (2010- 15.) sadrži preuzetu obavezu prema kojoj će policija „snositi odgovornost kroz nadzor koji vrši direktno izabran pojedinac“. Prijedlog je objavljen u bijelom papiru „Policijski posao u 21. vijeku“ i usvojen u prijedlogu Zakona o reformi policije i društvenoj odgovornosti, koji je usvojen 2011. godine. Pozicija povjerenika je prvi put uspostavljena 2007. godine Zakonom o policiji, javnom redu i krivičnom pravosuđu (Škotska) 2006. godine („Zakon“) i bio je izmijenjen.⁴⁷

Sjeverna Irska

Policijski Ombudsman Sjeverne Irske (2000). Upošljava oko 150 osoba.

Policijski odbor Sjeverne Irske (2001) Policijski odbor se sastoji od 19 članova, 10 političkih i 9 nezavisnih.

Partnerstva sklopljena između policije i zajednice za pružanje bezbjednosti u zajednici. Služba Policijskog Ombudsmana vrši nezavisnu, nepristrasnu istragu pritužbi protiv policije u Sjevernoj Irskoj.

Policijski odbor je nezavisno javno tijelo koje se sastoji od 19 političkih i nezavisnih članova, osnovan kako bi osigurao za sve stanovnike Sjeverne Irske djelotvornu, efikasnu, nepristrasnu, reprezentativnu i odgovornu policijsku službu koja će osigurati povjerenje čitave zajednice smanjenjem kriminala i straha od kriminala.

PCPS (Partnerstva sklopljena između policije i zajednice za pružanje bezbjednosti u zajednici) su lokalna tijela koja se sastoje od odbornika i nezavisnih lica iz svake

---

⁴⁷ Op.cit. str. 62.

odborničke oblasti (opštine). Oni su usredsređeni na rad policije i pitanja bezbjednosti zajednice koja su najznačajnija u lokalnoj oblasti.

PCSP ima brojne dužnosti koje su utvrđene pravnim propisima. One obuhvataju – konsultovanje i angažovanje u lokalnoj zajednici po pitanjima od interesa u vezi sa policijskim poslom i bezbjednošću zajednice. Svaki PCSP ima Policijski odbor sa jasnom odgovornošću da iznosi svoje stavove teritorijalno nadležnom komandiru i Policijskom odboru u vezi sa policijskim pitanjima;

- identifikovanje i davanje prioriteta pitanjima od posebnog interesa i pripremanje planova o načinima njihovog rješavanja.
- praćenje učinka policije i nastojanja da se postigne saradnja između javnosti i policije u sprečavanju kriminala;
- smanjenje stope krivičnih djela i povećanje nivoa bezbjednosti zajednice u svakoj oblasti, direktno putem intervencija, aktivnosti radnih grupa ili pružajući podršku radu drugih.

PCSP su zakonska tijela koja su osnovana Zakonom o pravosuđu (Sjeverna Irska) 2011. Zajednička komisija koja se sastoji od članova Odbora SI i Ministarstvo pravde nadgleda rad PCSP. Njih finansiraju Ministarstvo pravde i Policijski odbor SI⁴⁸.

---

⁴⁸ Op.cit. str. 63.

III DEMOKRATSKA KONTROLA I NADZOR RADA POLICIJE U KANTONU SARAJEVO

3.1. Unutrašnja kontrola rada policije

3.1.1. Organizaciona struktura policije

Nakon prikaza rješenja u zemljama EU, prelazimo na centralni dio rada koji se odnosi na domaći pravni okvir koji reguliše rad policije. Složena ustavna struktura Bosne i Hercegovine, determinisala je i kompleksan organizacioni policijski sistem države: hijerarhijsku organizaciju na tri nivoa koja su ujedno i odraz postojećeg ustavno pravnog uređenja Bosne i Hercegovine.⁴⁹

Na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine postoji deset kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova, shodno ustavnom uređenju Federacije Bosne i Hercegovine. To je dakle prvi organizacioni nivo policijskog sistema u BiH - kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova u Federaciji Bosne i Hercegovine. Kantonalna ministarstva nemaju hijerarhijsku podređenost MUP-u Federacije jer nisu sastavni dio njegove organizacione strukture, te djeluju potpuno samostalno u sprovođenju svojih poslova i zadataka. Stoga Federacija BiH ima decentralizovani policijski sistem sa elementima koordinacije. Federalni MUP može poslove iz svoje nadležnosti povjeriti kantonalnim ministarstvima, što je i navedeno u zakonima o unutrašnjim poslovima kantona. Kantonalni MUP-ovi su podređeni kantonalnim vlastima, iz čijih budžeta se i finansiraju. Međutim, postoji zajednička veza između kantonalnih ministarstava i Federalnog MUP-a BiH, a ona se ogleda u uspostavi jedinstvenog funkcionalnog informacionog i informatičkog sistema, i statističkoj obradi podataka po standardiziranoj metodlogiji, te formiranju zajedničke baze podataka iz oblasti unutrašnjih poslova zasnovane na elektronskoj obradi podataka. Kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova se sastoje od policijskih uprava formiranih na teritorijalnom i funkcionalnom principu. Upravu čine dvije ili više policijskih stanica formiranih na općinskom nivou. Nadležnosti kantonalnih MUP-ova propisane su kantonalnim zakonima o unutrašnjim poslovima.

---

⁴⁹ detaljno u: Hadžović D, Krdžalić A, Kovačević A, 2013: 31-84: *Pregled stanja u oblasti policije u BiH*. CSS BiH.
http://css.ba/went/uploads/2011/06/images_docs2_pregled%20stanja%20policije%20u%20bih.pdf Pristup: 21. 03. 2019.

Drugi organizacioni nivo policijskog sistema u BiH čine policijske organizacije na entitetskim nivoima (entitetska ministarstva unutrašnjih poslova: MUP Federacije BiH i MUP Republike Srpske) i policijska organizacija na nivou Brčko Distrikta BiH. Zakonom o unutrašnjim poslovima Federacije BiH uređuju se unutrašnji poslovi iz nadležnosti Federacije BiH, utvrđuje organizacija, rukovođenje i nadležnost Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova (F MUP), uključujući organizaciju, rukovođenje i nadležnost Federalne uprave policije, utvrđuju se međusobni odnosi Federalnog ministarstva i uprave policije sa kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova i drugim organima u Bosni i Hercegovini, uređuje stručno osposobljavanje policijskih službenika i druga pitanja od značaja za ostvarivanje funkcija Federacije u oblasti unutrašnjih poslova. U sastavu Ministarstva djeluje Federalna uprava policije (FUP), a okviru Uprave policije djeluje Federalna istražna služba kriminalističke policije, odnosno Odjeljenje za borbu protiv ekonomskog kriminala, korupcije i pranja novca i kompjuterskog kriminala koji sa nadležnim tužilaštvima radi na otkrivanju krivičnih djela koja se po svojoj prirodi mogu podvesti pod korupciju.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske ima nadležnosti propisane Zakonom o unutrašnjim poslovima Republike Srpske⁵⁰.

Policija Brčko Distrikta BiH ima potpunu, stvarnu i mjesnu nadležnost na području Brčko Distrikta BiH, propisanu Zakonom o Policiji Brčko Distrikta BiH.⁵¹

Treći organizacioni nivo policijskog sistema u BiH čine organizacije na državnom nivou, u koji spadaju Ministarstvo sigurnosti BiH sa sedam upravnih organizacija koje se nalaze u njegovom sastavu. Kao upravne organizacije sa operativnom samostalnošću u sastavu ministarstva su: Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, Granična policija, Državna agencija za istrage i zaštitu, Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova, Agencija za policijsku podršku i Služba za poslove sa strancima. Policijski sistem u BiH utemeljen je na principu koordinacije, a ne subordinacije, to podrazumijeva da Ministarstvo sigurnosti BiH i agencije na državnom nivou nemaju naredbodavnu funkciju nad

---

⁵⁰Vidjeti: [http://www.mup.vladars.net/zakoni/rs_lat/ZAKON%20O%20UNUTRASNJIM%20POSLOVIMA%20\(Sluzbeni%20glasnik%20RS,%20broj:%2048.03\).pdf](http://www.mup.vladars.net/zakoni/rs_lat/ZAKON%20O%20UNUTRASNJIM%20POSLOVIMA%20(Sluzbeni%20glasnik%20RS,%20broj:%2048.03).pdf) Pristup: 21. 03. 2018.

⁵¹ <https://skupstinabd.ba/3-zakon/hr/Zakon%20o%20policiji%20Brcko%20distrikta%20BiH/001%203109%20Zakon%20o%20policiji%20Brcko%20distrikta%20BiH.pdf> Pristup: 21. 03. 2019.

entitetskim MUP-ovima i agencijama, a Federalni MUP nema naredbodavnu funkciju u odnosu na kantonalne MUP-ove. Ovo je, dijelom, odraz neusklađenosti zakonskog okvira, ali i decentralizovanosti policijskog ustrojstva i funkcionisanja policijskog sistema u Bosni i Hercegovini.

3.1.2. Organizaciona struktura policije u Kantonu Sarajevo

POLICIJSKI KOMESAR						
Ured policijskog komesara	Sektor uniformisane policije	Sektor kriminalističke policije	Sektor za policijsku podršku	Sektor za pravne, kadr, log.posl.eduk. i analitiku	Sektor za materijalno finansijske poslove	Jedinica za profesionalne standarde
Odjeljenje za odnose s javnošću	Operativni centar	Odj.za privredni kriminal	Jedinica za spec. podršku	Odj. za prav., kadr.,log. posl. i edukaciju	Odj.za mat. opr. i komer. poslove	Odj. za unutr. kontrolu
Odjeljenje za edukaciju	Odj. za unutr. nadzor, koordin. i usmjeravanje	Odj. za krvne, seksualne delike i ratne zločine	Jedinica za podršku	Odj.za analit., planir. i evid.	Odj. za finan. knjigov.posl.	Odj.za razvoj nač.proc. i stan. i zašt.taj.podat.
	Odj. za saob. istrage	Odj. za imovinske delikte			Auto-servis	
	Odjeljenje za KZ	Odj. za borbu prot.zloup.opoj. droga				
	Jedinica za saobr.	Krim.-obavještajna jedinica				
	Jedinica za osigur. objekata i zadrž. osoba liš. slobode	Odj. za krim.tehniku i forenziku				
		Odjeljenje za KDZ				

Prva PU	Druga PU	Treća PU	Četvrta PU	Peta PU	Šesta PU	Sedma PU
P.S. Stari Grad	P.S. Centar	P.S. Novo Sarajevo	P.S. Novi Grad	P.S. Ilidža	P.S. Hadžići	P.S. Ilijaš
OKP Stari Grad	OKP Centar	OKP N. Sarajevo	P.S. Dobrinja	OKP Ilidža	P.S. Trnovo	P.S. Vogošća
			P.O. Rajlovac		OKP Hadžići i Trnovo	P.O. Srednje
			OKP Novi Grad			OKP Ilijaš
						OKP Vogošća

Izvor: <http://mup.ks.gov.ba/organizacija/nadleznost> Pristup: 17.06.2019.

Stupanjem na snagu Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 1/16), regulisan je normativni i organizacijski način uređenja vršenja poslova policijskog karaktera, a koji se odnose na rad Uprave policije kao policijskog organa u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, koji neposredno vrši policijske poslove i ima operativnu samostalnost.

U okviru MUP Kantona Sarajevo, u funkcionalno-organizacionom smislu, razlikuju se dva sektora: Uprava policije i Uprava administracije i podrške.⁵² Zakonom o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo su decidno precizirane nadležnosti organizacionih jedinica Ministarstva (član 18), unutrašnja organizacija Uprave policije (čl. 19), nadležnosti Uprave policije (čl. 20) i rukovođenje Upravom policije (čl. 23 i čl. 24).

Kao kantonalna uprava u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Uprava policije je velika struktura sa 14 osnovnih organizacionih jedinica: 1 ured, 5 sektora, 1 jedinica i 7 policijskih uprava i u okviru njih 44 unutrašnje organizacione jedinice: 10 policijskih stanica, 2 policijska odjeljenja, 25 odjeljenja, 5 jedinica, 1 operativni centar i 1 autoservis.

⁵² Izvor: <http://mup.ks.gov.ba/organizacija/nadleznost> Pristup: 17.06.2019.

Osnovne organizacione jedinice Uprave policije su:

- a) Ured policijskog komesara;
- b) Sektor uniformisane policije;
- c) Sektor kriminalističke policije;
- d) Sektor za pravne, kadrovske, logističke poslove, edukaciju i analitiku;
- e) Jedinica za profesionalne standarde;
- f) Policijske uprave (sl.1).

Sektor uniformisane policije je zadužen za staranje o javnoj sigurnosti, prije svega za održavanje javnog reda i mira, spriječavanje krivičnih djela, regulaciju saobraćaja (unutar sektora uniformisane policije djeluje i jedinica za saobraćaj odnosno saobraćajna policija), prikupljanje informacija o stanju sigurnosti na području Kantona, te drugi poslovi u njegovom djelokrugu.

Sektor kriminalističke policije je nadležan za praćenje, analizu i prevenciju kriminaliteta, otkrivanje i hapšenje izvršilaca krivičnih djela i dokumentovanje i rasvjetljavanje krivičnih djela iz Krivičnog zakona Federacije BiH. Unutar svog djelovanja sektor kriminalističke policije i druge policijske uprave unutar zapovjednog lanca, pri rješavanju složenijih sigurnosnih zadataka često se oslanjaju na rad sektora za policijsku podršku u čijem se sklopu nalazi jedinica za podršku i jedinica za specijalističku podršku.

Jedinica za podršku obavlja složenije zadatke kada je u pitanju održavanje javnog reda i mira, osiguranje javnih skupova niskog rizika, osiguranje objekata i ličnosti, sprečavanje vršenja krivičnih djela, takođe vrši osiguranje i pratnju VIP ličnosti i ličnosti od kantonalnog interesa ukoliko postoji realna prijetnja po sigurnost istih. Jedinica za specijalističku podršku je jedna od najobučenijih i najopremljenijih i spremna da odgovori na razne zadatke visokog rizika kao što su lišavanje slobode lica koja su počinila teška krivična djela, krivična djela organizovanog kriminala, lišavanje slobode opasnih lica i kriminalaca, te drugih zadataka za koje je ova jedinica obučena i opremljena, a sve u cilju obezbjeđivanja maksimalne sigurnosti građana i njihove imovine.

Jedinica za profesionalne standarde je zadužena za poslove unutrašnje kontrole i osiguranje primjene standarda integriteta i zakonitosti postupanja svih policijskih

službenika Uprave policije, te poslove revizije i razvoja načela. Rad Jedinice za profesionalne standarde i odjeljenja u njenom sastavu detaljno je propisan u posebnom pravilniku. Odjeljenje za unutrašnju kontrolu zaprima žalbe građana i zaposlenika Ministarstva koje se odnose na rad policijskih službenika, državnih službenika i namještenika Uprave policije Ministarstva te, uz saglasnost Ureda (odn. Odbora za žalbe) vrši unutrašnje istrage, preliminarne provjere i u svom radu usko saraduje sa svim organizacionim jedinicama i disciplinskim tijelima Ministarstva i javnosti.

Odjeljenje za razvoj načela i zaštitu tajnih podataka prati primjenu zakonskih i podzakonskih propisa u Upravi policije i inicira donošenje, izmjene i dopune istih, prati saradnju policije sa društvenom zajednicom i predlaže mjere za njeno unaprijeđenje, preduzima mjere i radnje na sprovođenju spisa koji se odnose na zaštitu tajnih podataka u Ministarstvu, a naročito mjera unutrašnjeg nadzora.

Odjeljenje za odnose sa javnošću vrši poslove blagovremenog informisanja javnosti vezano za obavljanje funkcije Uprave policije i realizuje princip javnosti rada, organizuje konferencije za štampu, intervjuje i razgovore policijskog komesara i drugih ovlaštenih policijskih službenika, ažurira *web* stranicu Ministarstva i preduzima druge aktivnosti u skladu sa posebnim propisom kojim je regulisan njegov rad.

Upravu policije Ministarstva unutrašnjih poslova kantona Sarajevo čine sedam Policijskih uprava (PU) sa svojim policijskim stanicama (PS): Prva PU (PS Stari grad), Druga PU (PS Centar), Treća PU (PS Novo Sarajevo), Četvrta PU (PS Novi Grad, PS Dobrinja i P.O. Rajlovac), Peta PU (PS Ilidža), Šesta PU (PS Hadžići i PS Trnovo), Sedma PU (PS Vogošća, PS Ilijaš i P.O. Srednje).

Ukupan broj sistematizovanih i popunjenih mjesta policijskih službenika u Upravi policije⁵³, prema podacima s početka 2018. godine je sljedeći:

- *Policijski službenici uniformisane policije*: predviđeno 1387, a popunjeno 1066 (77%) radnih mjesta;
- *policijski službenici kriminalističke policije*: predviđeno 342, a popunjeno 257 (75%) radnih mjesta. Ovom broju treba dodati 40 policijskih službenika zaposlenih u Upravi policije, koji su invalidi II kategorije i nisu raspoređeni sa preostalom radnom sposobnošću. Osim policijskih službenika, u Upravi policije je uposleno 19 državnih

---

⁵³Izvor: https://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/strategija_uprave_policije_za_period_2018._2021._godina.pdf Pristup: 17.06.2019.

službenika i 179 namještenika što ukupno čini 198 uposlenika, koji ne obavljaju policijske poslove.

Policijom Kantona rukovodi i upravlja policijski komesar, koji za svoj rad odgovara Vladi KS, te ministru unutrašnjih poslova. Nezavisni odbor Skupštine Kantona Sarajevo bira, prati i ocjenjuje rad policijskog komesara.

3.1.3. Pravni okvir za rad policije u Kantonu Sarajevo

Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo

Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj dana 29. 12. 1015. godine usvojila je Zakon, objavljen je u „Službenim novinama KS“ broj 1. dana 07. 01. 2016. godine. Unutrašnja organizacija Ministarstva i Uprave policije uređuje se *Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva*, u skladu sa ovim Zakonom i drugim propisima.

Zakon o policijskim službenicima Kantona propisuje položaj, prava i ovlaštenja policijskih službenika u Kantonu Sarajevo.⁵⁴ Članom 10 ovog Zakona detaljno su propisana ovlaštenja policijskih organa, i to: a) provjera i utvrđivanje identiteta lica i identifikacija stvari; b) pozivanje i obavljanje službenog razgovora; c) privođenje; d) potraga za licima i stvarima; e) privremeno ograničavanje slobode kretanja; f) davanje upozorenja i izdavanje naredbi; g) privremeno oduzimanje predmeta; h) privremeno korištenje tuđih vozila i komunikacijskih sredstava; i) pregled lica, stvari i prijevoznih sredstava; j) audio i videosnimanje na javnim mjestima; k) upotreba sile; l) obrada ličnih podataka i vođenje evidencija; m) zaprimanje prijave.

Poglavlje VIII (čl. 105 - 118) se odnosi na disciplinsku odgovornost policijskih službenika. Član 107. definiše teže povrede službene dužnosti, a član 108. lakše povrede službene dužnosti. Članovi 109. do 118. odnose se na: pokretanje internog postupka, uslove za pokretanje disciplinskog postupka, organe disciplinskog postupka, izricanje disciplinske sankcije i rok za donošenje odluke o disciplinskoj odgovornosti, disciplinske sankcije za teže i lakše povrede službene dužnosti, pravo žalbe na izrečenu mjeru, razloge za suspenziju i vremensko trajanje suspenzije, pravo na naknadu tokom

---

⁵⁴ „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 38/18

suspenzije, vrijeme trajanja internog postupka, zastarjelost postupka i obavezu vođenje evidencije o disciplinskim sankcijama. U poglavlju IX članovima 119, 120. i 121. definisana je odgovornost za štetu koju je policijski službenik prouzrokovao namjerno ili iz grube nepažnje tokom vršenja dužnosti.

Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira („Službene novine KS“, br. 17/2007 i 7/2008)

Ovim zakonom uređuje se javni red i mir na području Kantona Sarajevo, utvrđuju prekršaji protiv javnog reda i mira i prekršajne sankcije koje se izriču počiniocima prekršaja, postupak za priređivanje bakljade, vatrometa i sličnih priredbi i postupak za prikupljanje dobrovoljnih priloga od građana, državnih organa, preduzeća i drugih pravnih lica.

Zakon o javnom okupljanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 32/9 i 11/11)

Ovim zakonom uređuju se javna okupljanja građana na području Kantona Sarajevo radi javnog izražavanja političkih, socijalnih i drugih uvjerenja i interesa, način organizovanja mirnih okupljanja i javnih protesta, javnih priredbi i drugih oblika okupljanja. Javna okupljanja građana su slobodna i ostvaruju se na način propisan ovim Zakonom.

Zakon o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije („Službene novine KS, broj 1/2018)

Ovim zakonom se propisuju kategorije oružja, nabavljanje, držanje, nošenje i oduzimanje oružja, bitnih dijelova oružja i municije i isprava o oružju i municiji, način postupanja s oružjem i municijom, promet oružja i municije, popravlanje i prepravlanje oružja, osnivanje i vođenje civilnog strelišta i evidencije o oružju i municiji, legalizacija i amnestija na području Kantona Sarajevo.

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku («Službene novine Federacije BiH», broj 7/14/29.1.2014/)

Ovim zakonom se utvrđuju posebna pravila postupanja prema djeci koja se nalaze u sukobu sa zakonom, mlađim punoljetnim licima i djeci koja su žrtve ili svjedoci po kojima su dužni da postupaju sudovi, tužilaštva, uključujući ovlaštena službena lica,

organi starateljstva, porodice, škole, institucije na svim nivoima društvene zajednice, kao i drugi učesnici uključeni u krivičnu proceduru.

Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službene novine BiH", br. 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10,18/13 i 8/17).

Ovim zakonom utvrđuju se osnovni principi međusobnih odnosa i ponašanja učesnika u saobraćaju i drugih subjekata u saobraćaju, vođenje Centralnog registra vozača i vozila, te sva druga pitanja iz oblasti sigurnosti saobraćaja na putevima.

Zakon o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo („Službene nov. KS“ br.30/17)

Ovim zakonom uređuje se organizacija i upravljanje saobraćaja na području Kantona Sarajevo, osnivanje, rad i nadležnosti Vijeća za sigurnost saobraćaja na cestama u Kantonu Sarajevo, osnivanje Sektora za sigurnost saobraćaja, izrada strateških dokumenata, finansiranje i praćenje sigurnosti saobraćaja i druga pitanja relevantna za ovu oblast.

Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama („Službene novine“ KS br. 7/07)

Ovim zakonom utvrđuju se mjere za sprječavanje nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, kao i obaveze organizatora i ovlašćenja nadležnih organa u sprovođenju tih mjera na području Kantona Sarajevo.

Krivični zakon Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14 ,76/14 ,46/16, 75/17)

Ovim zakonom se uređuje opći dio krivičnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine i krivična djela iz nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine.

Zakon o prekršajima Federacije BiH („Službene novine FBiH", broj 63/4)

Ovim zakonom definiše se: prekršaj, prekršajne sankcije, postupak prema maloljetnicima, zastara, prekršajni postupak, prekršajni nalog, zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, usmeni pretres, rješenje o prekršaju, žalba, povrat u pređašnje stanje, ponavljanje postupka, evidencija i brisanje sankcija, izvršenje kazni, kao i druga pitanja od značaja za prekršaje na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službene novine BiH“ broj 54/05 i 12/09,89/11)

Ovim zakonom uređuju se zajedničke osnove jedinstvenog sistema određivanja, pristupa, korištenja, čuvanja i zaštite od neovlaštenog otkrivanja, uništavanja i zloupotrebe tajnih podataka iz nadležnosti Bosne i Hercegovine, entiteta i ostalih nivoa državne organizacije Bosne i Hercegovine koji se odnose na javnu sigurnost, odbranu, vanjske poslove ili obavještajnu i sigurnosnu djelatnost, prestanak tajnosti takvih podataka, te postupak sigurnosne provjere i izdavanje sigurnosne dozvole za pristup tajnim podacima.

Zakon o zaštiti ličnih podataka („Službene novine BiH“ broj 54/05 i 12/09)

Cilj ovog zakona je da se na teritoriji Bosne i Hercegovine svim licima, bez obzira na njihovo državljanstvo ili prebivalište, osigura zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, a naročito pravo na tajnost u pogledu obrade ličnih podataka koji se na njih odnose. Ovim zakonom osniva se Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini, utvrđuju se: njena nadležnost, organizacija i upravljanje, kao i druga pitanja značajna za njen rad.

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, br. 22/00)

Ovim Pravilnikom utvrđuje se unutrašnja organizacija, vrste i nadležnost organizacionih jedinica u Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, sistematizacija radnih mjesta sa opisom poslova, brojem izvršilaca, uslovima u pogledu čina, stručne spreme, radnog iskustva, stepenom složenosti poslova kao i drugim uslovima za rad na određenom radnom mjestu, rukovođenje Ministarstvom i organizacionim jedinicama u sastavu Ministarstva, ovlaštenja u rukovođenju i odgovornost za rad, stručni kolegij i radna tijela u Ministarstvu, saradnja u vršenju poslova i zadataka, programiranje i planiranje rada, radni odnosi i disciplinaka odgovornost, vrste ovlaštenja, transparentnost u radu i druga pitanja u vezi organizacije i rada Ministarstva.

Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti policijskih službenika MUP Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 35 od 12 decembra 2006).

Ovim Pravilnikom uređuje se disciplinski postupak, disciplinska odgovornost, disciplinske sankcije i izvršenje disciplinskih sankcija za povrede službene dužnosti

policijskih službenika zaposlenih u Upravi policije u Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, te vođenje evidencija o izrečenim disciplinskim sankcijama i brisanje izrečenih disciplinskih sankcija.

Pravilnik o upotrebi sile ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 4 od 12 februara 2007).

Ovim Pravilnikom utvrđuju se način i uvjeti upotrebe sile od strane policijskih službenika Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo prilikom vršenja poslova i zadataka u skladu sa Zakonom o policijskim službenicima Kantona Sarajevo i drugim zakonskim i podzakonskim aktima, postupak izvještavanja, prikupljanja podataka i činjenica i ocjene zakonitosti i pravilnosti upotrebe sile, evidencije i analize, posttraumatsko savjetovanje, raspored na druge poslove i pružanje pravne pomoći policijskim službenicima Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

Pravilnik o načinu i rasporedu testiranja kandidata i sistemu bodovanja u procesu odabira policijskih službenika

Ovim pravilnikom utvrđuje se način testiranja, program testiranja, tijela koja vrše testiranje i uređuju druga pitanja koja su od značaja za provjeru stručne, radne i druge sposobnosti kandidata u procesu odabira za prijem policijskih službenika u Upravi policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

Pravilnik o uvjetima za imenovanje i razrješenju članova Odbora za žalbe javnosti

(„Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 43/16 od 27.10.2016.)

Ovim pravilnikom se propisuju uvjeti i postupak za imenovanje i razrješenje članova Odbora za žalbe javnosti u Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo kao i druga pitanja od značaja za rad Odbora.

Pravilnik o načinu rada Komisije za nadzor nad provođenjem i primjenom Zakona o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije u Upravi policije MUP-a Kantona Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo, br. 29/18)

Ovim pravilnikom uređuje se način vršenja nadzora nad provođenjem i primjenom Zakona o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije u Upravi policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo. Nadzor nad provođenjem i

primjenom Zakona u Upravi policije, koji se ostvaruje neposrednim uvidom i kontrolom, preduzima se u svrhu osiguranja zakonitog rada, provođenja i primjene odredbi Zakona od strane nadležnih policijskih uprava.

Uredba o činovima i obilježjima činova u Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona

Ovom uredbom određuju se činovi za sve ovlaštene službene osobe Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, kao i uslovi, način sticanja i gubitka čina i izgled činova.

Činovi za ovlaštene službene osobe su slijedeći:

1. Policajac
2. Stariji policajac
3. Narednik
4. Stariji narednik
5. Mlađi inspektor
6. Inspektor
7. Viši inspektor
8. Samostalni inspektor
9. Glavni inspektor
10. Generalni inspektor policije.

Uputstvo o postupanju sa osobama lišenim slobode

Ovim uputstvom uređuje se način prijema osoba lišenih slobode u prostorije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, Odsjek za zadržavanje osoba lišenih slobode, način njihovog smještaja, zdravstveno-higijenski uvjeti i ishrana u Odsjeku za zadržavanje, evidencije i prateća dokumentacija vezano za službenu radnju lišenja slobode, prava i ponašanje osoba lišenih slobode, obaveze policijskih službenika i druga pitanja koja se odnose na postupak ponašanja policijskih službenika u odnosu na osobu lišenu slobode.

Policijski etički kodeks za policijske službenike Uprave policije MUP KS

Ovim kodeksom se uređuju standardi i pravila ponašanja policijskih službenika Uprave policije MUP KS, način na koji pristupaju izvršavanju radnih i drugih zadataka i druga pitanja od značaja za nevedenu oblast. „Kodeksom se određuju etičke i zakonske

smjernice za profesionalno vršenje dužnosti policijskih službenika. Ovaj Kodeks je usaglašen i donesen preme modelu policijskog etičkog kodeksa usvojenom od strane svih policijskih agencija u BiH. Kodeks je usaglašen sa standardima Evropskog kodeksa policijske etike, donesenog od strane Vijeća Evrope“, „Kodeks ima za cilj da: a) objasni šta se od policijskih službenika očekuje u određenim okolnostima i šta se može desiti ako se oni ne pridržavaju propisanih pravila ponašanja, b) odredi ponašanje policijskih službenika u određenim situacijama, c) unaprijedi zaštitu ljudskih prava i sloboda kroz kolektivnu i pojedinačnu odgovornost u prmeni prava i d) promoviše dobre odnose policije i građana, efikasnu saradnju sa drugim agencijama, lokalnim zajednicama i nevladinim organizacijama“.

Godišnji plan Uprave policije

Godišnji plan rada Uprave policije je obavezna smjernica za rad svih organizacionih jedinica Uprave policije, te su u tom smislu iste dužne postupati po odredbama ovog Plana. Osim toga, organizacione jedinice Uprave policije u čijim je nadležnostima sprečavanje i otkrivanje krivičnih djela, te identifikacija i procesuiranje izvršilaca istih, održavanje javnog reda i mira, kontrola i regulisanje saobraćaja, su dužne sačinjavati mjesečne planove rada sa jasno izrađenim zadacima i određenim rokovima za izvršenje istih, a na kraju mjeseca su dužni sačinjavati izvještaje o realizaciji planskih preduzetih aktivnosti sa jasnom odredbom o izvršenju svakog pojedinog zadatka, uz obrazloženje neizvršenja određenog zadatka koji je planiran Planom.

Strategija Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo

Cilj *Strategije Uprave policije* je izgradnja adekvatnog sigurnosnog ambijenta kako bi Kanton Sarajevo postao kvalitetno mjesto za život građana, što će se ostvariti putem prevencije svih oblika kriminalnog ponašanja, povećanja stepena rasvijetljenosti krivičnih djela, smanjenja broja incidenata koji imaju obilježja narušavanja javnog reda i mira, smanjenja viktimizacije, povećanja osjećaja sigurnosti i smanjenja straha od kriminaliteta kod stanovništva, te usvajanja sveobuhvatnog programa sigurnosti javnog saobraćaja, uz konstantno unapređenje odnosa sa zajednicom i jačanje povjerenja građana u rad policije. Cjelokupna Strategija se zasniva na određenim principima koji su ključna vrijednosna osnova postupanja svih službenika Uprave policije: zakonitost,

zaštita i poštivanje ljudskih prava i sloboda, integritet i odgovornost, liderstvo i efikasnost.

Vodič za pristup informacijama Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo

Vodič pomaže da se sazna više o tome kako se može pristupiti informacijama koje su u posjedu i pod kontrolom Ministarstva, odnosno pruža odgovore na pitanja: pravo na pristup informacijama, popis informacija koje se mogu zahtijevati, način podnošenja zahtjeva, postupak i vremenski rokovi za obradu zahtjeva, postupak po cjelovitom zahtjevu, troškovi umnožavanja traženih informacija. Sadrži i jedinstveni formular zahtjeva za pristup informacijama.

3.1.4. Institucionalna (unutrašnja) kontrola u okviru MUP-a Kantona Sarajevo

Rad Uprave policije obezbjeđuje se vanjskim i unutrašnjim mehanizmima nadzora i kontrole. **Vanjski** mehanizmi nadzora i kontrole rada policije su Skupština Kantona Sarajevo i njena tijela, Komisija za sigurnost i Odbor za žalbe javnosti, a **unutrašnji** mehanizmi kontrole su Odjeljenje za unutrašnju kontrolu Jedinice za profesionalne standarde i Odjeljenje za unutrašnji nadzor, koordinaciju i usmjeravanje Sektora uniformisane policije.

Jedno od ključnih pitanja rada policije u savremenom demokratskom društvu je integritet. Integritet je test legitimiteta državne vlasti: postupanje policije lišene integriteta neće naići na odobravanje javnosti, biće podvrgnuto konstantnim kritikama i jaz između policije, kao državnog organa i ostatka zajednice koji su objektom primjene te moći biće nedopustivo velika. Kako navode Pagon, Kutnjak, Ivkovich i Lobnikar, pojedinci se sa integritetom nose etički, jer djeluju u skladu sa svojim moralnim uvjerenjima koja im govore šta je dobro, a ne zbog toga što postoje poticaji iz vanjskog okruženja ili različiti pritisci. Iz tog razloga, integritet se može definirati kao sklonost prema odupiranju iskušenjima, zloupotrebi prava i ovlaštenja koja proizlaze iz određenog položaja ili kao otpor prema korupciji na individualnom, organizacijskom i institucionalnom nivou.⁵⁵

---

⁵⁵ Haberfeld, Kutnjak Ivković, Klockars, i Pagon, 1999, str.23

Dakle, pored korupcije koja je fenomen koji se veže i za policiju, postoje i drugi oblici društveno negativnih ponašanja zloupotrebe sile, kršenja ljudskih prava građana, kojim se pored jedinica za profesionalne standarde unutar policije, bave i druge institucije, koje nisu vezane za policiju.

Kontrola rada policije se može ostvarivati kroz unutrašnje mehanizme u okviru MUP-a KS, pa ćemo se kratko osvrnuti na pitanje utvrđivanja disciplinske odgovornosti policijskog službenika kroz mehanizam tzv. unutrašnje kontrole.

Policijski službenik koji je u toku vršenja dužnosti upotrijebio silu **mora** sastaviti i potpisati izvještaj o upotrebi sile prije kraja smjene u toku koje je došlo do upotrebe sile, a primjerak tog izvještaja poslati odjelu za unutrašnju kontrolu u roku od 24 časa od završetka te smjene.

Ako sam policijski službenik nije u mogućnosti da podnese izvještaj o upotrebi sile, izvještaj podnosi njegov nadređeni starješina u roku iz stava 1. ovog člana.

U roku **od tri dana** od prijema izvještaja iz stava 1. ovog člana, nadređeni starješina dostavlja svoje **mišljenje o opravdanosti** upotrebe sile rukovodiocu i odjelu za unutrašnju kontrolu.

O zakonitosti i regularnosti upotrebe sile od strane policijskog službenika odlučuje odjel za unutrašnju kontrolu u roku od **osam dana** od dana prijema izvještaja. Ako odjel za unutrašnju kontrolu utvrdi da je policijski službenik upotrijebio silu na nezakonit ili neregularan način rukovodilac je dužan da odmah preduzme odgovarajuće mjere kako bi utvrdio odgovornost policijskog službenika.

Policijski službenik oslobađa se odgovornosti ako je silu upotrijebio u granicama svojih ovlaštenja. O zakonitosti upotrebe sile odlučuje Odjel za unutrašnju kontrolu, Jedinica za profesionalne standarde. Nezakonita upotreba sile se u disciplinskom postupku tretira kao teža povreda radne dužnosti (upotreba sile, odnosno vatrenog oružja u suprotnosti sa zakonom).

U novije vrijeme, demokratskim razvojem i nastojanjem da se policija prilagođava aktuelnim društvenim kretanjima i razvoju, strateški je u radu Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo zastupljena doktrina da se u održavanju socijalnog poretka u što većoj mjeri izbjegava primjena represivnih policijskih ovlaštenja, naročito upotreba

sile⁵⁶. To praktično znači da se rješavanje problema s kojima se policija susreće u radu zasniva na suzdržavanju u primjeni sile, tj. na alternativnom i nekonfliktnom djelovanju. Tome svjedoče i zvanični podaci o broju slučajeva upotrebe policijskog ovlaštenja „upotreba sredstava prisile“ od strane policijskih službenika Uprave policije.

Kao jedan od mogućih pokazatelja rezultata rada policije se često uzima i broj osoba lišenih slobode zbog sumnje da su izvršili krivično djelo. U posljednje tri godine taj broj je u prosjeku bio oko 1180 osoba. Tako su prema zvaničnim evidencijama 38 puta upotrebljena sredstva prisile u 2017. godini, 59 u 2016. godini, 41 puta u 2015. godini.

Provode ih Odjeljenje za unutrašnju kontrolu Jedinice za profesionalne standarde i Odjeljenje za unutrašnji nadzor, koordinaciju i usmjeravanje Sektora uniformisane policije, shodno odredbama poglavlja VIII (članovi 105 - 118) *Zakona o policijskim službenicima Kantona Sarajevo* (ZPSKS) i u skladu sa Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti policijskih službenika Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

Disciplinska odgovornost policijskog službenika regulisana je članom 105. ZPSKS

Krivična odgovornost za krivično djelo ne isključuje disciplinsku odgovornost policijskog službenika ukoliko je učinjenje krivičnog djela također i povreda službene dužnosti.

Oslobađanje od krivične odgovornosti ne podrazumijeva istovremeno i oslobađanje od disciplinske odgovornosti.

Disciplinski postupak, kao poseban postupak, detaljnije propisuje ministar podzakonskim aktom na prijedlog policijskog komesara. Disciplinski postupak mora biti pravedan i transparentan.

Tokom disciplinskog postupka policijski službenik uživa sljedeća prava:

a) pravo da bude pravovremeno obaviješten o optužbi za povredu službene dužnosti i o dokazima, kao i pravo da pisano dogovori na optužbu ili da se njegova usmena izjava zapiše;

---

⁵⁶ Strategija Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo 2018-2021. godine, dostupno na:

https://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/strategija_uprave_policije_za_period_2018.-_2021._godina.pdf

- b) pravo na pravedno i javno saslušanje u razumnom roku od organa utvrđenih ovim zakonom. Javnost može biti isključena sa saslušanja ako zahtijevaju interesi morala, javnog reda i državne sigurnosti demokratskog društva, ili ako je to u interesu maloljetnika ili zaštite privatnog života, ili javnost može biti isključena do neophodne mjere u posebnim okolnostima kad bi javno saslušanje ometalo interese pravičnosti prema mišljenju organa utvrđenih ovim zakonom;
- c) pravo na nedavanje iskaza protiv sebe, pravo da se od optužbe brani sam ili uz stručnu pomoć advokata kojeg sam izabere te pravo prisustvovanja svakom saslušanju u postupku;
- d) pravo na javno izricanje odluke;
- e) pravo na podnošenje žalbe na odluku o disciplinskoj odgovornosti.

Lakše povrede službene dužnosti definisane su članom 106. ZPSKS.

Teže povrede službene dužnosti definisane članom su članom 107. ZPSKS.

U demokratskim zemljama Unutrašnja kontrola se smatra najznačajnijim kontrolnim mehanizmom na nivou same policije. Odjeljenje za unutrašnju kontrolu rada policije raspolaže ovlaštenjima i za represivno i za preventivno djelovanje i sprovodi mjere preventivnog karaktera kroz redovne kontrole nad radom organizacionih jedinica Uprave policije, vršeći kontrolu zakonitosti primjene policijskih ovlaštenja, praćenjem i analiziranjem problematike učestalosti pritužbi na rad policijskih službenika i, s tim u vezi, djeluje instruktivno i ukazuje na problematiku koja prati rad i postupanje policijskih službenika.

Takođe, vrši analizu i ocjenu stanja u pojedinim organizacionim strukturama Uprave policije, daje instrukcije sa ciljem otklanjanja nedostataka i što boljeg funkcionisanja sistema u kojem policija treba da bude servis građana, ali i da zadrži preventivno-represivnu ulogu u okvirima i na način propisan odgovarajućim zakonima i podzakonskim propisima.

Statistički podaci (Tabela 1) preuzeti su iz Izvještaja o radu Uprave policije MUP-a KS za period od 2012. do 2017. godine⁵⁷.

---

⁵⁷ Izvještaji dostupni na: <http://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu> Pristup: 21. 07. 2018.

U skladu s članom 35. Pravilnika o radu Jedinice za profesionalne standarde u MUP-a KS, izvještaj o sprovedenoj unutrašnjoj istrazi sadrži ocjenu o navodima podnesene prijave.

Ocjene mogu biti:

Osnovana – utvrđene činjenice sadrže određene tvrdnje o nepropisnom ponašanju policijskih službenika i osnovano se cijeni da takvo ponašanje nije prikladno i nije u skladu sa standardima ponašanja i propisima Ministarstva i da postoji osnov sumnje da je službenik počinio povredu službene dužnosti;

Neosnovana – činjenice ukazuju da su tvrdnje o nepropisnom ponašanju policijskog službenika netačne i da radnje ne predstavljaju nedopušteno ili nedolično ponašanje ili nedopilno ponašanje i da nema osnova semnje da je počinjena bilo koja pvreda radne dužnosti;

Bez dovoljno dokaza – u istrazi je utvrđeno da ne postoji dovoljno činjenica na osnovu kojih bi se moglo utvrditi ili odbaciti ono što se policijskom službeniku stavlja na teret;

Oslobađajuća – činjenice ukazuju na to da su navodi i tvrdnje o ponašanjima i radnjama policijskih službenika tačni, ali da su bil zakoniti, opravdani i u skladu s propisima;

Obustava – tokom unutrašnje istrage utvrđene su okolnosti koje ukazuju da je nastupila zastara za pokretanje i vođenje disciplinskog postupka, tako da nema svrhe provoditi mjere i radnje u toku unutrašnje istrage;

Odustanak od žalbe – tokom unutrašnje istrage podnosilac žalbe svojevolumno je odustao od žalbe (potpisao izjavu, dostavio pismo i slično), a činjenice ne ukazuju da je žalba osnovana.

Tabela 1. Statistički podaci o predstavkama na rad policijskih službenika KS, sprovedenim istragama i rezultatima unutrašnjih istraga

				Rezultati unutrašnjih istraga					
	Broj predstavljeni	Nema osnova za sprovođenje unutrašnje istrage	Sprovedena unutrašnja istraga	Okončanih istraga	Bez dovoljno dokaza	Neosnovane	Osnovane	Stranka odustala od žalbe	Obustava zbog zastare
2012	353	240	107 + 14 iz ranijeg perioda=121	109	42	33	28	6	1
2013	394	285	103 + 12 iz ranijeg perioda=115	98	39	25	25	9	
2014	341	248	83 + 17 iz ranijeg perioda=100	67	22	11	26	9	1
2015	292	201	91+ 34 iz ranijeg perioda=135	108	32	25	17	11	21
2016	325	207	114 + 16 iz ranijeg perioda=136	115	50	21	31	9	
2017	386	75 (+ za 191 potrebne dodatne provjere)	148	114	41	30	36	2 + oslobađajuća	4

Izvor: Izvještaji o radu Uprave policije MUP-a KS za period od 2012. do 2017. godine.

Najveći broj prijava na rad policijskih službenika podneseno je u 2013. godini (394), potom u 2017. (386), a najmanji u 2015. godini (292). Za približno dvije trećine podnesaka u svakoj od navedenih godina ocijenjeno je da su neosnovane, odnosno zaključeno je da nema osnova za provođenje unutrašnje istrage. Tako je u 2013. godini, od ukupno 386 prijava, 285 ocijenjeno kao neosnovano, a u 2017. godini 75 od ukupno 386 podnesenih prijava.

Evidentno je da se najveći broj okončanih istraga zaključio ocjenom kao *neosnovane* i *bez dovoljno dokaza*, a vrlo mali broj kao *osnovane*. Najveći broj sprovedenih unutrašnjih istraga je u 2017. godini (148), kao i najveći broj za koje je unutrašnja kontrola ocijenila, nakon provedene istrage da su osnovane (36).

U periodu od 2012. godine do kraja 2017. godine Odjeljenje za unutrašnju kontrolu Jedinice za profesionalne standarde Uprave policije MUP-a KS je zaprimilo ukupno 53 žalbe koje imaju obilježje koruptivnog ponašanja prijavljenih policijskih službenika, o čega u: 2012. godini 16 žalbi; 2013. godini 12 žalbi; 2014. godini 6 žalbi; 2015. godini 4 žalbe; 2016. godini 4 žalbe; 2017. godini 11 žalbi. Po prijavama su sprovedene unutrašnje istrage, i sa sadržajem podnesenih predstavlki upoznat je Sektor kriminalističke policije MUP-a KS. Dostavljeni su i podaci o broju podnesenih izvještaja o izvršenom koruptivnom krivičnom djelu od strane počinitelaca – policijskih službenika, vrsti koruptivnog krivičnog djela, broju policijskih službenika protiv kojih je podnesen izvještaj, obustavljenih istraga, te donesenih naredbi o neprovođenju istraga (Tabela 2). Navedeni podaci su dostupni Krivičnom Upisniku Odjeljenja za privredni kriminal, Sektora kriminalističke policije Uprave policije, koje je, shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji, nadležno za postupanje u svim slučajevima kada postoje osnovi sumnje da je izvršeno neko od krivičnih djela propisanih KZ FBiH u glavi XXXI (krivična djela podmićivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne funkcije). Krivični upisnik u koji se evidentiraju sva krivična djela iz nadležnosti Uprave policije MUP-a KS, vodi Odjeljenje za analitiku, planiranje i evidencije, Sektora za pravne, kadrovske poslove, edukaciju i analitiku, Uprave policije MUP-a KS.

Tabela 2. Statistički podaci o podnesenim žalbama s obilježjem koruptivnog ponašanja i tužilaštvu podnesenih izvještaja o koruptivnim krivičnim djelima policijskih službenika u KS za period od 2012 do 2017. godine

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	Ukupno
Broj podnesenih žalbi	16	12	6	4	4	11	53
Podnešeni Izvještaji o učinjenom KD-u za koruptivna KD protiv policijskih službenika	0	2 Izvještaja za 2 KD iz čl.383 ⁴⁵ KZFBiH	1 Izvještaj za KD iz člana 383 i 38046 KZFBiH	0	0	1 Izvještaj po čl. 380; 1 izvještaj po čl. 340. u vezi čl. 383; 1 izvještaj po čl. 380; 1 izvještaj po čl. 38447 KZFBiH	
Ukupno podnesnih izvještaja	0	2	1	0	0	4	7
Obustavljene istrage	0	0	0	0	0	0	0
Broj policajaca protiv kojih je podnešen izvještaj nadležnom tužilaštvu	0	3	1	0	0	5	9
Naredbe o neprovođenju istrage	0	1 za jedno KD iz čl.383 i jedno lice	0	0	0	0	1

Izvor: Dostavljeni podaci MUP-a KS (Odjeljenja za unutrašnju kontrolu Jedinice za profesionalne standarde i Sektora kriminalističke policije).

Analizom dostavljenih statističkih podataka vidimo je broj tužilaštvu podnesenih izvještaja (7 izvještaja protiv 9 policijskih službenika) znatno manji od broja prijava za koruptivna ponašanja policijskih službenika (53).

3.2. Vanjska kontrola rada policije u Kantonu Sarajevo

3.2.1. Pravosudna kontrola

Od disciplinske odgovornosti treba odvojeno posmatrati krivičnu odgovornost. Odgovornost za učinjeno krivično djelo ili prekršaj ne isključuje disciplinsku odgovornost policijskog službenika ukoliko je činjenje krivičnog djela ili prekršaja također i povreda dužnosti. Oslobođanje od krivične ili prekršajne odgovornosti ne podrazumijeva istovremeno i oslobođanje od disciplinske odgovornosti (čl. 22. Pravilnika). Obzirom na svrhu koja se želi postići, vrstu sankcija, dobra koja se žele zaštititi, ovlaštenike progona, tijela koja provode postupak te pravnu zaštitu, radi se o samostalnim i odvojenim odgovornostima koje se međusobno ne isključuju.

U situaciji kad policijski službenik bude napadnut, počinitelj može biti procesuiran zbog krivičnog djela iz člana 358. KZ FBiH Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje, člana 359. Napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti, člana 360. Učestvovanje u grupi ljudi koja spriječi službenu osobu u vršenju službene radnje, člana 361. Organiziranje otpora.

U slučaju da policijski službenik prekorači svoja ovlaštenja postoji krivičnopravna zaštita koja se ostvaruje u sudskom postupku, kroz slijedeća krivična djela član 172. KZ FBiH Teška tjelesna povreda, član 173. KZ FBiH Laka tjelesna povreda, član 179. KZ FBiH Protupravno lišenje slobode⁵⁸, član 181. KZ FBiH Iznuđivanje iskaza⁵⁹, član 182. KZ FBiH Zlostavljanje u obavljanju službe.⁶⁰

---

⁵⁸ (1) Ko drugog protupravno zatvori, drži zatvorena ili ga na drugi način liši slobode kretanja, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

⁵⁹ (1) Službena osoba koja u vršenju službe upotrijebi silu, prijetnju ili drugi protupravan način s ciljem iznuđivanja iskaza ili koje druge izjave od osumnjičenika, optuženika, svjedoka, vještaka ili koga drugoga, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

⁶⁰ Službena osoba koja u obavljanju službe drugog zlostavlja, nanosi mu teže tjelesne ili duševne patnje, zastrašuje ga ili vrijeđa, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do pet godina.

Kontrola rada policije u demokratskom društvu veoma dobro se ilustruje kroz sudsku zaštitu, pa u nastavku dajemo pregled sudske prakse Općinskog i Kantonalnog suda u Sarajevu, u kojem su optužnice bile podignute protiv policijskih službenika MUP-a Kantona Sarajevo.

1. Presuda Općinskog suda u Sarajevu, broj K-1315/00 od 16.12.2002. „Zujevina”, 19 optuženih policijskih službenika, završena je pravomoćnom oslobađajućom presudom, koja je potvrđena od strane Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KŽ-61/03 od 11.12.2003. godine jer **nije dokazano** da su policijski službenici počinili krivično djelo (iz obrazloženja ..sud je utvrdio da su okrivljeni, kritičnog događaja kao Jedinica za podršku MUP KS, učestvovali u pretresu ugostiteljskog objekta „Zujevina” sa ciljem pronalaska osoba koje se bave kriminalom i pronalaska nedozvoljenih sredstava. Takva naredba je odobrena naredbom suda, *svi okrivljeni su djelovali prema unaprijed određenom planu, tako da je svako od njih imao određeni zadatak* (praćenje da neko od građana ne odbaci oružje i sl. Ili napadne policajca, pregledaju unutrašnjost objekta,, pregled i pretres lica i pregled ličnih dokumenata, odvođenje u službene prostorije). Kada se ima u vidu da su svih 19 optuženi da su kao saizvršioци počinili krivična djela protivpravnog lišenja slobode, zlostavljanje u obavljanju službe i teške tjelesne povrede – nije dokazano da su okrivljeni imali za cilj činjenje krivičnih djela jer su njihove uloge bile sasvim podjeljene i određene, tako da su pojedine izvršene od tačno određenih okrivljenih. Sprovođenje lica u PU je izvršeno jer su zatečeni bez ličnih dokumenata i sprovedeni u PU radi pokretanja prekršajnog postupka te se ta radnja ne može kvalifikovati protivpravnim lišenjem slobode. Vezano za krivično djelo zlostavljanje u obavljanju službe nije dokazano jer je primjenjena prinuda vezivanja i prisilnog dovođenja po ocjeni suda bila neophodna. U odnosu na krivično djelo teške tjelesne povrede nanesene oštećenom K.N. – nije dokazano da je učinjeno onako kako su optuženi. Naime, sam oštećeni u svom iskazu navodi da su ga trojica okrivljenih sa maskama na licu privela do vozila od kojih ga je jedan uhvatio za kosu i bacio u vozilo i njega je prepoznao po glasu, a zatim su ušla petorica policajaca i tukli su ga po raznim dijelovima tijela od kojih je prepoznao po glasu D. koji ga je prozivao nadimkom N. Međutim, kako iz dokaza ne proizilazi da su svi okrivljeni učestvovali u radnji izvršenja ili da su na drugi način istoj doprinijeli onda nije dokazano da su okrivljeni počinili krivično djelo.

2. Slučaj od 22.6.2011. godine, optužena tri policajca zbog krivičnog djela zlostavljanje u obavljanju službe i lake tjelesne povrede⁶¹. Sporno pitanje je bilo da li su nakon neprimjerenog ponašanja B.M. policijski službenici postupili protivno odredbi člana 4, 6 i 7 Pravilnika o upotrebi sile Kantona Sarajevo? Iz obrazloženja proizilazi da tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje počinjenje krivičnog djela, te se detaljno analiziraju dokazi i navodi da su **svjedoci optužbe dali kontradiktorne izjave** u odnosu na one u istrazi, a na pitanja tužioca kojim je ukazivano na kontradikcije svjedoci nisu davali jasna obrazloženja i odlučan stav u pogledu tačnosti datih izjava, uglavnom se pravdajući da su zbog svega što su preživjeli potisnuli kompletni događaj, pa se ne mogu sjetiti svih detalja, odnosno nisu sigurni šta je tačno od datih izjava koje su u suprotnosti a posebno kada je u pitanju broj prisutnih policijskih službenika kada B.A. navodi da ih je bilo 7 ili 8, a zatim bilo ih je više, iako III optuženog nije vidjela, olako i bez obrazloženja navela da je vjerovatno i on bio prisutan i udario njenog brata. Detalja se sjetila naknadno. Sud nije prihvatio dijelove iskaza ovih svjedoka gdje su tvrdili da su policajci bez razloga fizički nasrnuli i naizmjenično zadavali udarce oštećenom B.M., jer ovi navodi nisu potkrepljeni ostalim iskazima svjedoka, njih 5, koji su tvrdili da je B.M. fizički napao Š.A. zbog čega su policijski službenici stavili sredstva za vezivanje i odveli ga u kombiju. Nalaz vještaka sudske medicine prihvaćen je u jednom dijelu, ali ne i u onom gdje je navedeno da su povrede B.M. nastale udarcima zamahnute noge u obući – čizmama jer bi u tom slučaju posljedice bile puno teže.

3. Krivično djelo zlostavljanje u obavljanju službe⁶² u kojem je sud I-optuženom izrekao kaznu od 6 mjeseci zatvora, za lake tjelesne povrede – 2 mjeseca zatvora, jedinstvena 6 mjeseci (prvostepena), a drugostepenom smanjena kazna na 4 mjeseca i 15 dana. Nije prihvaćen kao zakonit dokaz CD video zapis s obzirom da tužilaštvo nije dostavilo dokaz o načinu pribavljanja video zapisa, jer nije pribavljen u skladu sa čl. 79. i 80 ZKP FBiH, ali je prihvaćen iskaz oštećenog, zapisnik o prepoznavanju, potkrijepljen medicinskom dokumentacijom i nalazom vještaka dr. H.Ž.. Za II i III optuženog oslobađajuća presuda je donesena jer ni jednim provedenim dokazom a

---

⁶¹ Presuda Općinski sud u Sarajevu, broj: 65 0 K 234277 12 K od 19.9.2006.

⁶² Presuda Općinski sud u Sarajevu, broj: 65 0 K 058451 07 K od 13.3.2009.

posebno iskazom oštećenog nije utvrđeno da su isti počinili krivičnopravne radnje koje su im stavljene na teret optužnicom.

4. Krivično djelo zlostavljanje u obavljanju službe⁶³, u kojem je izrečena uvjetna osuda kojom je utvrđena kazna zatvora u trajanju od 3 mjeseca koja se neće izvršiti ukoliko optuženi u roku od 1 godine ne počini krivično djelo. U ovom predmetu zaključen je , sporazum o priznanju krivnje. Utvrđeno je kršenje čl. 4, 6 i 7 Pravilnika o upotrebi sile (Sl. novine KS” 4/07). Optužnicom se policijskom službeniku stavljalo na teret da je lice lišeno slobode zajedno sa još jednom osobom udario nekoliko puta po tijelu dok je bio na podu i nanio mu lake tjelesne povrede. Nisu izrečene mjere bezbjednosti ili zabrane obavljanja djelatnosti.

I praksa Evropskog suda za ljudska prava govori u prilog postojanja dodatnog mehanizma eksterne kontrole rada policije kroz rad pravosudnih organa. Veći broj odluka ovog suda bavio se pitanjima koji se tiču načina rada policijskih službenika, pitanja utvrđivanja odgovornosti policijskih službenika zbog prekoračenja ovlaštenja, pa su tako zauzeti slijedeći stavovi u pojedinim odlukama:

1. Presuda ESLJP – Član 3. Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju - **upotreba električnih paralizatora**. Presuda u predmetu *Anzhelo Georgiev i drugi protiv Bugarske* ticala se upotrebe električnih paralizatora tokom jedne policijske operacije. Maskirani policijski službenici izvršili su raciju ureda kompanije podnosilaca predstavke. U toku operacije upotrijebili su električne paralizatore u kontaktnom režimu, navodno kako bi savladali opiranje podnosilaca predstavke i onemogućili im da unište dokaze. Neki od podnosilaca predstavke su usljed toga zadobili opekline. Ovo je prvi put da je Sud u meritumu razmatrao upotrebu električnih paralizatora od strane službenika za provedbu zakona. Naveo je da kada se takvo oružje koristi u kontaktnom režimu, poznato je da nanosi intenzivan bol i prouzrokuje privremenu fizičku onesposobljenost. Bugarski zakon u to vrijeme nije sadržavao specifične odredbe o policijskoj upotrebi električnih paralizatora. Policija nije bila obučena za njihovu upotrebu. Sud je nadalje primijetio da je CPT u svom 20. općem izvještaju izrazio snažne zadržke o upotrebi električnih

---

⁶³ Presuda Općinski sud u Sarajevu, broj: 65 0 K 158668 10 K od 6.6.2012.

paralizatora u kontaktnom režimu. Sud je ukazao na to da propisno obučeni službenici za provedbu zakona imaju na raspolaganju mnoštvo drugih tehnika kontrole kada su im na dohvata ruke osobe koje treba savladati i obuzdati. Odlučujući o činjeničnom stanju, a uzimajući u obzir neadekvatnost istrage o navodima podnosioca predstavke, Sud je zaključio da je upotreba električnih paralizatora bila nesrazmjerna.

2. *U predmetu ESLJP Dalan v. Turkey, 38585/97, 7. jun 2005. godine – utvrđena je povreda člana 3 Konvencije, nesrazmjerna sila prilikom lišenja slobode nad tri žene.* Država pokušava da objasni situaciju svađom do koje je došlo u trenutku lišenja slobode podnosioca predstavke i, na osnovu zapisnika u vezi s tim događajem, tvrdi da je u tom trenutku pribjegavanje fizičkoj sili postalo, strogo uzevši, nužno zbog samog ponašanja podnosioca. No, takav argument nije mnogo važan, ukoliko nije potkrijepljen medicinskim nalazima, koje su nadležni organi morali da pribave odmah nakon spornog lišenja slobode, ukoliko je ono zaista izvršeno na način kako država tvrdi. Sud stoga ne bi trebalo da se dalje zadržava na ovom pitanju ..., obzirom da, u svakom slučaju, **broj i težina povreda – uočenih na tijelu podnosioca predstavke dvanaest dana nakon lišenja slobode – izgledaju previše intenzivno da bi odgovarali sili koja bi bila srazmjerna postupanju osam policijskih službenika, prilikom lišavanja slobode tri žene, koje za njih sigurno nisu predstavljale ikakvu posebnu prijetnju...**

3. *U predmetu Nachova and others v. Bulgaria [GC], 43577/98 i 43579/98, 6. jul 2005. godine* zauzet je stav da se **na nenaoružana lica ne primjenjuje smrtonosna sila, bez obzira na opasnost od bjekstva.** Poslan tim teško naoružanih policijskih službenika da liše slobode dva lica, bez ikakvog prethodnog razmatranja prijetnje koju oni predstavljaju. Način na koji je operacija planirana i kontrolisana pokazuje žalosno nepoštovanje neprikosnovenosti prava na život... Nijedno lice nije bilo naoružano, niti je predstavljalo opasnost po službena lica koja su ih hapsila, kao ni po treća lica, što su činjenice kojih su službena lica koja su učestvovala u hapšenju **morala biti svjesna**, na osnovu raspoloživih podataka. U svakom slučaju, nakon što su se sreli s grupom lica u selu Lezura, policijski službenici, ili makar samo major G., primjetili su da su **te osobe bile nenaoružane, te da nisu pokazivale ikakve znake opasnog ponašanja...** Imajući u vidu navedeno, Sud smatra da je u tim okolnostima svako pribjegavanje potencijalno

smrtonosnoj sili zabranjeno članom 2 Konvencije, bez obzira na opasnost da bi g. Angelov i g. Petkov mogli pobjeći.

4. *U predmetu Wieser v. Austria, 2293/03, 22. februar 2007. godine – skidanje odjeće u bespomoćnoj situaciji*, koje nije nužno i opravdano iz bezbjedonosnih razloga – utvrđeno je kršenje čl. 3. Naime, podnosiocu predstavke nije jednostavno naređeno da se svuče, već su mu odjeću skinuli policijski službenici dok se nalazio u posebno bespomoćnoj situaciji. Ako bi zanemarili dalju tvrdnju podnosioca predstavke da je tom prilikom imao povez preko očiju, što domaći sudovi nisu utvrdili, Sud zaključuje da taj postupak predstavlja tako invazivnu i potencijalno ponižavajuću mjeru da nije trebalo da bude primjenjena bez ubjedljivog razloga. Međutim, nije iznijet nijedan argument koji bi pokazao da je pretresanje lica sa svlačenjem bilo nužno i opravdano iz bezbjedonosnih razloga. Sud u tom smislu zapaža da je podnosilac predstavke, kojem su već bile stavljenе lisice, bio pretresen zbog oružja a ne zbog droge, ili drugih manjih predmeta koji se ne bi mogli otkriti pretresanjem bez potpunog svlačenja. Imajući u vidu navedeno, Sud smatra da u konkretnim okolnostima ovog slučaja pretresanje sa svlačenjem podnosioca predstavke tokom policijske intervencije u njegovom domu predstavlja neopravdano postupanje takve težine da se može okarakterisati kao „ponižavajuće“ u smislu člana 3 Konvencije.

5. *U predmetu Fahriye Calışkan v. Turkey, 40516/98, 2. oktobar 2007. godine – u kojem je komesar istukao ženu u stanici nakon što ga je ošamarila – utvrđeno je kršenje čl 3*. Ostaje činjenica da je riječ bila o ženi koja se našla sama u policijskoj stanici, gde je bila pozvana zbog jednog običnog društvenog problema.

Ma šta se dogodilo, iako je bio obuzet željom za osvetom zbog činjenice da je dobio šamar, komesar policije, okružen svojim podređenima, morao je reagovati s više uzdržanosti i nekim drugim sredstvima, svakako ne tako da prouzrokuje privremenu onesposobljenost podnosioca predstavke od pet dana. Riječ je o ponižavajućem postupanju, koje stvara nesrazmerno osjećanje straha i ranjivosti koji, prema tome, ne mogu, odgovarati nužnoj upotrebi sile u strogom smislu... ovom predmetu je, dakle, postojalo suštinsko kršenje člana 3 Konvencije.

6. U predmetu *Raninen v. Finland*, 20972/92, 16. decembar 1997. godine – utvrđeno je da je stavljanje lisica – opravdana sila. Stavljanje lisica obično ne predstavlja problem u smislu člana 3 Konvencije. Kad a se ova mjera primjenjuje u vezi sa zakonitim lišenjem slobode ili mjerom zadržavanja i ne povlači upotrebu sile ili izlaganje očima javnosti, te ne izlazi iz okvira koji se razumno smatra nužnim, u datim okolnostima. U tom smislu, važno je, na primjer, da li postoji razlog da se vjeruje da će dotično lice pružiti otpor prilikom hapšenja ili pobjeći, nanijeti povredu ili štetu, te uništiti dokaze.

7. U predmetu *Scavuzzo-Hager v. Switzerland*, 41773/98, 7. februar 2006. godine – razmatrano je pitanje smrti usljed primjene opravdane sile. Za međunarodnu odgovornost tužene države, potrebno pokazati da su službena lica mogla biti svjesna da se P. nalazi u stanju ranjivosti koje zahtjeva veći stepen opreza prilikom primjene „uobičajenih“ tehnika lišenja slobode...Sud, stoga izražava čuđenje da, u ovom predmetu, upravo ova dva policijska službenika nisu bila saslušana u vezi s pomenutim pitanjem. Istovremeno, iz izveštaja o sudsko-medicinskom vještačenju koje je obavio Univerzitet u Cirihi od 21. januara 1997. godine jasno proizilazi da je dvojici službenika policije bilo nemoguće da uvide da je zdravstvena osjetljivost P. bila takva da je i najmanje spoljno djelovanje na njegovo tijelo moglo izazvati fatalne komplikacije. Uzimajući u obzir sve navedeno, ocjenjujući da ne postoji nikakav razlog da se ospore zaključci veštaka, Sud smatra da navodi prema kojima je smrt P. nastupila usled primjene sile od strane policijskih službenika nisu osnovani.

3.2.2. Nezavisni odbor Skupštine Kantona Sarajevo

Članom 25. do 34. Zakona o policijskim službenicima Kantona Sarajevo propisano je poglavlje o Nezavisnom odboru, te njegova funkcija, zadaci, način imenovanja članova, funkcionisanje i odlučivanje. Njega imenuje Skupština Kantona Sarajevo na prijedlog Komisije za izbor i imenovanja Skupštine Kantona Sarajevo.

Nezavisni odbor je nezavisno tijelo Skupštine Kantona koje provodi postupak izbora i smjene policijskog komesara, te vrši nadzor nad njegovim radom. Nezavisni odbor obavlja sljedeće poslove iz svoje nadležnosti:

- a) raspisuje i provodi Javni konkurs za imenovanje policijskog komesara;
- b) vrši selekciju i predlaže listu kandidata za izbor policijskog komesara Vladi Kantona koju dostavlja posredstvom ministra;
- c) prati rad policijskog komesara i o tome izvještava Skupštinu Kantona;
- d) predlaže smjenu policijskog komesara Vladi Kantona u skladu sa ovim zakonom;
- e) vodi prvostepeni disciplinski postupak protiv policijskog komesara i izriče disciplinske sankcije;
- f) prima, razmatra i postupa po podnesenim žalbama na rad policijskog komesara;
- g) usvaja poslovnik o radu Nezavisnog odbora i izvještava Skupštinu Kantona o svom radu;
- h) obavlja i druge poslove koji su stavljeni u njegovu nadležnost ovim Zakonom.

Policijski komesar dužan je redovno izvještavati Nezavisni odbor o svom radu i staviti mu na raspolaganje sve tražene podatke i dokumentaciju iz nadležnosti rada Nezavisnog odbora. Nezavisni odbor sačinjava detaljan tromjesečni izvještaj o radu policijskog komesara i dostavlja ga Skupštini Kantona. Nezavisni odbor, donosi prijedlog godišnje pismene ocjene rada policijskog komesara prema ocjenama: "nezadovoljava" ili "zadovoljava". Prijedlog ocjene se uz obrazloženje dostavlja ministru, Vladi Kantona i policijskom komesaru za informaciju. U svrhu ocjene rada policijskog komesara, Nezavisni odbor uzima u obzir dokumente relevantne za rad policijskog komesara i poziva policijskog komesara da prisustvuje sjednici Nezavisnog odbora jednom u tri mjeseca. Nezavisni odbor može zahtijevati od Ministarstva i njegovih organizacionih jedinica pristup svim informacijama za koje smatra da su neophodne za ocjenu rada policijskog komesara, te ima pravo pristupa informacijama u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti ličnih podataka i Zakona o zaštiti tajnih podataka. Odbor ima ovlaštenje da pokrene proceduru tj. Podnese prijedlog za smjenu policijskog komesara Vladi Kantona Sarajevo preko ministra, o kojem prijedlogu Vlada mora odlučiti u roku od 30 dana.

3.2.3. Odbor za žalbe javnosti

Odbor za žalbe javnosti je neovisno tijelo Skupštine Kantona Sarajevo, i obavlja poslove nadzora nad radom policije KS, u skladu s odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo i Poslovnika o radu odbora za žalbe javnosti, s ciljem osiguranja objektivnog i nepristrasnog vođenja postupka u vezi sa izjavljenim žalbama na rad i ponašanje policijskih službenika, čime se osigurava zaštita ljudskih prava i sloboda. Izvještaj o radu za 2017. godinu (za period april-decembar) Odbor je podnio Skupštini KS u martu 2018. godine.^{64 U} Izvještaju o radu Odbora za žalbe javnosti statistički podaci su prikazani vrlo decidno i detaljno te su tako u daljnjem tekstu i navedeni. Prema navodima u Izvještaju, građani, pravna lica i drugi subjekti su se žalili zbog nezakonitog, nepravilnog i neprofesionalnog ponašanja i odnosa policijskih službenika. „Najčešće žalbe su se odnosile na neprofesionalno ponašanje policijskih službenika prilikom kontrole i regulisanja saobraćaja, te drugih poslova u oblasti saobraćaja utvrđenih zakonom, ističući da su policijski službenici bili neprofesionalni (grubi, bahati, nekulturni, da nisu bili odjeveni u kompletnu oprmu, da su nepotrebno komentarisali, da nisu pozdravljali, da su izbjegavali predstaviti se i slično)“. (...) „Manji broj žalbi se odnosio na propuste u odnosu na profesionalni odgovor policijskih službenika na izvršene prekršaje ili krivična djela, na nedovoljno preduzimanje preventivnih, a posebno operativnih mjera na sprečavanju i otkrivanju krivičnih djela i njihovih počinitelaca, na nezakonitu primjenu sredstava prinude, posebno fizičke sile, kao i na postupke i radnje policijskih službenika u toku i van radnog vremena kojima se narušava ugled policijskih organa“.

Tokom izvještajnog perioda (april-decembar 2017) Odbor je razmatrao ukupno 287 žalbi.

Po izjavljenim žalbama je:

a.	Provedeno obligatornih unutrašnjih istraga	96
b.	Izvršenih provjera i prikupljene dokumentacije.....	115

⁶⁴ Izvještaj dostupan na: <http://skupstina.ks.gov.ba/izvjestaj-o-rad-u-odbora-za-zalbe-javnosti-za-2017godinu> Pristup: 21. 07. 2018.

c.	Pripojeno ranijem spisu.....	12
d.	Utvrđena nenadležnost Odbora.....	13
e.	Nema osnova za provođenje istrage (bez vršenja provjera).....	25
f.	U toku vršenja provjera.....	2
Nakon izvršenih provjera i prikupljene dokumentacije Odbor je odlučio:		
a.	Otvorenjem unutrašnje istrage.....	15
b.	Nema osnova za vođenje unutrašnje istrage.....	91
c.	Oglasio se nenadležnim	9

	Ukupno vođeno istraga.....	131
a.	Obligatorne istrage.....	96
b.	Provedene istrage poslije provjera.....	15
c.	Istrage iz ranijeg perioda.....	20
d.	Okončano istraga.....	96

Od toga:

a.	Osnovane.....	24
b.	Neosnovane.....	22
c.	Bez dovoljno dokaza.....	34
d.	Oslobođajuće.....	5
e.	Obustava.....	7
f.	Odustanak od žalbe	4
g.	U toku istraga.....	35
	U toku vršenja provjera.....	26

Broj istraga u kojima su utvrđeni elementi krivičnog djela .....

a.	Okončanih.....	9
a-a.	Osnovanih	3
a-b.	Neosnovanih.....	1

a-c. Bez dovoljno dokaza.....	3
a-d. Obustava.....	1
b. U toku	6

U Izvještaju je naveden i pregled težih i lakših povreda službene dužnosti.

a. Teže povrede službene dužnosti

Tokom izvještajnog perioda postoji osnov sumnje da je 21 službenik počinio 30 težih povreda službene dužnosti iz člana 107, stav 1. Zakona o policijskim službenicima KS, i to:

- Po osnovu 4 predstavke 6 policijskih službenika, tačka a): neizvršavanje, nesavjesno, neblagovremeno ili nepažljivo izvršavanje službenih zadataka;
- Po osnovu 2 predstavke 2 policijska službenika, tačka i): ponašanje koje narušava ugled policijskog organa;
- Po osnovu 1 predstavke 1 policijski službenik, tačka e): neovlašteno korišćenje sredstava povjerenih radi izvršavanja zadataka i dužnosti;
- Po osnovu 4 predstavke 7 policijskih službenika: tačka a): neizvršavanje, nesavjesno, neblagovremeno ili nepažljivo izvršavanje službenih zadataka i tačka i): ponašanje koje narušava ugled policijskog organa, ZPSKS.
- Po osnovu jedne predstavke 1 policijski službenik, tačka i): ponašanje koje narušava ugled policijskog organa i tačka u): zloupotreba službenog položaja;
- Po osnovu jedne predstavke 1 policijski službenik, tačka t): upotreba sile u suprotnosti sa ZPSKA;
- Po osnovu jedne 2 policijska službenika, tačka t): upotreba sile u suprotnosti sa ZPSKA i tačka i): ponašanje koje narušava ugled policijskog organa;
- Po osnovu jedne predstavke 1 policijski službenik, tačka p): narušavanje javnog reda i mira, posebno nepristojnim i grubim ponašanjem, tučom na javnom mjestu ili bilo kojom drugom radnjom kojom se narušava javni red i tom radnjom narušava ugled policijskog organa, bez obzira na vrijeme i mjesto događaja.

b. Teže povrede službene dužnosti sa elementima krivičnih djela

-Po osnovu jedne predstavke 1 policijski službenik, tačka i): ponašanje koje narušava ugled policijskog organa i tačka u): zloupotreba službenog položaja, ZPSKS;

-Po osnovu jedne predstavke 1 policijski službenik, tačka t): upotreba sile u suprotnosti sa ZPSKS.

-Po osnovu jedne predstavke 2 policijska službenika tačka a): neizvršavanje, nesavjesno, neblagovremeno ili nepažljivo izvršavanje službenih zadataka i tačka i): ponašanje koje narušava ugled policijskog organa, ZPSKS.

c. Lakše povrede službene dužnosti

Tokom izvještajnog perioda postoji osnov sumnje da je 9 policijskih službenika počinilo 10 lakših povreda službene dužnosti iz člana 106 stav 1. Zakona o policijskim službenicima KS:

- Po osnovu 4 predstavke 7 policijskih službenika, tačka g): neizvršavanje, nesvjesno, neblagovremeno ili nepažljivo izvršavanje službenih zadataka bez težih posljedica, ZPSKS;

- Po osnovu jedne predstavke 1 policijski službenik, tačka h): nepoduzimanje ili nedovoljno poduzimanje mjera u okviru vlastitih dužnosti neophodnih za osiguranje objekata, osoba i povjerenih sredstava i stvari ukoliko nije nastupila teža posljedica;

-Po osnovu jedne predstavke 1 policijski službenik, tačka a): nenošenje ili neptopisno nošenje uniforme, naoružanja ili opreme i tačka h): nepoduzimanje ili nedovoljno poduzimanje mjera u okviru vlastitih dužnosti neophodnih za osiguranje objekata, osoba i povjerenih sredstava i stvari, ukoliko nije nastupila teža posljedica.

Izvještaji koji su okončani ocjenom OSNOVANA dostavljeni su policijskom komesaru ili disciplinskom tužiocu Uprave policije MUP-a KS ovisno o tome da li su unutrašnjom istragom pribavljeni dokazi o učinjenoj lakšoj ili težoj povredi službene dužnosti. Na osnovu podnesenih izvještaja o unutrašnjim istragama u kojima su pribavljeni dokazi i potvrđeni osnovi sumnje da je počinjena jedna ili više težih povreda radne dužnosti, disciplinski tužilac podnosi zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka pred Disciplinskom komisijom Uprave policije MUP-a KS. Neophodno je naglasiti da se

disciplinski postupak vodi u načelu po pravilima krivičnog postupka gdje je teret dokazivanja na disciplinskom tužiocu, iz kojih razloga je veliki broj unutrašnjih istraga okončan ocjenom „bez dovoljno dokaza“. To su istrage u kojima ne nije moglo prikupiti minimum dokaza na osnovu kojih bi se potvrdilo ili odbacilo ono što se žalbom stavlja na teret policijskom službeniku. U pravilu to su žalbe koje su rezultat nezadovoljstva podnositelaca žalbi ponašanjem policijskih službenika, a da se pri tome nisu mogli pribaviti nikakvi materijalni dokazi ili doka saslušanja nepristrasnog svjedoka. Takve istrage su okončane bez mogućnosti dostavljanja izvještaja policijskom komesaru ili disciplinskom tužiocu, bez obzira što se često sticao utisak sa su prijavljene radnje ili ponašanja policijskih službenika predstavljala povredu radne dužnosti. U ovakvim postupcima kada je to imalo minimum razloga i smisla, od strane Odbora za žalbe javnosti su nalagane dodatne provjere i radnje u istragama, kako bi se pokušali pribaviti dokazi o postojanju povrede radne dužnosti.

U Izvještaju je naglašeno da je Odbor, kao nadzorno tijelo, ostvario korektnu saradnju sa Jedinicom za profesionalne standarde UP MUP-a KS, a posebno sa Odjeljenjem za unutrašnju kontrolu, koje je u sastavu Jedinice za profesionalne standarde. Sve upućene žalbe su bile predmetom obrade od strane Odjeljenja za unutrašnju kontrolu. Uz saglasnost Odbora vršene su odgovarajuće provjere po prispjelim žalbama, vođene unutrašnje istrage, te zatvarane govarajućim ocjenama u skladu sa članom 35. Pravilnika o radu Jedinice za profesionalne standarde MUP-a KS. Odbor je imao nesmetane mogućnosti nadzora nad unutrašnjim istragama te kooperativnost i transparentnost u radu Odjeljenja za unutrašnju kontrolu i Jedinice za profesionalne standarde, u odnosu na Odbor, nije se dovodila u pitanje.

U nadležnosti Odbora je, između ostalog, i da prati i nadgleda izvršenje disciplinskih sankcija izrečenih od strane nadležnih disciplinskih tijela, kako bo se osigurala pravičnost, dosljednost i svrha kažnjavanja.

U toku izvještajnog perioda Odbor je **uočio i određene probleme** u realizaciji poslova iz svoje nadležnosti kao i druge probleme za koje smatra da se trebaju rješavati u narednom periodu: - Neki disciplinski postupci su obustavljeni zbog kratkih rokova zastare, posebno roka u kome se mora okončati disciplinski postupak (9 mjeseci od dana kada je povreda prijavljena organizacionoj jedinici nadležnoj za unutrašnju kontrolu). Imajući u vidu da vođenje postupka zbog teže povrede službene dužnosti zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana saznanja za izvršenu povredu i učinioca, a

najduže u roku od godinu dana od dana izvršenje povrede (apsolutni rok), Odbor je mišljenja da bi bilo svrsishodno *produžiti ove zakonske rokove*, bez obzira što disciplinski postupak ima karakter hitnog postupka;

- Odbor prati i nadgleda da li Jedinica za profesionalne standarde dostavlja izvještaj nadležnom tužilaštvu u slučaju kada postoje osnovi sumnje da se radi o krivičnom djelu počinjenom od strane policijskog službenika. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji MUP-a Kantona Sarajevo takva nadležnost je data Sektoru kriminalističke policije, te je potrebno *uskладiti odredbe navedenog Pravilnika sa Zakonom*, uz istovremeno kadrovska jačanje Jedinice za profesionalne standarde, odnosno Odjeljenja za Unutrašnju kontrolu;

- Veliki broj žalbi građana na neprofesionalno, nezakonito i nepravilno postupanje policijskih službenika ukazuje na izostanak odgovarajuće obuke policijskih službenika u nekim segmentima nadležnog postupanja;

- Također, učestale žalbe građana na grubo, bahato, nekulturno i netolerantno ponašanje policijskih službenika pokazatelji su nedovoljnog poznavanja odredbi Policijskog etičkog kodeksa za policijske službenike Urave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, ili čak i svjesnog nepoštivanja njegovih pojedinih odredbi.

3.2.4. Komisija za sigurnost Skupštine Kantona Sarajevo

Članom 35. Poslovnika o radu Skupštine Kantona Sarajevo je propisano da su stalna radna tijela Skupštine između ostalih i Komisija za sigurnost Član 53. Propisuje da Komisija za sigurnost:

- razmatra pitanja sistema i politiku u oblasti sigurnosti u okviru nadležnosti Skupštine Kantona Sarjevo i s tim u vezi daje prijedloge i mišljenja Skupštini;
- Razmatra provođenje zakona u oblasti kriminaliteta, očuvanje javnog reda i mira i sigurnosti saobraćaja;
- Razmatra pitanja nabavljanja i nošenja oružja;
- Razmatra nacрте i prijedloge zakona i drugih općih akata, kojima se reguliše oblast sigurnosti u Kantonu;

- Komisija može zatražiti informacije i dokumente od nadležnih institucija u cilju sagledavanja problematike sigurnosti;
- U slučaju kršenja ili neprovođenja zakona nadležnih institucija Komisija može izvršiti provjeru i u tu svrhu zahtijevati svjedočenje, dokumenta i dokaze;
- U svom radu Komisija može ostvariti suradnju sa svim relevantnim institucijama.

3.2.5. Ombudsmen za ljudska prava u BiH

Prema rezultatima istraživanja Centra za sigurnosne studije (detaljno u: Hadžović 2017) Institucija Ombudsmena je u toku 2016. godine, zaprimila ukupno 138 žalbi na ponašanje policijskih službenika, što je blago povećanje u odnosu na 2015. godinu, kada ih je bilo 135. Najveći broj žalbi, kao i u proteklim godinama, dolazi od građana koji imaju nepovjerenje u mehanizme unutrašnje kontrole policijskih agencija u BiH, a koji se odnose na postupanja policijskih službenika. Razlog je, prije svega, to što postupke koje unutrašnja kontrola provodi, građani često smatraju neobjektivnim i neučinkovitim, jer u najvećem broju slučajeva, unutrašnja kontrola ocijeni pritužbe građana neosnovanim te ih obavijesti o provedenoj unutrašnjoj istrazi aktom na koji nije moguće uložiti pravni lijek. Značajan broj zaprimljenih žalbi dolazi i od policijskih službenika koji se Instituciji ombudsmena obraćaju najčešće zbog povrede prava iz radnog odnosa, neosnovanog vođenja disciplinskih postupaka, oduzimanja čina, diskriminacije, načina obračunavanja posebnog staža, korištenja neplaćenog odsustva itd.

Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode pri instituciji Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine prima žalbe i ex officio pokreće istrage u slučajevima kada utvrdi kršenje i probleme u ostvarivanju prava proisteklih iz Evropskih zatvorskih pravila, Minimalnih pravila UN-a za postupanje sa osuđenim osobama, Evropske konvencije o sprječavanju mučenja i nečovječnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama.

Odjel za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode:

- Provođi stalnu borbu za zaštitu osnovnih i svih ostalih prava i sloboda osoba lišenih slobode;

- U okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja preuzima mjere i aktivnosti kojima će ispitati opravdane prigovore osuđenih lica koji se odnose na postupke eventulanog kršenja ljudskih prava;
- Ukazuje na pozitivne propise kojima je uređen položaj i status, odnosno prava i obaveze osuđenih lica, kao i način postupanja zaposlenih u nadležnim službama u kazneno-popravnim ustanovama, te se zalaže za dosljednu primjenu istih,;
- Vršiti analizu i ukazivanje na ključne uzroke nefunkcionisanja struktura vlasti koje se bave pitanjima vezanim za osobe lišene slobode;
- Uklanja prepreke za dosljednu primjenu međunarodnih konvencija ratifikovanih od strane BiH.⁶⁵

U svom radu davali su mišljenja i preporuke vezano za pritužbe na rad policijskih službenika, gdje su u jednom od predmeta⁶⁶ zaključili, da je osnovna obaveza Inspektorata za unutrašnju kontrolu MUP-a RSa, da nakon sprovedenog postupka utvrdi, da li je došlo do povreda ili ne i da o tome informiše podnosioca predstavke. Ovakvim postupanjem nadležnog organa ostvaruje se svrha postojanja i funkcionisanja istog a građani se stimulišu da prijave uočene nezakonitosti učinjene od strane policijskih službenika što je svakako izuzetno važno i za pravilno funkcionisanje policijskih službi. Takođe u ovom mišljenju Ombudsmeni, ukazuju na činjenicu, da je dosadašnja praksa u Instituciji pokazala (uzimajući u obzir veći broj registrovanih predmeta), da Inspektorat za unutrašnju kontrolu MUP-a RS u jako malom tj. zanemarljivom broju predmeta nakon provedenog postupka utvrdi odgovornost policijskih službenika. S tim u vezi Ombudsmeni smatraju, da izraženo mišljenje u ovoj preporuci i uočeni nedostaci na koje je ukazano imaju još veći značaj a sve s ciljem, da ovaj organ u budućnosti prilikom provođenja unutrašnjih postupaka protiv policijskih službenika postupa sa povećanom pažnjom i odgovornosti. Na kraju, Ombudsmeni ukazuju, da je u skladu sa pozitivnim propisima i načelom dobre uprave, obaveza organa uprave da postupa isključivo po zakonu, vodeći računa o ostvarivanju i zaštiti prava građana, a u vezi s tim i da stručno i efikasno pruža odgovore na njihove zahtjeve. Organi uprave su dužni da, u okviru svojih zakonom određenih nadležnosti, postupaju po zahtevima građana na dosljedan način, poštujući opravdana i razumna očekivanja koja građani imaju. Ukoliko postoje objektivni i odlučni razlozi za

⁶⁵ <https://www.ombudsmen.gov.ba/Default.aspx?id=20&lang=BS>, stranica posjećena 28.4.2019. godine

⁶⁶ Preporuka u predmetu Veselko Gajić, broj: Ž-BL-05-423/14 P- 232 od 14. 10. 2014. godine

drugačije postupanje u konkretnom slučaju, oni moraju biti obrazloženi. Data je Preporuka Inspektoratu za unutrašnju kontrolu MUP-a RS da ubuduće prilikom provođenja unutrašnjih postupaka protiv policijskih službenika postupa u skladu sa mišljenjem Ombudsmena izraženim u ovoj preporuci.

Izveštaj o rezultatima aktivnosti Ombudsmena za 2016. pokazuje da se preporuke izdate od Ombudsmena za ljudska prava u vezi sa zaprimljenim žalbama, uglavnom ponavljaju za iste institucije odnosno entitetske i kantonalne MUP-ove i Policiju Brčko Distrikta BiH. Njima se kao i u 2015. godini, ukazuje na potrebu da unaprijede nezavisnost unutrašnje kontrole rada policijskih službenika, preispitaju nezavisnost organa kontrole policijskih službenika, osiguraju dvostепенost u postupcima vođenim po pritužbama građana na postupanje policijskih službenika te da osiguraju kontinuiranu edukaciju policijskih službenika.

3.2.6. Mediji

MUP Kantona Sarajevo ima Odjeljenje za odnose sa javnošću, čiji je zadatak da komunicira sa medijima i prenosi informacije kojima raspolaže MUP, a za koje je javnost zainteresovana. Ta saradnja s medijima se najčešće ostvaruje na način da portparol MUP-a KS nakon konsultacije sa postupajućim tužiocem objavljuje u formi pismenih saopštenja ili davanja kratkih izjava medijima informacije o tekućim predmetima (lišenjima slobode, počinjenim krivičnim djelima, informacijama koje neće ugroziti istragu). Za prikazivanje rezultata rada MUP KS kao npr. mjesečnih ili godišnjih izvještaja o radu uobičajeno je da se uputi poziv medijima radi prisutva pres konferencijama na kojim se ti podaci čine dostupnim široj javnosti. MUP KS nastoji kroz učešće u projektima i objavljivanjem sadržaja na svojim zvaničnim web stranicama i društvenim mrežama učiniti dostupnim javnosti rezultate svog rada i približiti se javnosti kako bi stekla jače povjerenje zajednice.

3.2.7. Rad policije u zajednici i s nevladinim sektorom

MUP Kantona Sarajevo radi na daljnjoj izgradnji međusobnog povjerenja i partnerskih odnosa sa građanima. Policajci zaduženi za rad sa lokalnom zajednicom učinili su mnogo na poboljšanju saradnje sa predstavnicima lokalne zajednice, menadžmentima škola i građanstvom uopće, što je prvi preduslov za uspješno obavljanje poslova iz oblasti sigurnosti, te stvaranja što povoljnijeg ambijenta za život i rad na području Kantona Sarajevo.⁶⁷

Tako su policijski službenici učestvovali u organiziranju i realizaciji obilježavanja Dana prevencije međuvršnjačkog nasilja u školama, tzv. Dan ružičastih majica – Pink Shirt Day. Tim povodom su policijski službenici, u dogovoru sa menadžmentima osnovnih i srednjih škola, održali u većem broju vaspitnoobrazovnih ustanova na području Kantona, edukativnu radionicu na temu „Stop vršnjačkom nasilju“. Policijski službenici Uprave policije su tokom cijele godine, u skladu sa planiranom dinamikom, održali niz predavanja na temu maloljetničke delikvencije i međuvršnjačkog nasilja. Također, učenici svih vaspitno-obrazovnih ustanova na području Kantona bili su u prilici prisustvovati edukativnim radionicama i predavanjima interaktivnog tipa o temama koje predstavljaju gorući problem u svakom, pa i našem društvu. To se prije svega odnosi na problem zloupotrebe opojnih droga, tako da su obrađene teme iz ove oblasti bile: „Opojne droge i njihovo djelovanje na konzumente“, „Prevencija ovisnosti kod djece i omladine“, „Prevencija narkomanije“, „Reci drogama ne“. Nadalje, posebno značajne teme koje su obrađene sa predškolskom djecom i školskom omladinom u ovom periodu su bile iz oblasti sigurnosti u saobraćaju, sa posebnim akcentom na sigurnost djece u saobraćaju, te zaštita od cyber kriminala. Na ovom mjestu je neophodno pomenuti pojavu video-igrice „Plavi kit“ koja je širom svijeta izazvala pravu pometnju i stradanje velikog broja djece različite starosne dobi. Osim velike medijske pažnje, angažmana psihologa i internet-stručnjaka i RPZ policijski službenici su dali svoj puni doprinos u zaustavljanju širenja ove opasne internet-igrice i svih štetnih posljedica koje bi mogla imati po učesnike. U sklopu aktivnosti koje se odnose na zaštitu od cyber-kriminala obrađene su i teme: „Zamke savremenih tehnologija“ i „Dječija pornografija“. Još jedna veoma važna oblast, koja je tokom

---

⁶⁷ <http://mup.ks.gov.ba/aktuelno/obavjestenja/pregled-aktivnosti-i-rezultata-rada-policije-u-zajednici-u-2017-godini>, stranica posjećena 27.04.2019.godine

cijele godine obrađivana sa posebnom pažnjom, jeste sigurnost u saobraćaju, uz posebno obrađene nastavne jedinice koje se odnose na djecu učesnike u saobraćaju i sprečavanja svih oblika rizičnih ponašanja maloljetnika u saobraćaju. Ove aktivnosti prati i planska kontrola saobraćaja u rejonu osnovnih i srednjih škola, mjerenje brzine kretanja, nepropisnog parkiranja i svih drugih nepravilnosti, koje sa aspekta sigurnosti saobraćaja, mogu ugroziti siguran dolazak i odlazak djece u i iz škole. Manifestacije u kojima već tradicionalno učestvuje Uprava policije MUP-a Kantona Sarajevo, su i ove godine bile domaćini RPZ policijskim službenicima koji su svojim učešćem dostojno prezentovali profesiju policajca i instituciju iz koje dolaze, a „Kidds Fest“, „Dječiji sajam“, „Dani svjesnosti o autizmu“, „Dani ružičastih majica“ itd., su time dobili na značaju i ozbiljnosti u realizaciji svojih ciljeva.

Kad je riječ o učešću u projektima MUP KS je proveo i projekat „Nasilje nije hrabrost“ baziran je na primarnoj prevenciji međuvršnjačkog nasilja, sa osnovnim ciljem uključivanja što većeg broja djece u različite aktivnosti iz oblasti kulture i umjetnosti. Namjera je da se kod djece potakne pozitivni način razmišljanja, kreativnost, mašta, empatija, tako da svoja osjećanja nauče ispoljavati kroz pjesmu, ples, poetske, literarne i likovne radove. Finalna realizacija projekta podrazumijevala je održavanje muzičkoplesnih manifestacija, poetske večeri i izložbe likovnih radova.

MUP KS je aktivno uključen u veći broj projekata kako bi svoj rad učinio transparentnijim i pružio što bolji javni servis građanima.

Tako učestvuje u projektu koji se realizira u saradnji sa Visokim sudskim i tužilačkim Vijećem BiH i Federalnom Upravom policije, pod nazivom „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa u BiH. U okviru ovog projekta je u svim osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo, realizirana tema „Nezakonito ponašanje se ne isplati“. Interaktivni metod izvođenja nastavne jedinice praćen je i pokaznom vježbom sa službenim psima specijalno obučenim za pronalazak opojnih droga.

Veoma značajan projekat, započet je i realiziran na inicijativu izdavačke kuće „Dječija štampa“ pod radnim nazivom „Policajac moj prijatelj“. Kako se radi o najznačajnijim printanim medijima za djecu u našoj zemlji, dogovorena je stalna saradnja, tako što je ustanovljena rubrika u pomenutim izdanjima, koja govori o policiji i radu policijskih službenika na afirmativan i primjeren način, te na taj način promovira stvarne i

društvene vrijednosti čovjeka, kao što su iskrenost, odgovornost, povjerenje, odanost i ljubav prema domovini.

Tu je i projekat „Stop korupciji“ realiziran u saradnji sa Kantonalnim tužilaštvom Sarajevo, ICITAP-om (Međunarodni program pomoći u kriminalističkoj obuci), INL-om (Kancelarijom/Uredom za međunarodnu borbu protiv narkotika i provedbu zakona Vlade SAD-a) i Ambasdom SAD-a u Sarajevu, tokom kojeg su građanima dijeljeni flajeri i edukativni materijal na temu korupcije, te su imali priliku popuniti anketu o ovom problemu, ali i anonimno prijaviti slučajeve koruptivnih ponašanja putem on-line instalirane aplikacije na web-stranici MUP-a Kantona Sarajevo. MUP KS tokom provođenja plana aktivnosti policijskih službenika u radu sa lokalnom zajednicom, ostvaruje saradnju sa velikim brojem domaćih i inostranih organizacija, iz raznih oblasti državnog i društvenog života, među kojima: stalna misija UN-a u BiH, Ambasada SAD-a, ICITAP, INL, LOT tim EUFOR-a, OS BiH, NVO Civitas, NVO Oaza, Udruženje Kap, Beer Festival, Kindurijada, Sarajevski otvoreni centar, Kidds Fest, Dječiji sajam itd.

IV ISTRAŽIVANJE POVJERENJA GRAĐANA U SIGURNOSNE INSTITUCIJE BIH

4.1. Ciljevi istraživanja

Za potrebe izrade doktorske disertacije u BiH su naučnici proveli istraživanje⁶⁸ koje se primarno odnosi na povjerenje u institucije sigurnosti Bosne i Hercegovine, a kako bi generalno utvrdili:

- opći stepen funkcioniranja, odnosno povjerenja u institucije, pa i društvu,
- efikasnost političkih elita,
- društvenu koheziju unutar bosanskohercegovačkog društva,
- stepen demokratske konsolidacije,
- stepen ili osjećaj sigurnosti pojedinca u društvu i sl.

Istraživači su ispitivali ključnu hipotezu - pretpostavku da će u svakoj od zemalja biti veći stepen povjerenja u institucije ukoliko je veći stepen socijalnog poverenja, te da će povjerenje u institucije biti veće ukoliko su pojedinci dobrovoljno uključeni u volonterske organizacije. U odabiru strukture uzorka, a na osnovu definiranih zadataka i cilja anketnog upitnika, izabrane su tri kategorije (*vrste*) ispitanika koje čine dio ukupne bosanskohercegovačke populacije:

1. građani,
2. policijski službenici ili „stručna javnost“,
3. politička javnost, odnosno zastupnici u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine⁶⁹.

Cilj ovako složene strukture uzorka je bio prikupiti nove, cjelovite i izvorne podatke koji će pružiti mogućnost za veću verifikacijsku vrijednost, a time i širi uvid u stavove odabranog uzorka. Namjera je bila da se građani anketiraju slučajnim odabirom, kako bi se dobile individualne percepcije o sigurnosnim prijetnjama, stepenu povjerenja i demokratskim vrijednostima u Bosni i Hercegovini. Kada su u pitanju sigurnosne

---

⁶⁸ Smajić M., Turčalo S, Sigurnost i povjerenje građana u institucije sigurnosti BiH

⁶⁹ Istraživanje je provereno za potrebe doktorske disertacije “Sigurnosne prijetnje demokratskoj konsolidaciji bosanskohercegovačkog društva“ odbranjene 08.februara 2013.godine na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Popunjavanje anketnog upitnika izvršeno je u periodu od 11. juna do 20. jula 2012. godine na prostoru cijele Bosne i Hercegovine, a prema unaprijed određenoj strukturi i reprezentativnom uzorku ispitanika.

prijetnje, dobijeni podaci su omogućili realan uvid u temeljne stavove navedene populacije.

4.2. Rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja su pokazali da se najveći procent svih ispitanika (47,8%) osjeća sigurno na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, od čega 34,2% građana, 63,9% policijskih službenika i 64% uzorka zastupnika u PSBiH. Od ukupnog uzorka, 28,4% ispitanika se uopće ne osjeća sigurno, bez obzira na područje u Bosni i Hercegovini. Rezultati pokazuju da između ovih triju populacija postoji statistički značajna razlika a posebno je to vidljivo u odgovorima kod građana, gdje se najveći procent (39,7%) uopće ne osjeća sigurno, bez obzira na područje, dok se 10,1% građana osjeća sigurno samo na teritoriji FBiH, 15,4% na teritoriji RS i 0,5% samo na teritoriji BDBiH. Između ostalog, važno je naglasiti da se apsolutna većina svih ispitanika policijskih službenika (63,9%) i zastupnika (64,0%) osjeća sigurno na cijeloj teritoriji BiH. U odnosu na entitet, najveći procent građana (47,6%) iz FBiH se uopće ne osjeća sigurno, bez obzira na područje u BiH, a samo 15,7% se osjeća sigurno na teritoriji ovog entiteta, odnosno 35,5% građana iz FBiH se osjeća sigurno na cijeloj teritoriji BiH. Međutim, najveći procent ispitanika iz Republike Srpske (42,6%) osjeća se sigurno samo na teritoriji tog entiteta, odnosno 31,2% se osjeća sigurno na cijeloj teritoriji BiH, a niti jedan ispitanik iz ovog entiteta nije se opredijelio za FBiH i Brčko Distrikt BiH.

Istraživači konstatuju na kraju, da se većina ispitanika osjeća sigurno, bez obzira na područje u Bosni i Hercegovini. Međutim, različiti rezultati unutar strukture građana, a prije svega u odnosu na nacionalnost i entitet, ne djeluju optimistično. Naime, još uvijek dominira nepovjerenje koje generira osjećaj nesigurnosti među nacionalnim grupama, ali i postojanje općeg nepovjerenja u institucije sigurnosti drugog entiteta. Objašnjenje prethodnog zaključka prvenstveno se odnosi na tzv. subjektivni osjećaj sigurnosti kod svih ispitanika, a što je možda i posljedica još uvijek prisutnih stereotipa i predrasuda u bosanskohercegovačkom društvu.⁷⁰ Osim toga, visok procent homogenosti osjećaja sigurnosti kod policijskih službenika upućuje na zaključak, koji pokazuje visok stupanj

---

⁷⁰ Op.cit, Smajić i dr. str. 711-712 (vidjeti opširnije Tabele 1, 2 i 3)

povjerenja među ovim ispitanicima, ali i prema institucijama u kojima su zaposleni, bez obzira na područje u Bosni i Hercegovini.

Uprošteno analizirajući rezultate istraživanja proizilazi da svi ispitanici u uzorku imaju povjerenje u sljedeće institucije sigurnosnog sistema u Bosni i Hercegovini:

1. Policija Federacije Bosne i Hercegovine – Federalna uprava policije (67,8%);
2. Kantonalna policija u FBiH – Kantonalna uprava policije (66,6%);
3. Granična policija Bosne i Hercegovine (62,6%);
4. Državna agencija za istrage i zaštitu – SIPA (59,5%);
5. Policija Republike Srpske (57,1%);
6. Oružane snage Bosne i Hercegovine (54,7%);
7. Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine (51,6%).

Nasuprot područjima koja pokazuju „povjerenje“, svi ispitanici u uzorku su svoje nepovjerenje iskazali prema sljedećim institucijama:

1. Agencija za prevenciju i borbu protiv korupcije BiH (74,9%);
2. Obavještajno-sigurnosna agencija BiH (56,4%);
3. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH (53%);
4. Policijska misija Evropske unije u BiH – EUPM (51,8%);
5. Međunarodne vojne snage u BiH – EUFOR i NATO (51,2%).

Može se konstatirati da svi ispitanici najviše povjerenja primarno imaju u policijske agencije na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou, a zatim slijede Oružane snage Bosne i Hercegovine i Ministarstvo sigurnosti BiH. Ovi rezultati pokazuju afirmativan stav ispitanika prema domaćim institucijama za provođenje zakona, jer policijske agencije imaju relativno pozitivan imidž u javnom i stručnom diskursu u borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije, u stanju javnog reda i mira. Može se istaći i vrlo afirmativna i profesionalna uloga OSBiH u operacijama podrške miru.

Međutim, kada su u pitanju samo građani, pokazalo se da imaju vrlo nizak stepen stupanj povjerenja u institucije sigurnosti u Bosni i Hercegovini. Međutim, dubljom i složenom analizom smo utvrditi da odgovori variraju i pokazuju različite vrijednosti, osobito kada je u pitanju povjerenje u institucije sigurnosti na državnom nivou. U suštini, većina građana sa teritorije FBiH podržava institucije u ovom entitetu i na državnom nivou, dok ispitanici sa teritorije RS nemaju veliko povjerenje u državne

institucije, ali imaju u Policiju Republike Srpske. Također, u odnosu na nacionalnost primjetan je trend „nepovjerenja“ prema državnim i međunarodnim institucijama pretežno kod ispitanika srpske nacionalnosti, dok kod Bošnjaka, Hrvata i Ostalih postoji veći stupanj povjerenja u državne, ali ne i u međunarodne institucije sigurnosti.

ZAKLJUČAK

Policija je s jedne strane pod velikim pritiskom da se suprotstavi organizovanom kriminalu i novim prijetnjama međunarodnoj i nacionalnoj sigurnosti, uključujući i one koje su rezultat terorizma, a s druge strane od policije se zahtjeva da zadrži smirenost, da spriječi i rješava kriminal na lokalnom nivou i da poboljša kvalitet života promovišući osjećaj bezbjednosti.

Kako bi ispunila svoje zadatke, policija mora da postupa u skladu sa nacionalnim i međunarodnim zakonima i da poštuje ljudska prava. Države moraju da vode računa o tome da domaće zakonodavstvo nije u suprotnosti sa međunarodnim zakonima i standardima ljudskih prava, kako bi se obezbjedio efektivan, efikasan i pravičan rad policije. Demokratski rad policije zahtjeva da policija bude odgovorna za svoje postupke pred zakonom, državom i javnošću kojoj služi. Ključni uslovi za odgovornost su održavanje efektivnih i efikasnih instrumenata unutrašnje i spoljašnje kontrole, kao i transparentnost i uspostavljanje kooperativnog odnosa između policije i javnosti.

Analizom sadržaja zakonskih i podzakonskih propisa, izvještaja o radu MUP-a Kantona Sarajevo, kao i odgovarajućih statističkih podataka uočene su određene nejasnoće i nedorečenosti koje umanjuju, kako efikasnost rada, tako i nadzor nad radom policije u Kantonu Sarajevo. Neki od tih nedostataka su: prenormiranost, odnosno veliki broj organa koji nadziru rad policije čije se nadležnosti nekad prepliću i ne postoji jasna granica po pitanju nadležnosti; nepreciznost ili nepotpuno normiranje postojećih odredbi o disciplinskom postupku; rokovi za pokretanje, vođenje i okončanje disciplinskih postupaka (suviše kratki rokovi, što rezultira velikim brojem obustava postupka zbog zastare); nepoštivanje rokova, propisanih Zakonom o unutrašnjim poslovima KS, za donošenje podzakonskih akata; neusklađenost Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji MUP-a Kantona Sarajevo, u dijelu koji utvrđuje nadležnosti organizacione jedinice Uprave policije za pokretanje krivičnog postupka protiv policijskih službenika sa odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima KS.

Djelimično je potvrđena je generalna hipoteza „*Demokratski nadzor i kontrola nad radom policije u Kantonu Sarajevo nisu u potpunosti adekvatni i efikasni što pridonosi pojavi nezakonitog, neprofesionalnog ili neetičnog postupanja policije*“, ali ne zbog

izostanka institucija za eksternu kontrolu, nego zbog preklapanja nadležnosti većeg broja odbora, komisija i drugih tijela, te dovođenja u pitanje nezavisnosti rada policije i prevelikog uticaja politike na rad policije kroz kontrolne mehanizme.

Preporučuje se usklađivanje svih zakonskih i podzakonskih akata, te otklanjanje elemenata subjektivnih kriterija za profesionalno napredovanje i uspostavljanje objektivnih i mjerljivih kriterija koji procjenjuju efikasnost, djelotvornost i kvalitet rada policajaca. Potrebno je identifikovati pozicije koje su najpodložnije nezakonitom ponašanju i zloupotrebi službenih ovlaštenja kako bi se osigurao adekvatan nadzor osoblja na ovim pozicijama, te kroz izradu i provođenje planova integriteta kao moderno sredstvo za prevenciju nezakonitog ponašanja raditi na jačanju nezavisnog i profesionalnog rada policije. Treba jačati nezavisnost rada interne kontrole, odnosno uvesti pravilo da se među članovima interne kontrole i disciplinske komisije imenuju i pojedinci koji nisu imenovani od strane policijskog komesara kako bi se obezbijedila dodatna nezavisnost u radu.

Vezano za rad nadzornih tijela kontrole rada policije treba osigurati transparentnost u radu putem web stranica koje će se redovno ažurirati, kao i saopštenjima za javnost putem medija (uz uvažavanje Zakona o zaštiti ličnih podataka i Zakona o zaštiti tajnih podataka). Uspostaviti pristup podacima o pravomoćnim sudskim odlukama i odlukama nadzornih tijela, kako bi se objavljivali podaci o optužnicama i presudama vezano za nezakonita ponašanja, posebno korupciju policijskih službenika. Nastaviti raditi na jačanju saradnje policijskih struktura sa građanima i nevladinim organizacijama kako bi se policija približila zajednici a građani ohrabрили da prijavljaju slučajeve nezakonitog ponašanja i jačaju povjerenje u policiju. Na kraju, smatramo da policija treba da se ophodi prema javnosti sa poštovanjem i ljubaznošću, da ozbiljno shvataju zahtjeve za pomoć i da li profesionalno odgovaraju na pozive građana, da bude otvorena i pristupačna, i da svojim pristupom šalje jasnu poruku građanima kako neće tolerisati zloupotrebu moći, da neće tolerisati korupciju, zanemarivanje dužnosti ili bilo koji oblik prekoračenja ovlašćenja niti će zataškavati bilo koji slučaj. Svaki policijski službenik treba da se ponaša na način da šalje ovakvu poruku javnosti. Država mora da ulaže u odgovarajuću obuku i obrazovanje policijskih službenika i da promoviše principe demokratskog rada policije, čime će se smanjiti prijetnje bezbjednosti i povećat će se osjećaj sigurnosti građana i njihovo povjerenje u policiju.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo, broj 26/19 od 27.6.2019.godine) učinjene su izmjene i dopune postojećih zakonskih rješenja koje se u javnim govorima donosilaca promjena afirmativno obrazlažu na način kao da značajno unapređuju organizaciju i djelovanje MUP-a KS i Uprave policije, a posebno kada je u pitanju vraćanje struke i integriteta u policijske redove te depolitizacija policije, te da prioritet je bio osnaživanje profesionalnih standarda policije i uvođenje struke kako bi se policija dodatno ojačala stručnim kadrovima obrazovanim za stručne policijske poslove, kojima bi ovaj zakon omogućio ulazak u policijske redove.

Stupanjem na snagu pomenutih izmjena i dopuna Zakona, odmah se krenulo u proceduru izbora novog policijskog komesara MUP-a Kantona Sarajevo. Ostaje da se vidi da li će ove izmjene i dopune doprinijeti jačanju integriteta policije, njenoj demokratskoj kontroli u skladu sa međunarodnim standardima, jačanju (ne)zavisnosti, ili (de)politizaciji.

LITERATURA

Knjige i članci

1. Abazović D. Mirsad 2012. *Državna bezbjednost – uvod i temeljni pojmovi*, FKN, Sarajevo.
2. Alderson, John 1997. *Policijska etika u međunarodnoj perspektivi*, Izbor, Zagreb.
3. Babović, Budimir 1997. *Policija u svjetskom poretku*, NEA, Beograd.
4. Beridan, Izet 2008. *Politika i sigurnost*, Fakultet političkih nauka, Sarajevo.
5. Beridan, Izet, Tomić Ivo, Kreso Muharem 2001. *Leksikon sigurnosti* (drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje), DES, Sarajevo.
6. Beridan, Izet, Vajzović, Emir. *Demokratska kontrola sistema nacionalne sigurnosti, Hrestomatija*, FPN, Sarajevo.
7. Born, Hans (ur) 2003. *Parlamentarni nadzor nad sektorom sigurnosti*, DCAF, Svjetlost, Fojnica.
8. Borković, Ivo 1997. *Upravo pravo – šesto izmijenjeno i dopunjeno izdanje*, Pravni fakultet, Split.
9. Čustović, Enita, Osmić, Amar 2014. „(Ne)povjerenje građana u pravosudne i sigurnosnozaštitne institucije savremenog bosanskohercegovačkog društva (studija slučaja Kanton Sarajevo)“, u: Zbornik radova II međunarodna konferencija BiH i Euroatlantske integracije, 773-791, Bihać.
10. Čutura, Damir i sar. 2010. *Vodič za rad policije u zajednici*, CPU d.o.o. Sarajevo
11. Datzer, Darko 2007, *Značaj prevencije korupcije i potrebe za unapređenje zakonskog okvira*, Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo.
12. Datzer, Darko i Vujović, Slobodan 2013. „Kaznena politika za korupcijska kaznena djela na području Kantona Sarajevo“, *Kriminologija i socijalna integracija*, Vol. 21, br. 2, 1164.
13. Derenčinović, Davor 2001. *Mit(o) korupciji*, NOCCI, Zagreb.
14. Dobovšek, Bojan 2009. *Prevencija korupcije (priručnik)*, Uprava za kadrove CG, Podgorica.

15. Dorđević, Saša 2014. *Procena korupcije u policiji u Srbiji*, Beogradski centar za bezbedonosnu politiku, Beograd.
16. Džaferović, Semir 2014. *Upravno – pravni i policijski poslovi Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova sa posebnim osvrtom na organizaciju i nadležnosti*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo.
17. Gaćinović, Radoslav 2015. “Koreni nastanka policije u modernoj državi”, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, 67-82. Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.
18. Hadžić, Miroslav 2001. *Demokratska kontrola vojske i policije*, Centar za civilno-vojne odnose, Beograd
19. Hadžić, Miroslav i Petrović, Predrag (ur.) 2008. *Demokratski nadzor nad primjenom posebnih ovlašćenja*, Zbornik radova, Centar za civilno-vojne odnose, Beograd.
20. Hadžović, Denis, Kržalić Armin, Kovačević, Alma 2013. *Pregled stanja u oblasti policije u BiH*, CSS, Sarajevo.
21. Kesić, Zoran 2012. „Teorijsko definisanje korupcije u policiji“, *Bezbednost*, vol. 54, br.2, 134-150.
22. Kesić, Zoran 2017. „Pojavni oblici korupcije u policiji“, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, 53-73, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.
23. Kralj, Žarko 2013. „Korupcija u policiji“, *Polic. Sigur. (Zagreb)*, broj 3, str. 363-371.
24. Kralj, Žarko 2014. „Unutarnja kontrola i nadzor policije“, *Polic. Sigur. (Zagreb)*, broj 1, str. 73-81.
25. Maljević, Almir, Datzer, D., Muratbegović, E., Budimlić, M, 2006. *Otvoreno o policiji i korupciji*, Udruženje diplomiranih kriminalista u Bosni i Hercegovini, Sarajevo.
26. Masleša, Ramo 1999. *Policija - organizacija i funkcioniranje u demokratskom društvu*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo.
27. Miletić, Slobodan 2003. *Policijsko pravo*, Policijska akademija, Beograd.

28. Matić, Renato 2005. „Svrha i funkcija policije kao društvene institucije“, *Društ. istraž.* br 6 (80), 969-991.
29. Milosavljević, Bogoljub 1997. *Nauka o policiji*, Policijska akademija, Beograd.
30. Nešković, Slobodan 2006. *Bezbednost i reforme u Srbiji*, Institut za političke studije, Beograd.
31. Pušaljić, Mato i Jelenski, Milivoj 2007. “Policijski sustavi – realizacija policijske funkcije kroz ustroj“, *Polic. Sigur. (Zagreb)*, broj 1–2, str.1-19.
32. Smajić, Mirza i Turčalo, Sead 2014. „Sigurnost i povjerenje građana u institucije sigurnosti Bosne i Hercegovine“, u: *Zbornik radova II međunarodna konferencija BiH i Euroatlantske integracije*, 702-722, Bihać.
33. Sijerčić-Čolić, H 2005. Komentar Zakona o krivičnom postupku, Vijeće Evrope Sarajevo.
34. Sućeska, Mersida 2006. *Osnovi ekonomskog kriminaliteta*, FKN, Sarajevo.
35. Tomić, R. Zoran 2001. *Normativna polazišta za civilnu kontrolu vojske i policije*, u Hadžić, M. *Demokratska kontrola vojske i policije (prior)*. Centar za civilno vojne odnose, Beograd 2001, strana 11-19.
36. Vajzović, Emir 2007. *Mediji – demokratija – ljudska prava i slobode; priroda i rezultati međusobnih korelacija*. Godišnjak II/2. Sarajevo, Fakultet političkih nauka Sarajevo.
37. Vajzović, Emir 2009. „Demokracija i nacionalna sigurnost“, Godišnjak Fakulteta političkih nauka Sarajevo, Fakultet političkih nauka Sarajevo, str. 312-328.
38. Zekavica, Radomir 2010. „Pravno-sociološki aspekti problema korupcije policije“, *Revija za kriminologiju i krivično pravo*, 48(3), str. 279-290.
39. Omanović, N. 2018., „Policijski integritet i borba protiv korupcije u Kantonu Sarajevo: Izazovi i perspektive“, magistarski rad, Fakultet političkih nauka.
40. Ibrulj, Z. 2019. „Demokratski nadzor i kontrola nad radom policije u Kantonu Sarajevo- stanje i perspektive“, magistarski rad, Fakultet političkih nauka

Propisi

1. Ustav Kantona Sarajevo. "Službene novine Kantona Sarajevo" 1/96, 28/04, 5/13, 6/13.
2. Zakon o unutrašnjim poslovima Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 14/00, 22/00,15/02, 18/02, 28/02, 1/16
3. Komentar Zakona o krivičnom postupku, (1999) Ured za demokratizaciju OSCE, Sarajevo.
4. Zakon o policijskim službenicima Kantona Sarajevo. „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 4/08, 25/06, 38/18.
5. Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije. „Službeni glasnik BiH“, broj 103/2009.
6. Zakon o policijskim službenicima Kantona Sarajevo. „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 25/2006 i 4/2008.
7. Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo. „Službene novine Kantona Sarajevo", broj 1/2016.
8. Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira. „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 17/2007 i 7/2008.
9. Zakon o javnom okupljanju. „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 32/9 i 11/11.
10. Zakon o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije. „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 1/2018.
11. Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku. „Službene novine Federacije BiH“, broj 7/14/29.1.2014.
12. Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima. "Službene novine BiH", broj 6/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10,18/13 i 8/17.
13. Zakon o uređenju saobraćaja na području Kantona Sarajevo. "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 30/17.
14. Zakon o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama. „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/07.

15. Krivični zakon Federacije BiH. "Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17.
16. Zakon o prekršajima Federacije BiH. „Službene novine Federacije BiH“, broj 63/14.
17. Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom. „Službene novine F BiH“, broj 71/14.
18. Zakon o zaštiti ličnih podataka „Službene novine BiH“ broj 54/05 i 12/09, 89/11.
19. Zakon o zaštiti tajnih podataka „Službene novine BiH“ broj 54/05 i 12/09.
20. Poslovnik o radu Skupštine KS. „Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 41/12, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16.
21. Poslovnik o radu Nezavisnog odbora za izbor i reviziju policijskog komesara. "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/16.
22. Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti policijskih službenika MUP Kantona Sarajevo. "Službene novinama Kantona Sarajevo", broj 35/06.
23. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo. "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/00.
24. Pravilnik o upotrebi sile. "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 4/07.
25. Pravilnik o načinu i rasporedu testiranja kandidata i sistemu bodovanja u procesu odabira policijskih službenika. MUP KS 2011.
26. Pravilnik o uvjetima za imenovanje i razrješenju članova Odbora za žalbe javnosti „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 43/16 od 27.10.2016.
27. Pravilnik o načinu rada Komisije za nadzor nad provođenjem i primjenom Zakona o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije u Upravi policije MUP-a KS. „Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 29/18.
28. Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/00, 15/02.
29. Pravilnik o radu Jedinice za profesionalne standarde, "Službene novine Kantona Sarajevo", broj 22/00, 01/02.

30. Uredba o Birou za pritužbe javnosti u Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo i žalbe građana, "Službene novine Kantona Sarajevo", br. 29/02.
31. Uredba o činovima i obilježjima činova u Ministarstvu unutrašnjih poslova KS, MUP KS od 19. 12. 2002.
32. Uputstvo o postupanju sa osobama lišenim slobode. MUP KS maj 2014.
33. Etički kodeks profesionalnih policajaca Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.
34. Načela i procedure rada Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo.

Dokumenti

- Strategija Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo 2018. - 2021.
- Vodič za demokratski rad policije sastavio Viši policijski savetnik Generalnog sekretara OEBS, objavljeno na <https://www.osce.org/sr/secretariat/23808?download=true>, stranica posjećena 20.03.2019. godine
- mr.sci Ahmed Bjelopoljak, Evropsko konvencijsko pravo i policija, Pregledni naučni rad, objavljeno <file:///C:/Users/acer/Downloads/144-434-1-PB.pdf>, stranica posjećena 20.03.2019. godine
- Željko Kralj, Unutarnja kontrola i nadzor policije, Stručni članak, objavljeno <file:///C:/Users/acer/Downloads/zkralj.pdf>, stranica posjećena 20.3.2019. godine
- Irma Kovčo Vukadin, Ivan Pakšić, Nadzor nad radom policije- kriminološki aspekt
- Izvještaj o nadzoru nad radom policije u zemljama Vijeća Evrope septembar 2015, ažurirano 2017. godine, objavljeno <https://rm.coe.int/police-oversight-mechanism-in-coe-member-states-bih-srpcro/168078a7a4>

Sudske odluke

- Općinski sud u Sarajevu, broj: 65 0 K 234277 12 K od 19.9.2006.
- Općinski sud u Sarajevu, broj: 65 0 K 058451 07 K od 13.3.2009.
- Općinski sud u Sarajevu, broj: 65 0 K 158668 10 K od 6.6.2012.
- ESLJP Dalan v. Turkey, 38585/97, 7. jun 2005. godine*

ESLJP Nachova and others v. Bulgaria [GC], 43577/98 i 43579/98, 6. jul 2005. godine
ESLJP Wieser v. Austria, 2293/03, 22. februar 2007. godine
ESLJP Fahriye Çalışkan v. Turkey, 40516/98, 2. oktobar 2007. godine
ESLJP Raninen v. Finland, 20972/92, 16. decembar 1997. godine
ESLJP Scavuzzo-Hager v. Switzerland, 41773/98, 7. februar 2006. godine

Internet izvori

OSCE BiH, Vodič za demokratski rad policije,
Ombudsmen za ljudska prava BiH,
Vijeće Evrope
www.book.tsp.edu.rs (Bezbednost saobraćaja),
<https://bs.m.wikipedia.org>,
<http://bezbjednostsaobracaja.blogger.ba>,
<http://skupstina.ks.gov.ba>,
<http://vlada.ks.gov.ba>,
<http://mup.ks.gov.ba>,
<http://mon.ks.gov.ba>,

Izjava o plagijarizmu

Kao student magistarskog studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu potpisujem Izjavu da sam upoznat sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo i Etičkim kodeksom Univerziteta Sarajevo.

Ovom Izjavom potvrđujem da sam magistarski rad uradio samostalno, koristeći se isključivo navedenom bibliografijom, ovaj rad nije korišten pri bilo kakvom drugom ocjenjivanju.

Saglasan sam da jedan primjerak moga rada bude javno dostupan preko biblioteke Fakulteta političkih nauka u Sarajevu.

Sarajevo, septembar 2019. godine

POTPIS STUDENTA
